

Wybrane aspekty rynku pracy w Polsce

Selected aspects of the labour market in Poland

Wybrane aspekty rynku pracy w Polsce

Selected aspects of the labour market in Poland

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Społecznych i Rynku Pracy
Statistics Poland, Social Surveys and Labour Market Department

Pod kierunkiem

Supervised by

dr Piotr Łysoń

Zespół autorski

Editorial team

Iwona Biały, Małgorzata Cacko, Agata Cendrowska, Katarzyna Derucka, Małgorzata Garnuszek, Zofia Kostrzewa, Magdalena Łączyńska, Iwona Pasierowska, Renata Strużyńska, Hanna Strzelecka, Magdalena Szpot

Tłumaczenie

Translation

Jacek Nowicki

Opracowanie graficzne

Graphics

Robert Chmielewski, Beata Lipińska

Skład publikacji

Typesetting

Beata Brzezińska

ISBN 978-83-67087-86-5

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publications available on website

stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Zakład Wydawnictw
Statystycznych

00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208.

Informacje w sprawach sprzedaży publikacji GUS — tel. (22) 608 32 10, 608 38 10
Zam. 237/2023/ nakł. 145

Przedmowa

Opracowanie „Wybrane aspekty rynku pracy w Polsce” stanowi cenne źródło informacji o tym, jak kształtuje się sytuacja na rynku pracy w naszym kraju. Przedstawiony został zarówno obraz rynku pracy w roku 2022, jak i zmiany, jakie dokonały się na nim w okresie od 2010 r. W publikacji zostały wykorzystane dwa źródła danych: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) oraz badanie bezrobocia rejestrowanego, oparte na ewidencji powiatowych urzędów pracy.

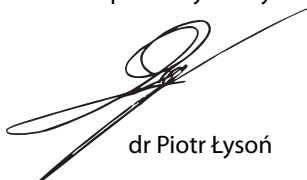
Pierwsze z tych źródeł pozwala na wieloaspektową ocenę sytuacji na rynku pracy. Badanie to dostarcza informacji o rozmiarach i strukturze populacji osób pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo z uwzględnieniem cech społeczno-demograficznych i zawodowych oraz przestrzennym rozmieszczeniu w podziale na województwa i regiony. Dane BAEL służą do monitorowania tempa i kierunków zmian zachodzących w poziomie aktywności ekonomicznej ludności.

Ważną zaletą drugiego źródła informacji dotyczącego bezrobocia rejestrowanego jest możliwość pozyskania danych o osobach bezrobotnych w przekrojach terytorialnych – dla powiatów i miast na prawach powiatu, które są nieosiągalne z badań ankietowych.

W opracowaniu zostały także objaśnione różnice pomiędzy obrazem bezrobocia uzyskanym z wyżej wymienionych badań.

Niniejsza publikacja daje zatem możliwość wnikliwej analizy wielu aspektów rynku pracy w Polsce. Mamy nadzieję, że okaże się ona cennym źródłem wiedzy o aktywnych zawodowo (pracujących i bezrobotnych) oraz biernych zawodowo, a także o uwarunkowaniach i zmianach na rynku pracy w Polsce.

Dyrektor Departamentu
Badań Społecznych i Rynku Pracy

dr Piotr Łysoń

Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego

dr Dominik Rozkrut

Preface

The publication entitled "Selected aspects of the labour market in Poland" provides a comprehensive overview of current labour market situation in our country. The report includes a detailed analysis of the labour market in 2022 as well as any significant changes that have occurred since 2010. The publication uses two data sources: the Labour Force Survey (LFS) and the registered unemployment survey, based on the records of powiat labour offices.

The first of these sources allows for a multi-dimensional assessment of the labour market situation. The survey provides information on the size and structure of the economically active, unemployed and economically inactive population, taking into account the socio-demographic and occupational characteristics as well as the spatial distribution by voivodship and region. Data from the Labour Force Survey is used to monitor the pace and direction of change in the level of economic activity of the population.

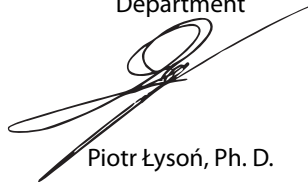
An important advantage of the second source of information on the registered unemployment is the possibility of obtaining data on unemployed questionnaire surveys in geographical cross sections – for powiats and cities with powiat status, which is not available through questionnaire surveys.

The study also explains the differences between the image of unemployment obtained from the above-mentioned surveys.

This publication provides an opportunity for a comprehensive analysis of various aspects of the labour market in Poland. We hope that it proves to be a valuable source of knowledge about the economically active (employed and unemployed) and economically inactive as well as the conditions and changes within the Polish labour market.

Director of the Social Surveys and Labour Market

Department

Piotr Łysoń, Ph. D.

President

Statistics Poland

Dominik Rozkrut, Ph. D.

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface	4
Spis treści	5
Contents	
Spis tablic	6
List of tables	
Spis wykresów	7
List of charts	
Spis map	10
List of maps	
Objaśnienia znaków umownych i ważniejsze skróty	11
Symbols and main abbreviations	
Wstęp	13
Introduction	14
Synteza	15
Executive summary	18
Rozdział 1. Zasoby pracy, podaż pracy	21
Chapter 1. Labour resources, labour supply	
1.1. Zasoby pracy w Polsce	21
1.1. Labour resources in Poland	
1.2. Zróżnicowanie podstawowych kategorii ludności na rynku pracy w Polsce	27
1.2. Diversity of basic categories of people on the labour market in Poland	
1.3. Wykorzystanie zasobów pracy według miejsca zamieszkania	37
1.3. Utilisation of the labour resources by place of residence	
Rozdział 2. Pracujący	49
Chapter 2. Employed persons	
2.1. Pracujący	49
2.1. Employed persons	
2.1.1. Pracujący w więcej niż jednym miejscu pracy	56
2.1.1. Employed persons in more than one job	
2.1.2. Pracujący według czasu pracy	58
2.1.2. Employed persons by working time	
2.1.3. Pracujący poszukujący innej pracy	61
2.1.3. Employed persons looking for another job	
2.1.4. Pracujący według rodzaju umowy o pracę	62
2.1.4. Employed persons by a type of work contract	
2.2. Pracujący na własny rachunek	66
2.2. Self-employed persons	
Rozdział 3. Niewykorzystana podaż pracy	69
Chapter 3. Unutilised labour supply	
3.1. Bezrobotni	69
3.1. Unemployed persons	
3.1.1. Bezrobotni według BAEL	71
3.1.1. Unemployed persons by LFS	
3.1.2. Bezrobotni zarejestrowani w urzędach pracy	75
3.1.2. Unemployed persons registered in labour offices	
3.2. Niewykorzystane potencjalne zasoby pracy	89
3.2. Unutilised potential labour resources	

Spis tablic

List of tables

Tablica 1.1. Aktywność ekonomiczna ludności w latach 2010-2022 (dane średnioroczne)	26
Table 1.1. Economic activity of the population in the years 2010-2022 (annual averages)	
Tablica 1.2. Ludność w wieku 15-89 lat w miastach oraz ludność wiejska według związku z gospodarstwem rolnym, płci i aktywności ekonomicznej w 4 kwartale 2022 r.	40
Table 1.2. Population aged 15-89 in urban and rural areas by connection with agricultural farm, sex and economic activity in 4th quarter 2022	
Tablica 2.1. Pracujący w wieku 15-89 lat według statusu zatrudnienia i wybranych rodzajów działalności głównego miejsca pracy (sekcje PKD) w 4 kwartale 2022 r.	53
Table 2.1. Employed persons aged 15-89 by employment status and selected kinds of activity (NACE sections) of the main job in 4th quarter 2022	
Tablica 2.2. Pracujący w wieku 15-89 lat według płci i wybranych grup zawodów wykonywanych w głównym miejscu pracy w 4 kwartale 2022 r.	55
Table 2.2. Employed persons aged 15-89 by sex and selected occupational groups performed in the main job in 4th quarter 2022	
Tablica 2.3. Pracujący w wieku 15-89 lat w więcej niż jednym miejscu pracy według płci, wieku i poziomu wykształcenia w 4 kwartale 2022 r.	57
Table 2.3. Employed persons aged 15-89 having more than one job by sex, age and level of education in 4th quarter 2022	
Tablica 2.4. Pracujący w wieku 15-89 lat w więcej niż jednym miejscu pracy według sektorów ekonomicznych głównego i dodatkowego miejsca pracy w 4 kwartale 2022 r.	58
Table 2.4. Employed persons aged 15-89 having more than one job by economic sectors of the main and additional job in 4th quarter 2022	
Tablica 2.5. Pracujący w wieku 15-89 lat według rzeczywistej liczby godzin przepracowanych w badanym tygodniu w głównym miejscu pracy, płci i wybranych rodzajów działalności głównego miejsca pracy (sekcje PKD) w 4 kwartale 2022 r.	59
Table 2.5. Employed persons aged 15-89 by number of hours actually worked in the reference week in the main job, sex and selected kinds of activity (NACE sections) of the main job in 4th quarter 2022	
Tablica 2.6. Pracujący w wieku 15-89 lat, w tym pracownicy najemni według rodzaju zawartej umowy w ramach pracy głównej w 4 kwartale 2022 r.	64
Table 2.6. Employed persons aged 15-89, of which employees by a type of concluded contract within the main job in 4th quarter 2022	
Tablica 2.7. Pracujący na własny rachunek według wieku, poziomu wykształcenia oraz wybranych sekcji PKD w 4 kwartale 2022 r.	67
Table 2.7. Self-employed persons by age, level of education and selected NACE sections in 4th quarter 2022	
Tablica 3.1. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy, wieku i płci w 4 kwartale 2022 r.	73
Table 3.1. Unemployed persons by duration of job search, age and sex in 4th quarter 2022	
Tablica 3.2. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15-89 lat według deklaracji rejestracji w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotni w 4 kwartale 2022 r.	75
Table 3.2. Economic activity of population aged 15-89 years by registration in labour offices as unemployed in 4th quarter 2022	
Tablica 3.3. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych i stopa bezrobocia w latach 2010-2022. Stan w dniu 31 grudnia	77
Table 3.3. Number of registered unemployed persons and unemployment rate in 2010-2022. As of 31st December	
Tablica 3.4. Płynność bezrobocia rejestrowanego kobiet i mężczyzn (w danym roku sprawozdawczym) .	78
Table 3.4. Registered unemployment flow of women and men (in a given reporting year)	
Tablica 3.5. Bezrobotni zarejestrowani według płci, poziomu wykształcenia i wieku. Stan w dniu 31 grudnia 2022 r.	80
Table 3.5. Registered unemployed persons by sex, education level and age. As of 31st December 2022	

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1.1. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w wybranych latach.....	22
Chart 1.1. Structure of population by economic age groups in selected years	
Wykres 1.2. Ludność w wieku 15-89 lat według statusu na rynku pracy w 4 kwartale 2022 r.....	23
Chart 1.2. Population aged 15-89 by the labour market status in 4th quarter 2022	
Wykres 1.3. Liczba pracujących i wskaźnik zatrudnienia ludności w wieku 15-89 lat według płci w latach 2010-2022 (dane kwartalne)	28
Chart 1.3. The number of the employed persons and employment rate for persons aged 15-89 by sex in the years 2010-2022 (quarterly data)	
Wykres 1.4. Liczba bezrobotnych w wieku 15-74 lata i stopa bezrobocia osób w wieku 15-89 lat według płci w latach 2010-2022 (dane kwartalne)	29
Chart 1.4. The number of unemployed aged 15-74 and the unemployment rate of persons aged 15-89 by sex in the years 2010-2022 (quarterly data)	
Wykres 1.5. Wskaźniki rynku pracy kobiet i mężczyzn według wieku w 4 kwartale 2022 r.	31
Chart 1.5. Labour market indicators for women and men by age in 4th quarter 2022	
Wykres 1.6. Kobiety i mężczyźni według statusu na rynku pracy i grup wieku w 4 kwartale 2022 r.	32
Chart 1.6. Women and men by the labour market status and age groups in 4th quarter 2022	
Wykres 1.7. Struktura biernych zawodowo w wieku 15-74 lata według wieku i przyczyn bierności w 4 kwartale 2022 r.	33
Chart 1.7. Structure of economically inactive persons aged 15-74 by age and reasons for inactivity in 4th quarter 2022	
Wykres 1.8. Struktura kobiet i mężczyzn biernych zawodowo w wieku 15-74 lat oraz w wieku produkcyjnym według przyczyn bierności w 4 kwartale 2022 r.	34
Chart 1.8. Structure of economically inactive women and men aged 15-74 and in the working age by reasons for inactivity in 4th quarter 2022	
Wykres 1.9. Wskaźniki rynku pracy dla kobiet i mężczyzn w wieku 15-89 lat według poziomu wykształcenia w 4 kwartale 2022 r.	35
Chart 1.9. Labour market indicators for women and men aged 15-89 by level of education in 4th quarter 2022	
Wykres 1.10. Kobiety i mężczyźni w wieku 15-89 lat według statusu na rynku pracy i poziomu wykształcenia w 4 kwartale 2022 r.	36
Chart 1.10. Women and men aged 15-89 by the labour market status and level of education in 4th quarter 2022	
Wykres 1.11. Liczba pracujących i wskaźnik zatrudnienia ludności w wieku 15-89 lat według miejsca zamieszkania w mieście albo na wsi w latach 2010-2022 (dane kwartalne)	38
Chart 1.11. The number of employed and employment rate for persons aged 15-89 by place of residence in urban or rural areas in the years 2010-2022 (quarterly data)	
Wykres 1.12. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia ludności w wieku 15-89 lat według miejsca zamieszkania w mieście albo na wsi w latach 2010-2022 (dane kwartalne)	39
Chart 1.12. The number of unemployed and unemployment rate for persons aged 15-89 by place of residence in urban or rural areas in the years 2010-2022 (quarterly data)	
Wykres 1.13. Struktura aktywnych zawodowo w 2022 r. i jej zmiana pomiędzy rokiem 2022 a 2010 według województw i regionów statystycznych.....	43
Chart 1.13. The structure of economically active persons in 2022 and its change between 2022 and 2010 by voivodships and statistical regions	
Wykres 1.14. Współczynnik aktywności zawodowej w 2022 r. i jego wzrost pomiędzy rokiem 2022 a 2010 według województw i regionów statystycznych.....	44
Chart 1.14. Activity rate in 2022 and its increase between 2022 and 2010 by voivodships and statistical regions	

Wykres 1.15. Struktura pracujących w 2022 r. i jej zmiana pomiędzy rokiem 2022 a 2010 według województw i regionów statystycznych	45
Chart 1.15. The structure of employed persons in 2022 and its change between 2022 and 2010 by voivodships and statistical regions	
Wykres 1.16. Wskaźnik zatrudnienia w 2022 r. i jego wzrost pomiędzy rokiem 2022 a 2010 według województw i regionów statystycznych	46
Chart 1.16. Employment rate in 2022 and its increase between 2022 and 2010 by voivodships and statistical regions	
Wykres 1.17. Stopa bezrobocia w 2022 r. i jej spadek pomiędzy rokiem 2022 a 2010 według województw i regionów statystycznych	47
Chart 1.17. Unemployment rate in 2022 and its decrease between 2022 and 2010 by voivodships and statistical regions	
Wykres 1.18. Struktura biernych zawodowo w 2022 r. i jej zmiana pomiędzy rokiem 2022 a 2010 według województw i regionów statystycznych	48
Chart 1.18. The structure of economically inactive persons in 2022 and its change between 2022 and 2010 by voivodships and statistical regions	
Wykres 2.1. Pracujący w wieku 15–89 lat według kryteriów międzynarodowych (na podstawie BAEL, 4 kwartał)	50
Chart 2.1. Employed persons aged 15–89 by international criteria (on the LFS basis, 4th quarter)	
Wykres 2.2. Struktura pracujących w wieku 15–89 lat według statusu zatrudnienia w głównym miejscu pracy w 4 kwartale 2022 r.	51
Chart 2.2. Structure of employed persons aged 15–89 by status of employment of the main job in 4th quarter 2022	
Wykres 2.3. Struktura pracujących w wieku 15–89 lat według płci w wybranych rodzajach działalności głównego miejsca pracy (sekcje PKD) w 4 kwartale 2022 r.	54
Chart 2.3. Structure of employed persons aged 15–89 by sex in selected kinds of activity (NACE sections) of the main job in 4th quarter 2022	
Wykres 2.4. Struktura pracujących w wieku 15–89 lat według płci w wybranych grupach zawodów wykonywanych w głównym miejscu pracy w 4 kwartale 2022 r.	56
Chart 2.4. Structure of employed persons aged 15–89 by sex in selected occupational groups performed in the main job in 4th quarter 2022	
Wykres 2.5. Mężczyźni i kobiety w wieku 15–89 lat pracujący w niepełnym wymiarze czasu według przyczyn w 4 kwartale 2022 r.	60
Chart 2.5. Men and women aged 15–89 employed part-time by reasons in 4th quarter 2022	
Wykres 2.6. Pracujący poszukujący innej pracy według wybranych przyczyn w 4 kwartale 2022 r.	61
Chart 2.6. Employed persons looking for another job by selected reason in 4th quarter 2022	
Wykres 2.7. Udział zatrudnionych na podstawie umowy na czas określony w ogólnej liczbie zatrudnionych według płci i wieku w 4 kwartale 2022 r.	65
Chart 2.7. Share of employees with limited duration contract in total number of employees by sex and age in 4th quarter 2022	
Wykres 2.8. Udział zatrudnionych na podstawie umowy na czas określony w ogólnej liczbie zatrudnionych według płci i poziomu wykształcenia w 4 kwartale 2022 r.	66
Chart 2.8. Share of employees with limited duration contract in the total number of employees by sex and level of education in 4th quarter 2022	
Wykres 3.1. Bezrobotni według kryteriów międzynarodowych (na podstawie BAEL, 4 kwartał)	70
Chart 3.1. Unemployed persons by international criteria (on the LFS basis, 4th quarter)	
Wykres 3.2. Bezrobotni zarejestrowani w urzędach pracy (stan w końcu okresu)	70
Chart 3.2. Registered unemployed persons in labour offices (as of the end of a period)	
Wykres 3.3. Bezrobotni według kategorii źródła bezrobocia i płci w 4 kwartale 2022 r.	71
Chart 3.3. Unemployed persons by categories and sex in 4th quarter 2022	
Wykres 3.4. Bezrobotni uprzednio pracujący według wybranych przyczyn zaprzestania pracy i płci w 4 kwartale 2022 r.	72
Chart 3.4. Unemployed persons previously in employment by selected reasons for leaving last job or business in 4th quarter 2022	

Wykres 3.5. Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 2010-2022 ...	74
Chart 3.5. Percentage of the long term unemployed persons in the whole population of the unemployed in the years 2010-2022	
Wykres 3.6. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych i stopa bezrobocia. Stan w końcu kwartału	76
Chart 3.6. Number of registered unemployed persons and unemployment rate. As of the end of quarter	
Wykres 3.7. Napływ i odpływ bezrobotnych zarejestrowanych (w kwartale sprawozdawczym)	78
Chart 3.7. Inflow and outflow of unemployed registered (in a reporting quarter)	
Wykres 3.8. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według płci i wieku. Stan w dniu 31 grudnia 2022 r.	81
Chart 3.8. Structure of registered unemployed persons by sex and age. As of 31st December 2022	
Wykres 3.9. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według płci i poziomu wykształcenia. Stan w dniu 31 grudnia 2022 r.	81
Chart 3.9. Structure of registered unemployed persons by sex and level of education. As of 31st December 2022	
Wykres 3.10. Podstawowe kategorie statusu osób na rynku pracy uwzględniające dodatkowe zbiorowości tworzące potencjalne zasoby pracy (dane średnioroczne za 2022 r.)	91
Chart 3.10. Basic categories of the status of people on the labour market including additional sub-populations creating potential labour resources (annual averages 2022)	
Wykres 3.11. Niewykorzystane potencjalne zasoby pracy według płci w 2022 r. (dane średnioroczne) .	92
Chart 3.11. Unutilised potential labour resources by sex in 2022 (annual averages)	
Wykres 3.12. Niewykorzystane potencjalne zasoby pracy w latach 2010–2022 (dane średnioroczne) ..	93
Chart 3.12. Unutilised potential labour resources in 2010-2022 (annual averages)	

Spis map

List of maps

Mapa 1.1. Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 15-89 lat według województw w 4 kwartale 2022 r.	41
Map 1.1. Activity rate of persons aged 15-89 by voivodships in 4th quarter 2022	
Mapa 1.2. Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-89 lat według województw w 4 kwartale 2022 r. ...	41
Map 1.2. Employment rate of persons aged 15-89 by voivodships in 4th quarter 2022	
Mapa 1.3. Stopa bezrobocia osób w wieku 15-89 lat według województw w 4 kwartale 2022 r.	42
Map 1.3. Unemployment rate of persons aged 15-89 by voivodships in 4th quarter 2022	
Mapa 3.1. Stopa bezrobocia rejestrowanego według województw. Stan w dniu 31 grudnia 2022 r. ...	83
Map 3.1. Registered unemployment rate by voivodships. As of 31st December 2022	
Mapa 3.2. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na 1 ofertę pracy według województw. Stan w dniu 31 grudnia 2022 r.	84
Map 3.2. Number of registered unemployed persons per one job offer by voivodships. As of 31st December 2022	
Mapa 3.3. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów. Stan w dniu 31 grudnia 2010 r.	85
Map 3.3. Registered unemployment rate by powiats. As of 31st December 2010	
Mapa 3.4. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów. Stan w dniu 31 grudnia 2015 r.	86
Map 3.4. Registered unemployment rate by powiats. As of 31st December 2015	
Mapa 3.5. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów. Stan w dniu 31 grudnia 2019 r.	87
Map 3.5. Registered unemployment rate by powiats. As of 31st December 2019	
Mapa 3.6. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów. Stan w dniu 31 grudnia 2021 r.	88
Map 3.6. Registered unemployment rate by powiats. As of 31st December 2021	
Mapa 3.7. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów. Stan w dniu 31 grudnia 2022 r.	88
Map 3.7. Registered unemployment rate by powiats. As of 31st December 2022	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Znak (*)	oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych data revised
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji categories of applied classification are presented in abbreviated form
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of sum are given
tys. thousand	tysiąc thousand
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point

Ważniejsze skróty

Main abbreviation

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Full name
BAEL LFS	Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności Labour Force Survey
SP	Departament Badań Społecznych i Rynku Pracy Social Surveys and Labour Market Department
ESS	Europejski System Statystyczny European Statistical System
Eurostat	Urząd Statystyczny Unii Europejskiej European Commission
GUS	Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland
PUP	Powiatowy Urząd Pracy Powiat Labour Office
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności Polish Classification of Activities
NACE	Statystyczna klasyfikacja działalności gospodarczych w Unii Europejskiej Statistical Classification of Economic Activities in the European Community
KZiS	Klasyfikacja Zawodów i Specjalności Classification of Occupations and Specialities
ICSE	Międzynarodowa Klasyfikacja Statusu Zatrudnienia International Classification of Status in Employment

Skróty i pełne nazwy sekcji PKD stosowane w publikacji

Abbreviations and full names NACE Rev. 2 sections used in the publications

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Full name
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę Electricity, gas, steam and air conditioning supply	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych Electricity, gas, steam and air conditioning supply
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja Water supply; sewerage, waste management and remediation activities	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Trade; repair of motor vehicles	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Zakwaterowanie i gastronomia Accommodation and catering	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi Accommodation and food service activities
Obsługa rynku nieruchomości Real estate activities	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości Real estate activities
Administrowanie i działalność wspierająca Administrative and support service activities	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca Administrative and support service activities

Uwaga. W niektórych przypadkach/tablicach sumy składników mogą być różne od wielkości podanych w pozycjach „OGÓŁEM”. Wynika to z zaokrągleń dokonywanych przy uogólnianiu wyników badania.
Note. In some cases/tables the data, when summed up, may give a different total than the figure in the column "TOTAL". This is due to the rounding-off done after generalising the results of the survey.

Wstęp

Poprzednie edycje publikacji „Wybrane aspekty rynku pracy” z lat 2019-2021 miały na celu zebranie w jednym miejscu najważniejszych wątków w ramach statystyki rynku pracy, pochodzących z różnych badań statystycznych. W publikacji z roku 2019 opisana została przede wszystkim sytuacja na rynku pracy w Polsce w 2017 r. (w edycji z 2020 r. zostały ujęte analogiczne analizy dla 2018 r.). Natomiast w publikacji z roku 2021 zawarto omówienie wpływu i skutków pandemii COVID-19 na rynek pracy w Polsce.

Bieżące wydanie publikacji poświęcone jest głównie charakterystyce aktywności ekonomicznej ludności w 2022 r. Przedstawiono w niej informacje dotyczące poszczególnych populacji wyróżnionych ze względu na status na rynku pracy (pracujący, bezrobotni, bierni zawodowo) w połączeniu z opisem cech demograficzno-społecznych i zawodowych. W niektórych aspektach opis stanu w roku 2022 został wzbogacony o porównania w szeregu czasowym obejmującym lata 2010, 2015, 2019 oraz 2021.

Do opisu sytuacji na rynku pracy w 2022 r., jak i porównań w szeregu czasowym wykorzystano dwa źródła danych: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) oraz dane o bezrobociu rejestrowanym. Analiza zasobów pracy i podaży pracy oparta została na wynikach Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), a w przypadku oceny stopnia (nie)wykorzystania zasobów pracy – w analizie uwzględniono także dane z bezrobocia rejestrowanego, pochodzące z powiatowych urzędów pracy.

Co do zasady posłużono się danymi z końca okresu (stan na koniec roku lub w ostatnim kwartale, zależnie od źródła danych, co zostało za każdym razem zaznaczone), natomiast zmiany w czasie uwzględniają dane roczne bądź kwartalne, a retrospekcja (nie dłuższa niż od 2010 r.) zależy od rodzaju zjawiska i punktu zwrotnego w trendach, który należało zdaniem autorów zaakcentować.

Należy zwrócić uwagę, że w BAEL od 1 kwartału 2021 r. zostały wprowadzone zmiany, wynikające z wdrożenia rozporządzenia ramowego dla statystyki społecznej, tj. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700 z dnia 10 października 2019 r. oraz jego aktów implementacyjnych. Zmiany wprowadzone w BAEL od 2021 r. dotyczyły przede wszystkim definicji oraz sposobu wyodrębniania poszczególnych populacji osób na rynku pracy - pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo oraz zakresu zmiennych wykorzystanych w dodatkowej charakterystyce ww. grup¹. Na potrzeby prowadzenia analiz porównawczych dla dłuższych szeregów czasowych Główny Urząd Statystyczny przygotował przeliczenia niektórych danych z BAEL dla lat 2010–2020 z zastosowaniem zmienionych od 2021 r. definicji wyznaczania głównych kategorii osób na rynku pracy, tj. pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. W niniejszej publikacji zastosowano dane przeliczone² (dla danych historycznych sprzed 2021 r.) w związku z tym mogą się one różnić od opublikowanych we wcześniejszych edycjach tego opracowania.

Układ poszczególnych rozdziałów publikacji ma na celu scharakteryzowanie obu stron rynku pracy (popytu i podaży) i pokazanie efektów zachodzących procesów dostosowawczych. W pierwszym rozdziale omówione zostały szeroko rozumiane zasoby pracy i stopień ich wykorzystania. Rozdział drugi został poświęcony charakterystyce pracujących, a w trzecim przedstawiono populację bezrobotnych i jej zróżnicowanie, a także dodatkowe zbiorowości tworzące łącznie niewykorzystane potencjalne zasoby pracy.

Niniejsze opracowanie w szerokim zakresie korzysta z dorobku wcześniejszych trzech edycji ww. publikacji o tym samym tytule z lat 2019-2021, które powstały dzięki ogromnemu zaangażowaniu, wiedzy i pracy Pani dr inż. Agnieszki Zgierskiej, Dyrektora Departamentu Rynku Pracy GUS, której składamy w tym miejscu serdecznie podziękowania i wyrazy uznania.

Mamy nadzieję, że wynikowe dane statystyczne ujęte w tym opracowaniu i ich analiza okażą się cennym źródłem wiedzy, zarówno o aktualnej sytuacji na rynku pracy w Polsce, jak i o zmianach, jakie zaszły w okresie od 2010 r.

¹ Szczegółowe informacje nt. zmian wprowadzonych w BAEL od 1 kwartału 2021 r. znajdują się w opracowaniach dotyczących tego badania: kwartalnej publikacji „Aktywność ekonomiczna ludności Polski”, [Zeszyty metodologiczne](#) [Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności](#) oraz [informacji Głównego Urzędu Statystycznego na temat zmian wprowadzanych od 2021 r. w BAEL](#).

² Wyjątkiem od tej zasady są dane dot. okresu poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne, co zostało zaznaczone w tekście analizy.

Introduction

Previous editions of the publication "Selected aspects of the labour market" from 2019-2021 aimed at collecting in one place the most important topics within the labour market statistics, coming from various statistical surveys. The 2019 publication mainly described the situation on the labour market in Poland in 2017 (the 2020 edition included analogous analyses for 2018). The publication from 2021 contains a discussion of the impact and effects of the COVID-19 pandemic on the labour market in Poland.

The current issue of the publication is mostly devoted to the characteristics of the economic activity of the population in 2022. It presents information on particular populations specified according to the status of persons in the labour market (employed, unemployed and economically inactive) combined with a description of the socio-demographic and occupational characteristics. In some aspects, the description of the state in 2022 has been enriched with comparisons in the time series covering the years 2010, 2015, 2019 and 2021.

In order to describe the labour market situation in 2022 and to make comparisons within the time series two data sources were used: the Polish Labour Force Survey – LFS and data on registered unemployment. The analysis on labour resources and the supply of labour was based on the results of the Labour Force Survey, while in the case of the assessment of the extent of labour (non-) utilisation – the analysis includes also data on registered unemployment obtained from the Powiat Labour Offices.

In principle, the data from the end of the period were used (the state at the end of the year or in the last quarter, depending on the source of data, which was indicated in each case), whereas the changes over time take into account the annual or quarterly data, while retrospection (no longer than from 2010) depends on the type of phenomenon and the turning point in the tendencies, which according to the authors' opinion should be emphasized.

It should be noted that changes in the LFS have been introduced since the first quarter of 2021, resulting from the implementation of the framework regulation for social statistics, i.e. Regulation (EU) 2019/1700 of the European Parliament and of the Council of 10 October 2019 and its implementing acts. The changes introduced in the LFS from 2021 mainly concerned the definition and method of distinguishing particular populations of people on the labour market - employed, unemployed and economically inactive, as well as the scope of variables used in the additional characteristics of the above-mentioned groups³. For the purposes of conducting comparative analyses for longer time series, Statistics Poland has prepared recalculations of some data from the LFS for the years 2010–2020 using the definitions of the main categories of persons on the labour market, changed from 2021, i.e. employed, unemployed and economically inactive. This publication uses recalculated data⁴ (for historical data prior to 2021), therefore they may differ from those published in previous editions of this publication.

The setting of particular chapters of the publication is targeted at characterising the both sides of the labour market (demand and supply) and presentation of the effects of the ongoing adjustment processes. In the first chapter the widely understood labour resources and their utilisation rate have been discussed. The second chapter has been devoted to the characteristics of the employed persons, and in the third chapter, the unemployed population and its differentiation, as well as additional populations creating jointly unutilised potential labour resources have been described.

This study makes a wide use of the achievements of the previous three editions of the above-mentioned publications under the same title from 2019-2021, which were created thanks to the great commitment, knowledge and work of Mrs. Agnieszka Zgierska, Ph. D., Director of the Labour Market Department of Statistics Poland, to whom we would like to express our sincere thanks and appreciation.

We hope that the statistical data results included in this study and their analysis will prove to be a valuable source of knowledge, both about the current situation on the labour market in Poland and about the changes that have occurred since 2010.

---

³ Detailed information on changes introduced in the LFS since the first quarter of 2021 is available in the studies related to this survey: quarterly publication [Labour Force Survey in Poland, Methodological report Labour Force Survey](#) and [Information of the Statistics Poland regarding the changes introduced from 2021 onwards into the LFS](#).

⁴ An exception to this rule is data regarding the period of job searching by unemployed people, which was indicated in the text of the analysis.

Synteza

W okresie 2010-2022 nastąpiła zauważalna poprawa sytuacji na rynku pracy, a największe tempo korzystnych zmian miało miejsce w latach 2015 - 2019. Jest ona widoczna także w odniesieniu do roku 2021. Potwierdzają to główne wskaźniki opracowane na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)⁵. Analiza poszczególnych zbiorowości, wyróżnionych ze względu na status osób na rynku pracy (aktywność ekonomiczna ludności), wskazuje, że podobnie jak przed 2019 r., po pandemii COVID-19 zwiększa się populacja osób pracujących, zmniejsza się zbiorowość bezrobotnych i jednocześnie maleje populacja osób biernych zawodowo.

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności wskazują, że w ostatnim kwartale 2022 r. zbiorowość aktywnych zawodowo w wieku 15-89 lat liczyła 17 294 tys. osób, tj. 58,2% ludności w tej grupie wieku. Na zbiorowość tę składało się 16 796 tys. (97,1%) pracujących i 499 tys. (2,9%) bezrobotnych. Populacja biernych zawodowo w analogicznej grupie wieku wyniosła 12 426 tys. osób, tj. 41,8%.

Wszyscy pracujący stanowili w 4 kwartale 2022 r. znacząco ponad połowę ludności w wieku 15-89 lat, co określa wskaźnik zatrudnienia, wynoszący 56,5%. Z kolei natężenie bezrobocia, mierzone stopą bezrobocia według kryteriów międzynarodowych w 4 kw. 2022 r. wyniosło 2,9% i była to jedna z niższych kwartalnych wartości tego wskaźnika od początku pomiaru, czyli od lat 90-tych (najniższą wartość stopy bezrobocia, wynoszącą 2,6%, zaobserwowano w 2 kwartale 2022 r., co w pewnym stopniu wynika z sezonowych zmian w poziomie bezrobocia).

Od lat udział kobiet na rynku pracy rośnie. Prawdopodobnie jest jednak nadal, że wśród pracujących więcej jest mężczyzn – w 4 kwartale 2022 r. na populację pracujących w wieku 15-89 lat składało się 9 097 tys. mężczyzn (54,2% ogółu pracujących) i 7 698 tys. kobiet (45,8% pracujących). Jest to związane z macierzyństwem i opieką nad małymi dziećmi na początku cyklu życia zawodowego i z wcześniejszym wiekiem emerytalnym kobiet. Wśród ogółu bezrobotnych liczniejszą zbiorowością także są mężczyźni (w 4 kwartale 2022 r. stanowili oni 55,8%) i ma to miejsce niezależnie od spadającego w ostatnich latach bezrobocia. Opisane powyżej różnice według płci przekładają się na wyraźnie wyższe wartości współczynnika aktywności zawodowej oraz wskaźnika zatrudnienia dla mężczyzn niż kobiet (w 4 kwartale 2022 r. współczynnik aktywności zawodowej wynosił odpowiednio – 65,9% i 51,1%, a wskaźnik zatrudnienia – 63,9% i 49,7%). W ostatnich latach stopa bezrobocia kobiet i mężczyzn jest natomiast podobna, a w ramach efektów sezonowych zaobserwować można również, że stopa bezrobocia mężczyzn przewyższa niekiedy stopę bezrobocia kobiet.

Cechą, która silnie różnicuje sytuację na rynku pracy, jest poziom wykształcenia. Im wyższe wykształcenie, tym korzystniejsza sytuacja osób na rynku pracy, niezależnie od płci. Świadczą o tym zarówno wskaźnik zatrudnienia i współczynnik aktywności zawodowej – najwyższe w zbiorowości osób z wykształceniem wyższym (w 4 kw. 2022 r. wyniosły odpowiednio: 80,3% i 81,3%), jak i stopa bezrobocia – najniższa właśnie wśród osób z tym poziomem wykształcenia (1,3%).

Celem zobrazowania procesów, jakie miały miejsce na rynku pracy w dłuższym horyzoncie czasowym, obok danych z końca 2022 r. zaprezentowano porównanie średniorocznych wartości w okresie 2010-2022.

W 2022 r. liczba osób pracujących w wieku 15-89 lat była wyższa o 459 tys., tj. o 2,8% od notowanej w roku 2019⁶, czyli ostatnim rokiem przed pandemią COVID-19. W stosunku do roku 2015 był to wzrost o 1 019 tys. osób (o 6,5%), a w porównaniu z rokiem 2010 – o 1 844 tys. osób (o 12,4%). W 2022 r. liczba bezrobotnych w wieku 15-74 lata była o 60 tys. (o 10,8%) niższa od notowanej w 2019 r. W stosunku do roku

⁵ Szczegółowe informacje nt. Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności znajdują się w następujących publikacjach dostępnych na stronie internetowej GUS: [Aktywność Ekonomiczna Ludności Polski](#) oraz [Zeszyt metodologiczny. Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności](#), GUS, 2023.

⁶ Dane dot. pracujących, bezrobotnych i biernych za lata 2010-2020 zostały przeliczone z zastosowaniem zmienionych od 2021 r. definicji wynikających z wdrożenia rozporządzenia ramowego dla statystyki społecznej, tj. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700 z dnia 10 października 2019 r. oraz jego aktów implementacyjnych. Przeliczone dane dostępne są na stronie internetowej GUS: [Informacja na temat przeliczonych dla lat 2010-2020 wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności \(BAEL\)](#).

2015 był to spadek liczby bezrobotnych o 806 tys. (o 61,8%), a w odniesieniu do roku 2010 – o 1 151 tys. (o 69,8%). Biernych zawodowo było w 2022 r. mniej o 753 tys. osób (tj. 5,7%) niż w 2019 r. W porównaniu w roku 2015 liczba biernych zawodowo spadła o 1 274 tys. osób (o 9,3%), a w odniesieniu do roku 2010 – o 1 818 tys. osób (12,7%).

Zmiany liczebności poszczególnych populacji mają także wpływ na relację osób niepracujących do pracujących, która wyraźnie poprawiła się w ostatnich latach (w 2010 r. na 1 000 osób pracujących przypadało 1 071 osób bez pracy, w 2015 r. wskaźnik ten wyniósł 959, w 2019 r. – 848 osób bez pracy, a w 2022 r. – 776).

Skala i kierunki zmian w wielkościach omawianych zbiorowości znajdują także odzwierciedlenie w podstawowych wskaźnikach opisujących stopień wykorzystania zasobów pracy.

Współczynnik aktywności zawodowej po nieznacznym spadku wartości z 56,0% w 2019 r. do 55,8% w 2020 r., przyjął w 2022 r. wartość 58,0% (tj. o 2,0 p. proc. większą w stosunku do roku poprzedzającego pandemię COVID-19). Niższe wartości tego wskaźnika wystąpiły w roku 2015 (55,3%) i 2010 (53,6%). Wskaźnik zatrudnienia – informujący o liczbie pracujących przypadających na 100 osób w wieku 15-89 lat w 2022 r. osiągnął poziom 56,3% i był wyższy o 2,2 p. proc. w stosunku do roku 2019 (54,1%). Jeszcze większy wzrost wartości wskaźnika zatrudnienia widać w odniesieniu do roku 2015 (51,1%) i 2010 (48,3%), tj. odpowiednio o 5,2 p. proc. i 8,0 p. proc. Jednocześnie stopa bezrobocia, która wskazuje na liczbę bezrobotnych w relacji do aktywnych zawodowo (stanowiących sumę pracujących i bezrobotnych), pomimo nieznacznego wzrostu do 3,4% w 2021 r. przyjęła w 2022 r. najniższą wartość w historii III Rzeczypospolitej – 2,9%, tj. o 0,4 p. proc. niższą od zanotowanej w 2019 r. Spadek stopy bezrobocia jest jeszcze bardziej znaczący w odniesieniu do roku 2015 i 2010, odpowiednio o 4,8 i 7,1 p. proc.

Aktywność ekonomiczna ludności jest zróżnicowana w ujęciu regionalnym. W przypadku współczynnika aktywności zawodowej rozpiętość pomiędzy skrajnymi województwami wyniosła w 4 kwartale 2022 r. 9,4 p. proc. (wartości współczynnika od 53,0% dla województwa podkarpackiego do 62,4% dla mazowieckiego). Jeszcze większa rozpiętość w analizowanym okresie – 10,5 p. proc. – wystąpiła dla wskaźnika zatrudnienia (wartości wskaźnika od 50,3% dla podkarpackiego do 60,8% dla województwa mazowieckiego). W przypadku stopy bezrobocia – najniższą wartość odnotowano w województwie śląskim – 1,8%, a najwyższą – w lubelskim – 5,1%, co oznacza, że rozpiętość (przy dużo niższych wartościach wskaźników, co warto podkreślić) – wyniosła 3,3 p. proc. Poza woj. lubelskim, jeszcze tylko w jednym województwie (podkarpackim) stopa bezrobocia osiągnęła poziom 5%.

Poprawę sytuacji na rynku pracy potwierdzają też dane dotyczące osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy. Począwszy od 2014 r. liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia zaczęły się zmniejszać, z wyjątkiem roku 2020 r. kiedy odnotowano wzrost liczby bezrobotnych zarejestrowanych, co w pewnym zakresie mogło mieć związek z pandemią COVID-19 i występującymi w tym okresie ograniczeniami. Od 2021 r. obserwowany jest dalszy spadek liczby bezrobotnych i stopy bezrobocia.

W końcu grudnia 2022 r. populacja bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w Polsce liczyła 812,3 tys. osób, natomiast natężenie bezrobocia, mierzone stopą bezrobocia rejestrowanego⁷, wyniosło 5,2%. W całym 2022 r. odpływ z bezrobocia (1384,7 tys.) przewyższył napływ (1301,8 tys.), podobnie jak w 2021 roku (odpływ – 1340,4 tys., napływ – 1189,2 tys.), co przełożyło się na zmniejszenie o 82,9 tys. liczby bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy w stosunku do 2021 roku.

Na przełomie 1 i 2 kwartału 2022 r. w urzędach pracy zarejestrowano ponad 15-krotnie więcej cudzoziemców niż w 2021 roku, było to wynikiem pełnoskalowej wojny na Ukrainie spowodowanej zbrojną rosyjską agresją z 24 lutego 2022 r., a w konsekwencji napływem do Polski osób uciekających przed wojną. Wśród ogółu nowo zarejestrowanych bezrobotnych w 2022 r. cudzoziemcy stanowili 6,4% (wobec 0,5% w 2021 r.).

Porównanie bezrobocia rejestrowanego z roku 2010 i 2022 wskazuje na bardzo znaczącą poprawę sytuacji na rynku pracy. Nie tylko stopa bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski spadła z 12,4% do 5,2%, ale jednocześnie liczba powiatów z wysoką stopą bezrobocia (powyżej 15%), stanowiąca w 2010 r. 176 – prawie

⁷ Rozbieżność pomiędzy liczbą bezrobotnych i wartością stopy bezrobocia wg BAEL (wycieczoną w oparciu o metodologię Międzynarodowej Organizacji Pracy) a danymi pochodzącymi z badania bezrobocia rejestrowanego, wynika z odmiennej metodologii zastosowanej przy gromadzeniu danych (w tym także definicji osoby bezrobotnej), patrz Rozdział 3 oraz wyjaśnienie na stronie GUS: [Jak liczymy bezrobocie](#)

połowę łącznej liczby powiatów i miast na prawach powiatu, zmniejszyła się do 22 w 2022 r. Z drugiej strony powiatów o niskiej stopie bezrobocia rejestrowanego do 5% było w 2010 r. jedynie 7, a w 2022 roku już 128.

W ujęciu terytorialnym w 2022 r. nadal trudna sytuacja na rynku pracy, podobnie jak w 2010 roku występowała w północnej części woj. warmińsko-mazurskiego i w okolicy Radomia w woj. mazowieckim. Bardzo poprawiła się sytuacja na rynku pracy w woj. zachodniopomorskim, natomiast w woj. podkarpackim poprawa na rynku pracy była relatywnie niewielka, a na tle całego kraju w 2022 r. stopa bezrobocia rejestrowanego należała tam do najwyższych w Polsce. Z drugiej strony woj. wielkopolskie w okresie 2010-2022 wyrosło na lidera niskiej stopy bezrobocia rejestrowanego i, co szczególnie istotne, niska stopa bezrobocia rejestrowanego nie ograniczała się jedynie do Poznania i pow. poznańskiego, ale w 2022 r. występowała także w wielu innych powiatach tego województwa.

Executive summary

In the period 2010-2022 there was a noticeable improvement in the situation on the labour market, and the greatest pace of positive changes took place in the years 2015-2019. It is also visible for the year 2021. This is confirmed by the main indicators developed on the basis of the Labour Force Survey (LFS)⁸. The analysis of individual groups, distinguished due to the status of persons on the labour market (economic activity of the population), indicates that, as before 2019, after the COVID-19 pandemic the population of employed persons is increasing, the group of unemployed is decreasing, and at the same time the population of economically inactive persons is decreasing.

The results of the Labour Force Survey indicate that in the last quarter of 2022 the population of economically active persons aged 15-89 years numbered 17 294 thousand persons, i. e. 58.2% of the population in this age group. This group consisted of 16 796 thousand (97.1%) of employed persons and 499 thousand (2.9%) of unemployed. The population of economically inactive persons in the same age group amounted to 12 426 thousand people, i. e. 41.8%.

All employed persons constituted significantly more than a half of the population aged 15-89 in the 4th quarter of 2022, which is determined by the employment rate amounting to 56.5%. In turn, the intensity of unemployment, measured by the unemployment rate according to the international criteria in the 4th quarter of 2022 amounted to 2.9% and it was one of the lower quarterly values of this indicator since the beginning of the measurement, i.e. since the 1990s (the lowest value of the unemployment rate, amounting to 2.6%, was observed in the 2nd quarter of 2022, which to some extent is due to seasonal changes in the unemployment level).

Women's participation in the labour market has been increasing for years. However, it is still regularity that there are more men among the employed population - in the 4th quarter of 2022, the employed population aged 15-89 consisted of 9 097 thousand of men (54.2% of all employed persons) and 7 698 thousand of women (45.8% of employed persons). This is related to motherhood and caring for small children at the beginning of the professional life cycle and to the earlier retirement age of women. Men are also a larger group among the total unemployed (in the 4th quarter of 2022, they constituted 55.8%), and this is regardless of the falling unemployment rate in recent years. The differences by gender described above translate into significantly higher values of the economic activity rate and employment rate for men than for women (in the 4th quarter of 2022 the economic activity rate was 65.9% and 51.1%, respectively, and the employment rate – 63.9% and 49.7%). In recent years, however, the unemployment rate of women and men has been similar, and due to seasonal effects it can also be observed that the unemployment rate for men sometimes exceeds the unemployment rate for women.

A characteristic that strongly differentiates the situation on the labour market is the level of education. The higher the education, the more favourable the situation of people on the labour market, regardless of gender. This is evidenced by both the employment rate and activity rate - the highest in the group of people with tertiary education (in the 4th quarter of 2022 they amounted to 80.3% and 81.3%, respectively), as well as the unemployment rate - the lowest among people with this level of education (1.3%).

In order to illustrate the processes that took place on the labour market in the longer time horizon, in addition to data from the end of 2022, a comparison of the average annual values for the period 2010-2022 is presented.

In 2022, the number of employed persons aged 15-89 was higher by 459 thousand, i.e. 2.8%, than the one noted in 2019⁹, the last year before the COVID-19 pandemic. In comparison with 2015, it was an increase

⁸ Detailed information on the Labour Force Survey can be found in the following publications available on the Statistics Poland website: [Labour Force Survey in Poland](#) and [Methodological report Labour Force Survey](#), Statistics Poland, 2023

⁹ Data on the employed, unemployed and economically inactive persons for the years 2010-2020 were calculated using the definitions changed from 2021 resulting from the implementation of the framework regulation for social statistics, i.e. Regulation (EU) 2019/1700 of the European Parliament and of the Council of 10 October 2019 and its implementation acts. The recalculated data are available on the Statistics Poland website: [Information of Statistics Poland concerning the results of the Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności recalculated for the years 2010-2020](#).

by 1 019 thousand persons (by 6.5%), and compared to 2010 – by 1 844 thousand persons (by 12.4%). In 2022, the number of unemployed aged 15-74 was by 60 thousand (by 10.8%) lower than in 2019. In relation to 2015, this was a decrease in the number of unemployed by 806 thousand (by 61.8%), and in relation to 2010 – by 1 151 thousand (by 69.8%). There were 753 thousand fewer economically inactive persons in 2022 (i.e. 5.7%) than in 2019. In comparison with 2015, the number of economically inactive persons decreased by 1 274 thousand (by 9.3%), and in relation to 2010 – by 1 818 thousand (12.7%).

Changes in the size of individual populations also affect the ratio of non-working persons to employed persons, which has clearly improved in recent years (in 2010 there were 1 071 of non-working persons per 1000 employed persons, in 2015 this rate was 959, in 2019 - 848 of non-working persons, and in 2022 – 776).

The scale and directions of changes in the sizes of the discussed populations are also reflected in the basic indicators describing the degree of use of labour resources.

The economic activity rate, after a slight decrease from 56.0% in 2019 to 55.8% in 2020, reached the value of 58.0% in 2022 (i.e. 2.0 percentage points higher in comparison with the year preceding the COVID-19 pandemic). Lower values of this rate occurred in 2015 (55.3%) and 2010 (53.6%). The employment rate - informing about the number of employed per 100 people aged 15-89, in 2022 reached 56.3% and was higher by 2.2 percentage points compared to 2019 (54.1%). An even greater increase in the value of the employment rate can be seen in relation to 2015 (51.1%) and 2010 (48.3%), i.e. by 5.2 percentage points and 8.0 percentage points, respectively. At the same time, the unemployment rate, which indicates the number of unemployed in relation to the economically active persons (constituting the sum of the employed and unemployed), despite a slight increase to 3.4% in 2021, in 2022 reached the lowest value in the history of the 3rd Republic of Poland- 2.9% , i.e. by 0.4 percentage points lower than that recorded in 2019. The decline in the unemployment rate is even more significant in relation to 2015 and 2010, by 4.8 and 7.1 percentage points, respectively.

The economic activity of the population varies regionally. In the case of activity rates, the spread between the extreme voivodships amounted to 9.4 percentage points in the 4th quarter of 2022 (values of the rate from 53.0% for Podkarpackie Voivodship to 62.4% for Mazowieckie Voivodship). An even greater spread in the analysed period - 10.5 percentage points - occurred for employment rate (values of the rate from 50.3% for Podkarpackie Voivodship to 60.8% for Mazowieckie Voivodship). In the case of the unemployment rate - the lowest value was recorded in Śląskie Voivodship - 1.8%, and the highest - in Lubelskie Voivodship - 5.1%, which means that the range (with much lower rate values, which is worth emphasizing) - was 3.3 percentage points. Apart from Lubelskie Voivodship, only in one voivodship (Podkarpackie) the unemployment rate reached the level of 5%.

The improvement in the situation on the labour market is also confirmed by data on people registered as unemployed in labour offices. Beginning with 2014, the number of unemployed and the unemployment rate started to decrease, with the exception of 2020, when an increase in the number of registered unemployed was recorded, which to some extent might be related to the COVID-19 pandemic and the restrictions occurring during that period. From 2021, a further decline in the number of unemployed and the unemployment rate has been observed.

At the end of December 2022, the population of unemployed registered in the Powiat Labour Offices in Poland amounted to 812.3 thousand people, while the intensity of unemployment, measured by the registered unemployment rate¹⁰, amounted to 5.2%. Throughout 2022, the outflow from unemployment (1 384.7 thousand) exceeded the inflow (1 301.8 thousand), similarly to 2021 (outflow – 1 340.4 thousand, inflow – 1 189.2 thousand), which resulted in a decrease by 82. 9 thousand of unemployed registered in labour offices in relation to 2021.

At the break of the 1st and the 2nd quarter of 2022, over 15 times more than in 2021 foreigners were registered in labour offices, this was the result of a full-scale war in Ukraine caused by military Russian aggression on the 24 February 2022, and as a consequence the influx of people fleeing the war to Poland.

¹⁰ The discrepancy between the number of unemployed and the value of the unemployment rate according to the LFS (calculated on the basis of the methodology of the International Labour Organization) and data from the registered unemployment survey, results from the different methodology used to collect data (including the definition of an unemployed person), see Chapter 3 and explanation on the Statistics Poland website: [How do we calculate unemployment.](#)

Among the total number of newly registered unemployed in 2022, foreigners constituted 6.4% (in comparison with 0.5% in 2021).

A comparison of registered unemployment from 2010 and 2022 indicates a very significant improvement in the situation on the labour market. Not only did the registered unemployment rate for the whole of Poland fall from 12.4% to 5.2%, but at the same time the number of powiats with a high unemployment rate (above 15%), constituting 176 in 2010 – almost half of the total number of powiats and cities with powiat rights, decreased to 22 in 2022. On the other hand, there were only 7 powiats with a low registered unemployment rate of up to 5% in 2010, and 128 in 2022.

In territorial terms, in 2022 the situation on the labour market remained difficult, as in 2010, in the northern part of Warmińsko- Mazurskie Voivodship and near Radom in Mazowieckie Voivodship. The situation on the labour market in Zachodniopomorskie Voivodship improved considerably, while in Podkarpackie Voivodship the improvement on the labour market was relatively small, and compared to the entire country in 2022, the registered unemployment rate there was among the highest in Poland. On the other hand, in the period 2010-2022 Wielkopolskie Voivodship became a leader in the low rate of registered unemployment and, what is particularly important, the low rate of registered unemployment was not limited only to Poznań and Poznań powiat, but in 2022 it also occurred in many other powiats of this voivodship.

Rozdział 1

Chapter 1

Zasoby pracy, podaż pracy

Labour resources, labour supply

1.1. Zasoby pracy w Polsce

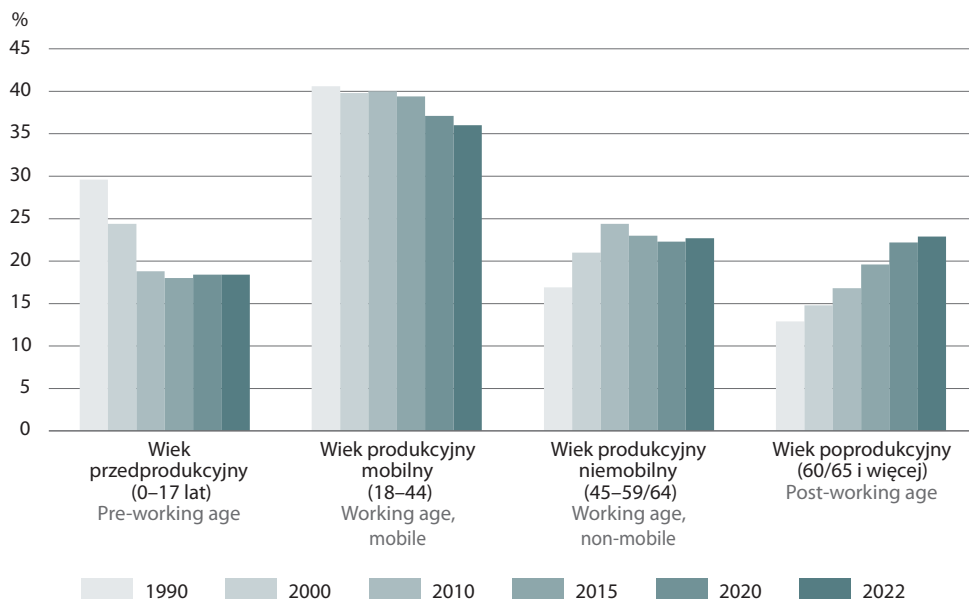
1.1. Labour resources in Poland

Zasoby pracy, w tym podaż pracy, są ściśle uwarunkowane sytuacją demograficzną. Na rynku pracy, tak jak na każdym innym rynku, nieustannie zachodzą procesy dostosowawcze pomiędzy dwoma jego stronami – podażową i popytową, które w tym wypadku kształtowane są przez ludzkie działania i wybory. Rynek pracy jest dodatkowo skomplikowany przez to, że ludzie nie tylko są jego uczestnikami realizując swoje potrzeby związane z pracą, lecz także sami w cyklu życia zawodowego dostosowują się do zmieniających się wymagań rynku pracy.

Z demograficznego punktu widzenia ludność w wieku pozwalającym na podjęcie zatrudnienia (uwzględniając tylko określoną przepisami prawa dolną granicę wieku umożliwiającego podjęcie pracy) stanowi **całkowite zasoby pracy**, natomiast ludność ograniczona do wieku produkcyjnego – **potencjalne zasoby pracy**¹¹. W rzeczywistości jednak nie wszystkie osoby są aktywne na rynku pracy, nawet przy zawężeniu populacji do wieku produkcyjnego. Wynikać to może z różnych względów: stanu zdrowia, kontynuacji nauki szkolnej, pełnienia „na pełen etat” ról opiekuńczych (wobec dzieci lub osób dorosłych wymagających opieki) lub posiadania innych źródeł utrzymania, które powodują, że dana osoba może pozwolić sobie na niewykonywanie pracy zarobkowej. Z drugiej strony aktywnymi na rynku pracy mogą być osoby w wieku przed – lub poprodukcyjnym, tj. zarówno młodociani, jak i osoby, które formalnie przekroczyły już górną granicę wieku emerytalnego i pobierają należne świadczenia. W związku z powyższym wyróżnia się odrębną kategorię – **aktywni zawodowo (inaczej siła robocza)** stanowiącą jednocześnie **podaż pracy**. Jednak niezależnie od tego, która kategoria zasobów pracy jest brana pod uwagę, to istotna jest zarówno jej liczebność, jak i struktura demograficzno-społeczna i zawodowa.

W końcu 2022 r. liczba ludności Polski wyniosła 37,8 mln osób, z tego 32,0 mln to osoby w wieku 15 lat lub więcej, a 5,8 mln to dzieci w wieku poniżej 15 lat. Zbiorowość osób w wieku produkcyjnym (18-59/64 lata) liczyła 22,2 mln, z tego 13,6 mln w wieku mobilnym (18-44 lata) i 8,6 mln w wieku niemobilnym (od 45 r. życia do końca wieku produkcyjnego). Populacja osób w wieku poprodukcyjnym liczyła 8,6 mln, a przedprodukcyjnym – 7,0 mln.

¹¹ W Polsce od strony prawnej dolną granicę wieku umożliwiającego podjęcie pracy określa Kodeks Pracy (18 lat; z możliwością zatrudniania także w określonych warunkach osób młodocianych, tj. obecnie osób w wieku 15-17 lat – wiek ten związany jest ściśle z systemem edukacyjnym i długością lat nauki w szkole podstawowej (wcześniej również w gimnazjum), nie ma natomiast formalnych ograniczeń odnośnie górnej granicy wieku, do której osoby mogą być aktywne na rynku pracy (w tym również łącząc pracę z emeryturą, chociaż także w tym przypadku przepisy prawne zmieniały się w czasie). Jako produkcyjny w Polsce przyjmuje się wiek od 18. roku życia do granicy wieku przejścia na emeryturę, obecnie to 18-59 lat dla kobiet i 18-64 lata dla mężczyzn.

Wykres 1.1. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w wybranych latach¹ Chart 1.1. Structure of population by economic age groups in selected years¹

¹ Stan w dniu 31.12 każdego roku. Dane zostały opracowane przy uwzględnieniu wyników spisów powszechnych: dla lat 1990 i 2000 – NSP 2002, dla lat 2010 i 2015 – NSP 2011, dla lat 2020 i 2022 – NSP 2021.

¹ As of 31 December each year. The data was prepared taking into account the results of national censuses: for the years 1990 and 2000 – Population and Housing Census 2002, for 2010 and 2015 – Population and Housing Census 2011, for 2020 and 2022 – Population and Housing Census 2021.

Zmiany na przestrzeni lat w liczbie i strukturze ludności według wieku są wynikiem przemian w procesach demograficznych, a przede wszystkim trwającego od początku lat 90. ubiegłego wieku spadku liczby urodzeń i w związku z tym spadającej liczebności i odsetka osób w wieku poniżej 18 lat oraz nieprzerwanego wzrostu liczebności i odsetka osób w wieku poprodukcyjnym.

Liczba dzieci i młodzieży (0-17 lat), czyli osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszała się sukcesywnie do 2016 r., w latach 2017-2020 wzrosła do prawie 7 mln, natomiast w latach 2021-2022 ponownie obserwowany był jej nieznaczny spadek. Udział tej najmłodszej grupy wieku w ogólnej liczbie ludności wyniósł w 2022 r. 18,4% (wobec 29,6% w 1990 r., 24,4% w 2000 r. oraz 18,8% w 2010 r.).

W grupie ludności **w wieku produkcyjnym** duże zmiany obserwowano w latach 2000–2009 i były one efektem wchodzenia w ten wiek osób urodzonych w okresie wyżu demograficznego z pierwszej połowy lat 80. ub. wieku. Intensywnie rosła zarówno liczebność, jak i udział tej grupy w ogólnej liczbie ludności Polski. Począwszy od 2010 r. liczebność i odsetek tej grupy ludności obniżają się. W latach 2010–2022 liczba ludności w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 2,6 mln osób (do poziomu 22,2 mln), a odsetek o 5,7 p. proc. (do poziomu 58,7%). Wynika to z procesu przesuwania do grupy wieku poprodukcyjnego licznych roczników osób urodzonych w latach 50. XX w. oraz z coraz mniejszej liczebności 18-latków wchodzących w wiek produkcyjny. Wewnątrz grupy osób w wieku produkcyjnym, na którą składają się osoby **w wieku mobilnym oraz niemobilnym** większe zmiany zaobserwowano w tej pierwszej grupie (przede wszystkim z uwagi na to, że jest ona liczniejsza). W latach 2010-2022 liczba osób w wieku mobilnym zmniejszyła się o 1,8 mln osób (do poziomu 13,6 mln), a odsetek w ogólnej liczbie ludności o 4,0 p. proc. (do poziomu 36,0%), natomiast liczba osób w wieku niemobilnym zmniejszyła się o 0,8 mln osób (do poziomu 8,6 mln), a odsetek o 1,7 p. proc. (do poziomu 22,7%). Należy podkreślić, że w analizowanym okresie nieco zmieniła się także wewnętrzna struktura populacji osób w wieku produkcyjnym, w 2010 r. osoby w wieku mobilnym stanowiły 62,1% ogółu tej grupy, a w roku 2022 – 61,3%.

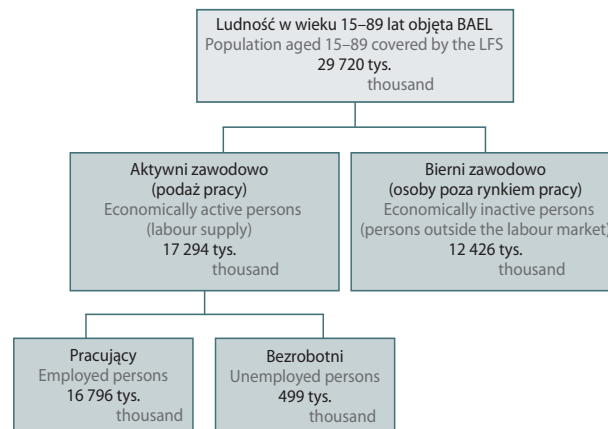

Przyspieszeniu ulega proces starzenia się ogółu ludności Polski, na co wskazuje wzrost udziału ludności **w wieku poprodukcyjnym**. W latach 2010-2022 liczebność tej zbiorowości zwiększyła się o 2,2 mln do wielkości 8,6 mln, a jej odsetek wzrósł w tym okresie z niespełna 17% do prawie 23%. Jego zwiększenie się jest efektem wydłużania się trwania życia i niskiego poziomu dzietności¹².

Z punktu widzenia bezpośredniego powiązania z rynkiem pracy, którego kryterium jest praca (wykonywanie/posiadanie lub poszukiwanie i gotowość do jej rozpoczęcia) – ludność będąca w wieku umożliwiającym podjęcie pracy podzielić można na aktywnych zawodowo (czyli wspomniane wcześniej realne zasoby pracy) i biernych zawodowo (tj. osoby pozostające poza rynkiem pracy). Wśród aktywnych zawodowo wyróżnia się pracujących i bezrobotnych. Każda z osób może znaleźć się tylko i wyłącznie w jednym z trzech stanów opisujących status osoby na rynku pracy (inaczej – aktywność ekonomiczną): praca, bezrobocie, bierność zawodowa, a wyznaczone w ten sposób zbiorowości są wobec siebie rozłączne (por. wyk. 1.2.).

Wykres 1.2. Ludność w wieku 15-89 lat według statusu na rynku pracy w 4 kwartale 2022 r.

Chart 1.2. Population aged 15-89 by the labour market status in 4th quarter 2022

Głównym, bieżącym źródłem danych o zasobach pracy i stopniu ich wykorzystania jest Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności – BAEL, prowadzone przez GUS w cyklu kwartalnym (innym źródłem jest Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań, obejmujący całą ludność danego kraju, jednakże ze względu na rozmiar przedsięwzięcia, prowadzony jest co 10 lat, ostatnio w 2021 r.). BAEL, w odróżnieniu od danych spisowych, a także danych dot. ogółu ludności (opartych na bilansach ludności), obejmuje tylko ludność zamieszkałą w gospodarstwach domowych i nieco inaczej ją definiuje. BAEL jest badaniem reprezentacyjnym, a wyniki z próby uogólniane są dla całej zbiorowości – w przypadku tego badania jest to ludność w gospodarstwach domowych będąca w wieku 15-89 lat, przebywająca w kraju przez okres co najmniej 12 miesięcy – uwzględniając okres faktyczny lub przewidywany (stąd wynika różnica w danych dla ogółu zbiorowości osób uzyskiwanych na podstawie ww. badań¹³). Reprezentacyjny charakter badania ma też swoje ograniczenia, w postaci braku możliwości prezentowania danych dla małych zbiorowości, a analiza regionalna ogranicza się co najwyżej do ujęcia wojewódzkiego¹⁴.

12 Por. Ludność. Stan i struktura oraz ruch naturalny w przekroju terytorialnym w 2022 r. Stan w dniu 31.12, GUS, 2023, str. 17 i 18. Informacje o liczbie i strukturze ludności prezentowane w tej publikacji opracowano według krajowej definicji zamieszkania. Oznacza to, że bilans nie obejmuje osób przybyłych z zagranicy na pobyt czasowy (bez względu na okres ich czasowego przebywania), natomiast ujmuje stałych mieszkańców Polski przebywających czasowo za granicą (bez względu na okres ich nieobecności).

13 Dane z BAEL oraz zamieszczone na str. 21-23 dane demograficzne nie są ze sobą w pełni porównywalne z uwagi na różnice definicyjne ludności (patrz notka pod wykresem "Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w wybranych latach" na str. 22), a także ze względu na fakt, że zaprezentowane w tej publikacji wyniki BAEL z lat 2010-2022 zostały uogólnione w oparciu o bilanse oparte o wyniki Narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań (NSP) 2011, a przy analizie danych demograficznych dla lat 2020 i 2022 wykorzystano również wyniki ostatniego spisu NSP 2021.

14 Więcej informacji nt. Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności znajduje się w publikacji: [Aktywność Ekonomiczna Ludności Polski](#) oraz [Zeszyt metodologiczny. Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności](#), GUS, 2023.

Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), oparte na zaleceniach Międzynarodowej Organizacji Pracy i Eurostatu, uwzględnia faktyczną sytuację osób na rynku pracy, niezależnie od ich statusu formalno-prawnego, tj. rejestracji w urzędzie pracy czy posiadanego źródła utrzymania. W przypadku pracujących liczy się fakt wykonywania lub posiadania pracy w badanym tygodniu. Do pracujących zalicza się zatem także osoby pracujące w szarej strefie, uczniów, studentów, emerytów, osoby zarejestrowane w urzędach pracy etc., jeżeli pracowali zarobkowo w okresie podlegającym obserwacji. Uwzględnia się tu minimalny wkład pracy osoby – minimum 1 godzinę pracy w tygodniu. Bezrobotnym może być natomiast także osoba, która poszukuje pracy bez pośrednictwa urzędu pracy. Może to być również uczeń, emeryt, ważne, aby była to osoba niepracująca, aktywnie poszukująca pracy, chcąca i gotowa tę pracę podjąć w krótkim okresie czasu¹⁵.

Wyniki prowadzonego przez GUS Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności wskazują, że w 4 kwartale 2022 r. zbiorowość aktywnych zawodowo w wieku 15-89 lat liczyła 17 294 tys. osób, tj. 58,2% ludności w tej grupie wieku (tak wyznaczany udział określany jest jako współczynnik aktywności zawodowej). Na zbiorowość tę składało się 16 796 tys. (97,1%) pracujących i 499 tys. (2,9%) bezrobotnych. Populacja biernych zawodowo w analogicznej grupie wieku wyniosła 12 426 tys. osób (por. wyk. 1.2).

Porównanie liczebności podstawowych kategorii osób na rynku pracy pozwala ustalić, że w 4 kwartale 2022 r. wśród osób w wieku 15-89 lat na 1 000 osób pracujących przypadało 770 osób bez pracy (łącznie bezrobotne lub biernie zawodowo). Współczynnik aktywności zawodowej wyniósł 58,2%, wskaźnik zatrudnienia 56,5%, a stopa bezrobocia 2,9% (udział bezrobotnych wśród aktywnych zawodowo). Natomiast udział bezrobotnych wśród ogółu ludności w wieku 15-89 lat stanowił 1,7%.

DO PRACUJĄCYCH W BAEL zaliczane są wszystkie osoby w wieku 15-89 lat, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód tzn. były zatrudnione w firmie/instytucji publicznej lub u prywatnego pracodawcy, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- miały pracę, ale jej nie wykonywały:
  - z powodu choroby lub urlopu wypoczynkowego, urlopu związanego z rodzicielstwem (macierzyńskiego, rodzicielskiego, ojcowskiego lub wychowawczego), organizacji czasu pracy (systemu pracy lub odbioru nadgodzin), szkolenia związanego z wykonywaną pracą;
  - z powodu sezonowego charakteru pracy, jeśli w okresie poza sezonem nadal regularnie wypełniały zadania i obowiązki związane z pracą lub prowadzeniem działalności (z wyłączeniem obowiązków prawnych lub administracyjnych);
  - z innych powodów, jeśli przewidywany okres nieobecności w pracy nie przekracza 3 miesięcy.

Do pracujących – zgodnie z międzynarodowymi standardami – zaliczani są również uczniowie, z którymi zakłady pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymywali wynagrodzenie.

Do pracujących nie są zaliczani: wolontariusze oraz stażyści nieotrzymujący wynagrodzenia, osoby pracujące w rolnictwie indywidualnym zajmujące się wytwarzaniem produktów rolnych wyłącznie lub głównie na własne potrzeby.

Zmniejszenie się bezrobocia jest zjawiskiem pozytywnym i pożądanym, choć trzeba pamiętać, że jedną ze ścieżek spadku liczby bezrobotnych może być dezaktywacja zawodowa, prowadząca do przesunięcia osób z grona bezrobotnych do grupy biernych zawodowo. Dlatego – przeprowadzając analizę rynku pracy – monitorować należy także zmiany w zbiorowości biernych zawodowo (w wieku 15-74 lata)

¹⁵ Rozbieżność pomiędzy liczbą bezrobotnych i wartością stopy bezrobocia wg BAEL (wyliczoną w oparciu o metodologię Międzynarodowej Organizacji Pracy) a danymi pochodzącymi z badania bezrobocia rejestrowanego, wynika z odmiennej metodologii zastosowanej przy gromadzeniu danych (w tym także definicji osoby bezrobotnej), patrz Rozdział 3 oraz wyjaśnienie na stronie GUS: [Jak liczymy bezrobocie](#).

z uwzględnieniem przyczyn bierności. Jedną z nich może być zniechęcenie bezskutecznością poszukiwania pracy – w 4 kwartale 2022 r. w zbiorowości biernych zawodowo ww. powód wskazało 43 tys. (z tego 40 tys., tj. 93,0% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym). Więcej informacji o przyczynach bierności zawodowej zostało ujętych w dalszej części opracowania.

DO BEZROBOTNYCH W BAEL zaliczane są osoby w wieku 15-74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi (zgodnie z definicją tej populacji),
- aktywnie poszukiwały pracy, tzn. podjęły konkretne działania w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni – tydzień badany), aby znaleźć pracę,
- były gotowe (zdolne) podjąć pracę w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczane są także osoby, które nie poszukiwały pracy, ponieważ już ją znalazły i oczekiwały na jej rozpoczęcie przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Analiza zmian w czasie dotycząca liczebności poszczególnych zbiorowości wyróżnionych ze względu na status na rynku pracy wskazuje na systematyczne zwiększanie się liczby pracujących w ciągu ostatnich kilku lat oraz zmniejszanie liczby bezrobotnych. Jednocześnie zmniejsza się populacja osób w wieku 15-89 lat pozostających poza rynkiem pracy (biernych zawodowo). Wyjątkiem był okres pandemii COVID-19 (przede wszystkim rok 2020), w którym nastąpiło zaburzenie dotychczasowych trendów na rynku pracy, w tym wynikających z sezonowości polskiego rynku pracy, o czym więcej m.in. w dalszej części rozdziału. Charakterystyczną cechą dla tego okresu było to, że zmniejszenie liczby pracujących zbliżone było w swojej skali do analogicznego wzrostu w populacji biernych zawodowo, natomiast w mniejszym stopniu zmiany widoczne były w zbiorowości osób bezrobotnych. Dla pokazania kierunku trendu zmian w czasie, posłużono się danymi wyliczonymi jako średnioroczne (por. tabl. 1.1.).

LUDNOŚĆ BIERNĄ ZAWODOWO w wieku 15-89 lat, tzn. pozostająca poza siłą roboczą, są to wszystkie osoby, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne tzn. osoby, które w badanym tygodniu:

- nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały,
- nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie w aktywny sposób lub poszukiwały pracy aktywnie, ale nie były zdolne (gotowe) do jej podjęcia w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym,
- nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ już ją znalazły i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie:
  - dłuższym niż trzy miesiące,
  - do 3 miesięcy, ale nie były gotowe tej pracy podjąć.

Od 2021 roku przyczyny bierności określane są dla populacji biernych zawodowo w wieku 15-74 lata. Wśród tych biernych zawodowo wyróżnia się grupę **zniechęconych**, do której należą osoby nieposzukujące pracy, ponieważ są przekonane, że jej nie znajdą.

Zmiany liczebności poszczególnych populacji mają także wpływ na relację osób niepracujących do pracujących, która poprawiała się w ostatnich latach (dla przykładu w 2010 r. na 1 000 osób pracujących przypadało 1 071 osób bez pracy, w 2015 r. wskaźnik ten wyniósł 959, a w 2022 r. – 776; wg danych średniorocznych).

Tablica 1.1. Aktywność ekonomiczna ludności w latach 2010-2022 (dane średnioroczne)
 Table 1.1. Economic activity of the population in the years 2010-2022 (annual averages)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2021	2022
	w wieku 15-89 lat aged 15-89					
Ogółem (tys.) Total (thousand)	30859	30795	30088	30069	29844	29734
Aktywni zawodowo (tys.) Economically active persons (thousand)	16547	17027	16841	16765	17236	17240
pracujący (tys.) employed persons (thousand)	14898	15723	16283	16228	16656	16742
bezrobotni (tys.) unemployed persons (thousand)	1649	1304	558	537	580	498
Bierni zawodowo (tys.) Economically inactive persons (thousand)	14312	13768	13247	13304	12608	12494
Relacja liczby niepracujących przypadających na 1000 pracujących Relation of the number of persons not in employment per 1000 employed persons	1071	959	848	853	792	776
Współczynnik aktywności zawodowej (%) Activity rate	53,6	55,3	56,0	55,8	57,8	58,0
Wskaźnik zatrudnienia (%) Employment rate	48,3	51,1	54,1	54,0	55,8	56,3
Stopa bezrobocia (%) Unemployment rate	10,0	7,7	3,3	3,2	3,4	2,9
w wieku produkcyjnym (18-59/64 lata) in the working age (18-59/64 years)						
Ogółem (tys.) Total (thousand)	23299	22607	21204	21006	20762	20530
Aktywni zawodowo (tys.) Economically active persons (thousand)	16209	16515	16201	16075	16485	16465
pracujący (tys.) employed persons (thousand)	14572	15225	15649	15545	15909	15975
bezrobotni (tys.) unemployed persons (thousand)	1637	1290	552	530	575	491
Bierni zawodowo (tys.) Economically inactive persons (thousand)	7090	6092	5003	4930	4277	4065
Współczynnik aktywności zawodowej (%) Activity rate	69,6	73,1	76,4	76,5	79,4	80,2
Wskaźnik zatrudnienia (%) Employment rate	62,5	67,3	73,8	74,0	76,6	77,8
Stopa bezrobocia (%) Unemployment rate	10,1	7,8	3,4	3,3	3,5	3,0

Skala i kierunki zmian liczebności poszczególnych kategorii osób znajdują odzwierciedlenie w podstawowych wskaźnikach opisujących stopień wykorzystania zasobów pracy. Z wyjątkiem okresu pandemii COVID-19 wskaźnik zatrudnienia i współczynnik aktywności zawodowej powoli wzrastały (bardziej widoczne jest to w przypadku wskaźnika zatrudnienia), zmniejszała się natomiast stopa bezrobocia, która w 2022 r. osiągnęła najniższą wartość od początku prowadzenia BAEL w Polsce, tj. od maja 1992 r.

WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ jest to udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA jest to udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

STOPA BEZROBOCIA jest to udział bezrobotnych danej kategorii w liczbie aktywnych zawodowo danej kategorii.

przez „kategorię” w tym przypadku należy rozumieć np. określoną grupę wieku, wykształcenia itp., jednakową w liczniku i mianowniku

W tablicy 1.1. przedstawiono także omawiane populacje oraz wskaźniki dla ludności ograniczonej do wieku produkcyjnego. Wskaźnik aktywności zawodowej i wskaźnik zatrudnienia są wyraźnie wyższe niż wyliczone dla zbiorowości osób w wieku 15-89 lat, co wynika przede wszystkim z faktu, iż w grupie osób po 64 roku życia dominują głównie osoby bierne zawodowo, co jest związane z nabywaniem uprawnień emerytalnych (im starsze roczniki, tym mniejszy odsetek pracujących, a liczba osób poszukujących pracy i gotowych do jej podjęcia jest marginalna). Analiza zmian w czasie omawianych wskaźników rynku pracy wykazuje podobne tendencje jak dla całej zbiorowości 15-89 lat, przy czym przyrosty/ubytki w wartościach wskaźników (liczone w punktach procentowych) są wyraźniejsze, także w przypadku współczynnika aktywności zawodowej.

1.2. Zróżnicowanie podstawowych kategorii ludności na rynku pracy w Polsce

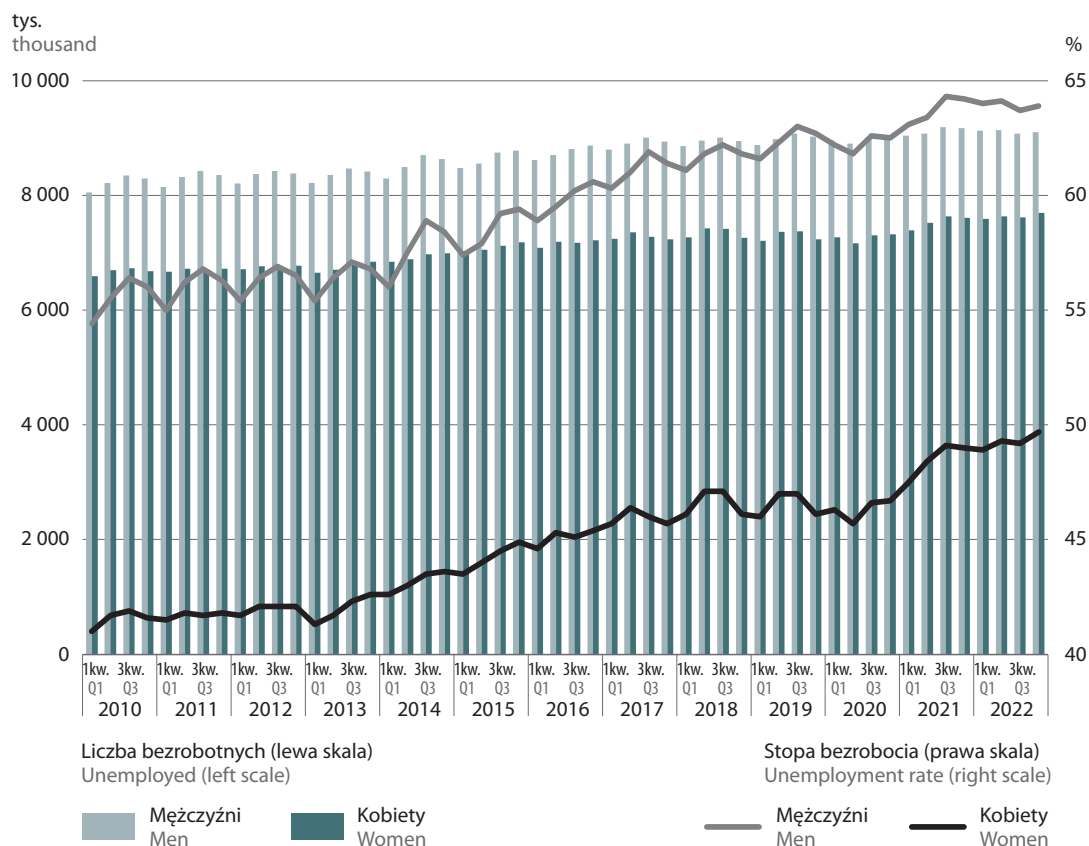
1.2. Diversity of basic categories of people on the labour market in Poland

Pomimo wzrastającego od lat udziału kobiet w rynku pracy, to nadal prawidłowością jest, że wśród pracujących więcej jest mężczyzn – w 4 kwartale 2022 r. na populację pracujących w wieku 15-89 lat składało się 9 097 tys. mężczyzn (54,2% ogółu pracujących) i 7 698 tys. kobiet (45,8% pracujących), inaczej niż w strukturze ludności w wieku 15-89 lat, gdzie więcej jest kobiet niż mężczyzn. Taka sama zależność dotyczy też całej populacji aktywnych zawodowo (odpowiednio 9 375 tys. mężczyzn, tj. 54,2% aktywnych zawodowo wobec 7 919 tys. kobiet, tj. 45,8%), w której pracujący są dominującą składową. W konsekwencji opisanych powyżej różnic według płci wskaźniki zatrudnienia i współczynniki aktywności zawodowej także są wyraźnie wyższe dla mężczyzn niż kobiet (dla populacji osób w wieku 15-89 lat omawiane wskaźniki w 4 kwartale 2022 r. wyniosły odpowiednio: wskaźnik zatrudnienia – 63,9% i 49,7%, a współczynnik aktywności zawodowej – 65,9% i 51,1%). Mniejsze zróżnicowanie wartości tych wskaźników wystąpiło w grupie osób w wieku produkcyjnym, dla których współczynnik aktywności zawodowej dla mężczyzn wyniósł 83,8% wobec 77,5% dla kobiet, a wskaźnik zatrudnienia 81,2% wobec 75,2%.

Pozytywne zmiany na rynku pracy związane ze wzrostem liczby pracujących i wskaźnika zatrudnienia widoczne są do 2019 r. oraz po 2020 r. (co jak już wspomniano jest ściśle związane z pandemią COVID-19). Ponadto od 3 kwartału 2021 r. zmiany liczby pracujących, jak i wskaźnika zatrudnienia są mniej dynamiczne jak we wcześniejszych kwartałach i latach. Warto zwrócić także uwagę na aspekt sezonowości zatrudnienia na polskim rynku pracy, który jednak wyraźniej dotyczy mężczyzn – zaobserwować to można zarówno analizując dane bezwzględne, jak i wskaźnik zatrudnienia, linie na wykresie są wyraźnie bardziej „pofalowane” dla mężczyzn niż kobiet – szczególnie w latach 2010-2016 (por. wyk. 1.3.).

Wykres 1.3. Liczba pracujących i wskaźnik zatrudnienia ludności w wieku 15-89 lat według płci w latach 2010-2022 (dane kwartalne)

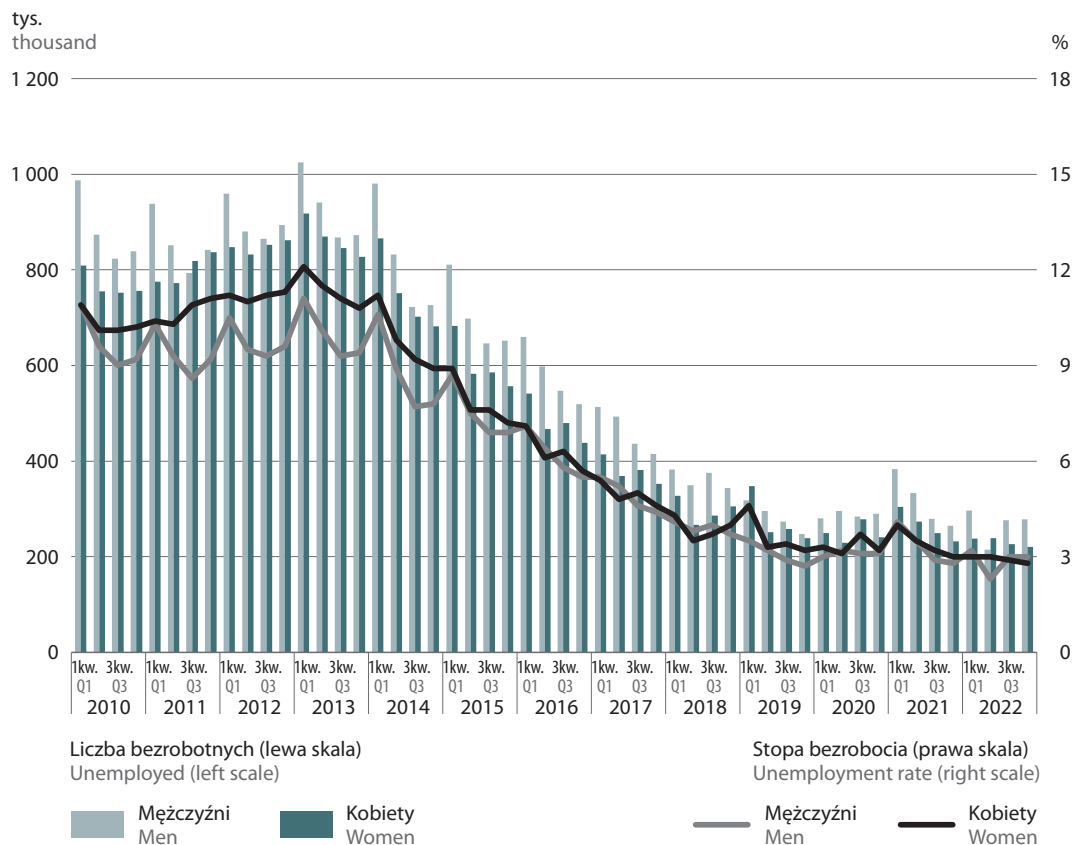
Chart 1.3. The number of the employed persons and employment rate for persons aged 15-89 by sex in the years 2010-2022 (quarterly data)

Wśród ogółu bezrobotnych liczniejszą zbiorowością także są mężczyźni (różnice według płci są jednak mniejsze niż w przypadku pracujących – 278 tys. bezrobotnych mężczyzn wobec 220 tys. bezrobotnych kobiet w 4 kwartały 2022 r.) i ma to miejsce niezależnie od spadającego w ostatnich latach bezrobocia i efektów sezonowości rynku pracy. Odmiennie kształtuje się natomiast natężenie bezrobocia kobiet i mężczyzn, mierzone stopą bezrobocia. Do 2015 r. stopa bezrobocia kobiet była wyższa od stopy bezrobocia mężczyzn, wyjątkiem był z reguły 1 kwartał, kiedy to rozpiętość omawianego wskaźnika według płci wyraźnie się zmniejszała (najwyższa rozpiętość dotyczyła 3 kwartału, kiedy to dostępne były prace sezonowe, a zatrudnienie przy nich podejmowali głównie mężczyźni). W ostatnich latach, w efekcie wyraźnie obniżonego poziomu i natężenia bezrobocia do wartości wcześniej nieobserwowanych, stopa bezrobocia kobiet i mężczyzn bardzo się do siebie zbliżyła, a w ramach efektów sezonowych zaobserwować można również, że stopa bezrobocia mężczyzn przewyższa niekiedy stopę bezrobocia kobiet (por. wyk. 1.4.).

Wykres 1.4. Liczba bezrobotnych w wieku 15-74 lata i stopa bezrobocia osób w wieku 15-89 lat według płci w latach 2010-2022 (dane kwartalne)¹⁶

Chart 1.4. The number of unemployed aged 15-74 and the unemployment rate of persons aged 15-89 by sex in the years 2010-2022 (quarterly data)

Analizując z kolei dane o ludności według statusu na rynku pracy z uwzględnieniem grup wieku, łatwo zauważyć, że największy udział w rynku pracy mają osoby w środkowych grupach wieku, a niższy w grupach skrajnych – wśród osób młodszych, dopiero stopniowo wkraczających na rynek pracy, oraz osób starszych, wygaszających swoją aktywność zawodową (szczególnie widoczne jest to na przykładzie zbiorowości pracujących, a tym samym i aktywnych zawodowo, a także wskaźnika zatrudnienia i współczynnika aktywności zawodowej – por. wyk. 1.5. i 1.6.). Ma to związek z faktem, że osoby młode jeszcze kontynuują naukę, część z nich łączy naukę z pracą zawodową, część zaś aktywizuje się dopiero po zakończeniu nauki. Z kolei część osób u schyłku wieku produkcyjnego wygasza aktywność zawodową z różnych przyczyn, co znajduje odzwierciedlenie w statystyce w postaci malejących wskaźników aktywności zawodowej i wskaźnika zatrudnienia wraz z rosnącym wiekiem. Uzyskanie uprawnień emerytalnych wiąże się zaś z istotnym obniżeniem współczynnika aktywności zawodowej w starszych grupach wieku, co wyraźnie widoczne jest na zaprezentowanych wykresach – szczególnie przy porównaniu wskaźników dla obu płci, ze względu na odmienny w Polsce wiek emerytalny kobiet i mężczyzn, którego osiągnięcie nie oznacza oczywiście automatycznej rezygnacji z pracy.

Ponadto, w przypadku kobiet (częściej niż mężczyzn) na aktywizację zawodową wpływ ma także decyzja o założeniu rodziny i posiadaniu dziecka. Część kobiet wchodzi na rynek pracy bezpośrednio po zakończeniu edukacji lub w jej trakcie i dopiero potem decyduje się na założenie rodziny i częściową dezaktywizację

¹⁶ Zgodnie z definicją do bezrobotnych w BAEL zaliczone są osoby w wieku 15-74 lata, natomiast stopa bezrobocia liczona jest jako udział osób bezrobotnych w wieku 15-74 lata do ogółu osób aktywnych zawodowo, czyli w wieku 15-89 lat (tj. pracujących w wieku 15-89 lat i bezrobotnych w wieku 15-74 lata).

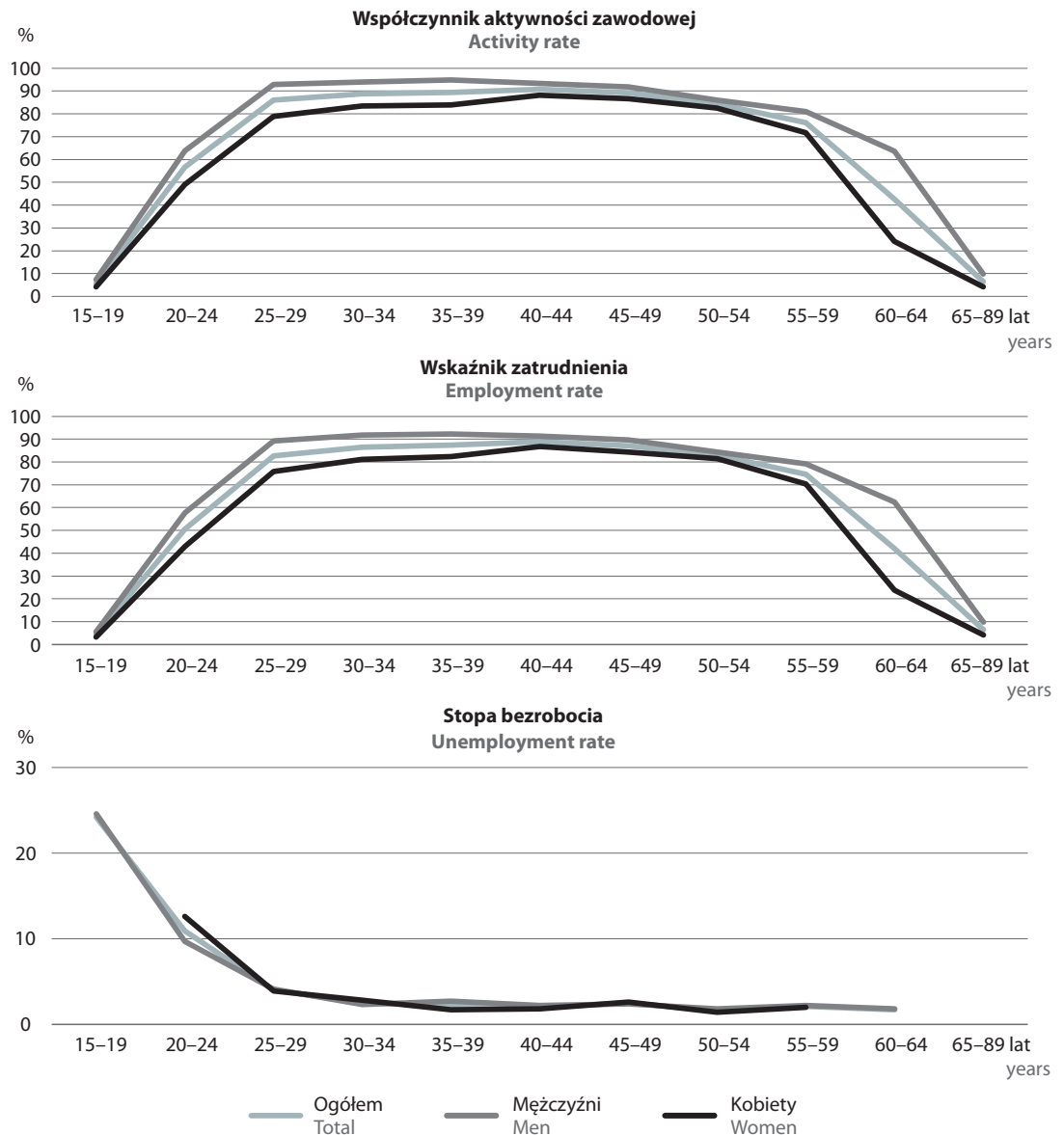
zawodową lub kontynuuje pracę zawodową bez przerw na urlop związany z rodzicielstwem. Część kobiet natomiast odracza moment wejścia lub powrotu na rynek pracy na okres po „odchowaniu” dzieci, a niektóre zupełnie rezygnują z podjęcia lub kontynuowania pracy zawodowej. Zależność tę wyraźnie widać przy analizie współczynnika aktywności zawodowej oraz wskaźnika zatrudnienia uwzględniających jednocześnie podział wg płci i wieku. W przypadku mężczyzn największy odsetek aktywnych zawodowo dotyczy osób w grupie wieku 25–49 lat. Praktycznie zaraz po zakończeniu ścieżki edukacji formalnej ponad 93% mężczyzn wchodzi na rynek pracy. W przypadku kobiet w analogicznej grupie wieku aktywność zawodowa jest niższa (ok. 84%), ale zwiększa się systematycznie wraz z wiekiem i w efekcie maksymalna aktywność zawodowa osiągnana jest przez kobiety w wieku 40–49 lat.

Analogicznie kształtuje się wskaźnik zatrudnienia kobiet i mężczyzn, chociaż jest on z reguły niższy niż współczynnik aktywności z uwagi na fakt, że nie wszystkie osoby aktywne zawodowo od razu znajdują zatrudnienie.

Odmienne niż współczynnik aktywności zawodowej i wskaźnik zatrudnienia kształtuje się natomiast rozkład natężenia bezrobocia według wieku. Bezrobocie jest w pewnym stopniu stanem naturalnym, wiąże się bowiem z czasem realizacji decyzji związanej z chęcią i gotowością do podjęcia pracy oraz rozpoczęciem jej poszukiwania. Ważne, aby okres trwania w bezrobociu nie przedłużał się i pozwalał na płynne przejście do stanu związanego z wykonywaniem pracy (podjęciem lub jej zmianą), najlepiej takiej, która odpowiada oczekiwaniom – nie zawsze jednak te warunki są spełnione. Najbardziej narażone na bezrobocie są osoby młode, dopiero wchodzące na rynek pracy, bez doświadczenia zawodowego. W starszych grupach wieku stopa bezrobocia jest wyraźnie niższa w porównaniu z grupami osób młodych.

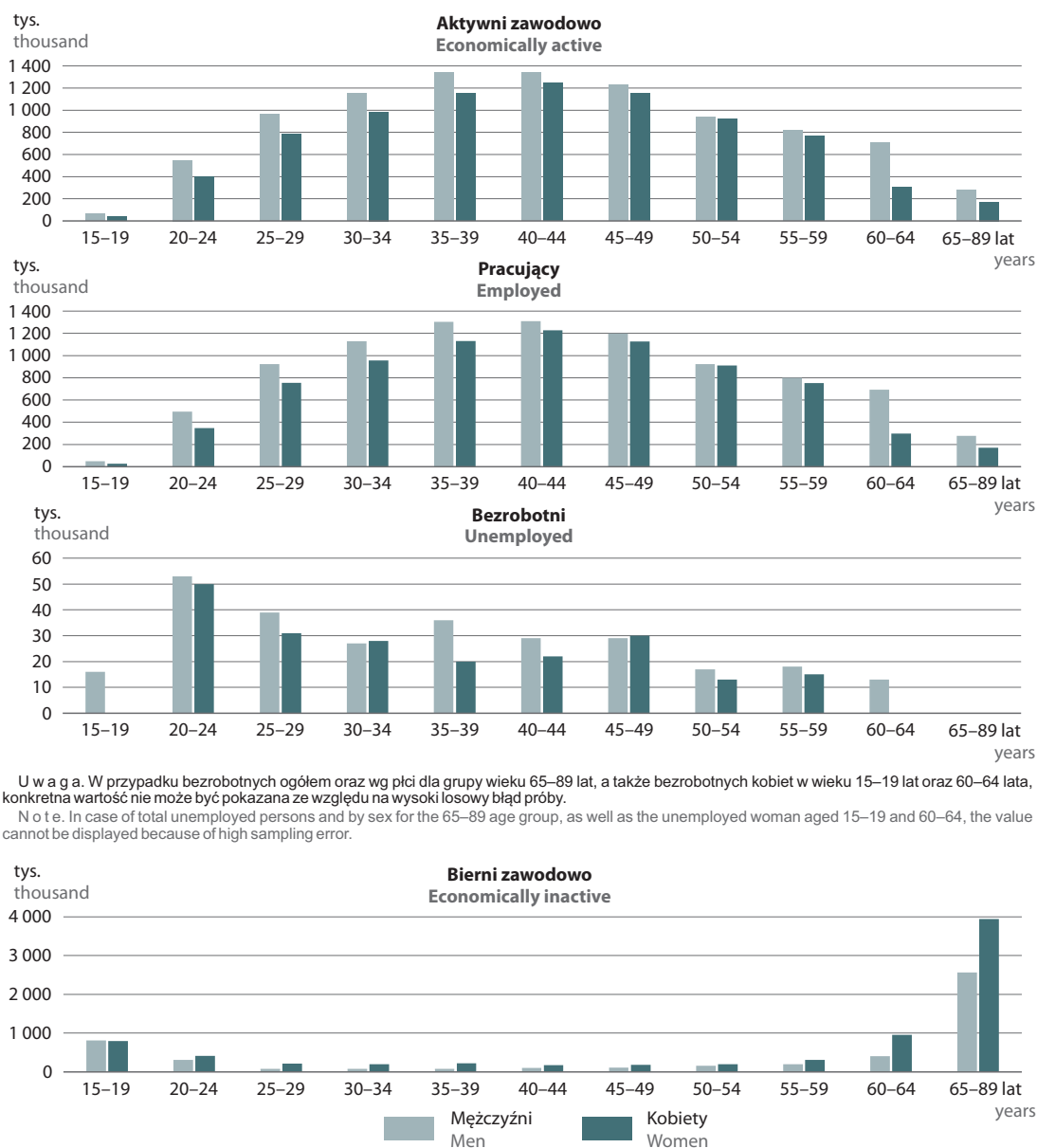

Wykres 1.5. Wskaźniki rynku pracy kobiet i mężczyzn według wieku w 4 kwartale 2022 r.
 Chart 1.5. Labour market indicators for women and men by age in 4th quarter 2022

Uwaga. W przypadku stopy bezrobocia ogółem oraz wg płci dla grupy wieku 65-89 lat, a także stopy bezrobocia kobiet w wieku 15-19 lat oraz 60-64 lata, konkretna wartość nie może być pokazana ze względu na wysoki losowy błąd próby.
 Note. In case of total unemployment rate and by sex for the 65-89 age group, as well as the unemployment rate of women aged 15-19 and 60-64, the value cannot be displayed because of high sampling error.

Wykres 1.6. Kobiety i mężczyźni według statusu na rynku pracy i grup wieku w 4 kwartale 2022 r.
Chart 1.6. Women and men by the labour market status and age groups in 4th quarter 2022

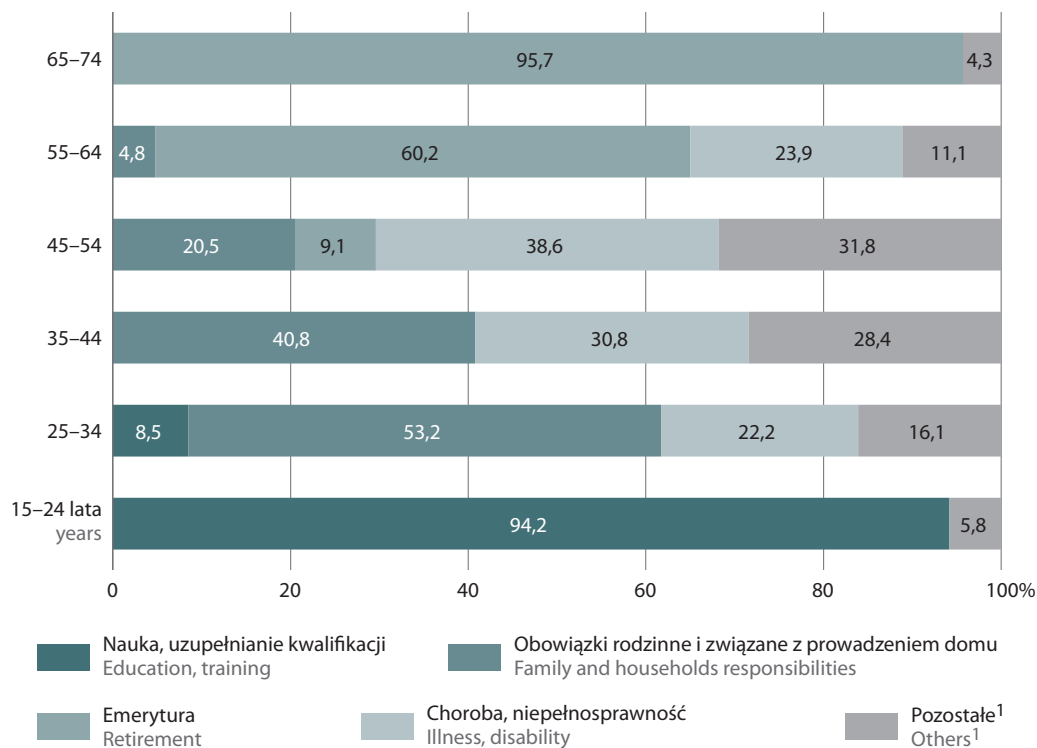

Charakteryzując zasoby ludzkie z punktu widzenia rynku pracy, większość autorów koncentruje się głównie na pracujących i bezrobotnych (i odpowiadającym tym zbiorowościom wskaźnikom), co jest o tyle uzasadnione, że te dwie populacje stanowią bezpośrednio bieżącą podaż pracy, konfrontowaną ze stroną popytową. Warto jednak przyjrzeć się w tym miejscu bliżej także osobom pozostającym poza rynkiem pracy. Bierni zawodowo to bardzo zróżnicowana zbiorowość, obejmuje bowiem zarówno osoby, które na rynek pracy dopiero wejdą, w dłuższej lub krótszej perspektywie czasu, jak i takie, które definitywnie zakończyły karierę zawodową (por. wyk. 1.7.), a także te, które w krótkim, średnim lub długim okresie nie uczestniczą w rynku pracy (ale mogą do niego powrócić). Do pierwszej zbiorowości należą głównie osoby młode, które jeszcze nie rozpoczęły poszukiwania pracy (m.in. ze względu na kontynuowaną edukację szkolną, a w części przypadków przechodzącą płynnie w podejmowanie obowiązków macierzyńskich z odłożeniem kariery zawodowej na później) oraz osoby, które „chwylowo” się zdezaktywizowały, ale prawdopodobnie na

rynek pracy powrócą. Do zbiorowości, które definitywnie opuściły rynek pracy należą ci emeryci, którzy nie chcą lub z różnych przyczyn (np. zdrowotnych) nie mogą kontynuować pracy (choć część osób w wieku emerytalnym nadal pozostaje aktywna na rynku pracy, w tym łącząc także pobieranie świadczeń z pracą zawodową) oraz osoby, które z przyczyn zdrowotnych nie uczestniczą w rynku pracy przed osiągnięciem wieku emerytalnego. Z kolei do trzeciej grupy, zazwyczaj tymczasowo pozostającej poza rynkiem pracy, należą przede wszystkim osoby (w większości kobiety), które stały się biernie zawodowo z powodu macierzyństwa lub ojcostwa i sprawowania opieki na małych dziećmi. Podobna sytuacja, choć w mniejszym zakresie dotyczy osób sprawujących opiekę nad osobami dorosłymi wymagającymi opieki.

Wykres 1.7. Struktura biernych zawodowo w wieku 15-74 lata według wieku i przyczyn bierności¹⁷ w 4 kwartale 2022 r. r.

Chart. 1.7. Structure of economically inactive persons aged 15-74 by age and reasons for inactivity in 4th quarter 2022

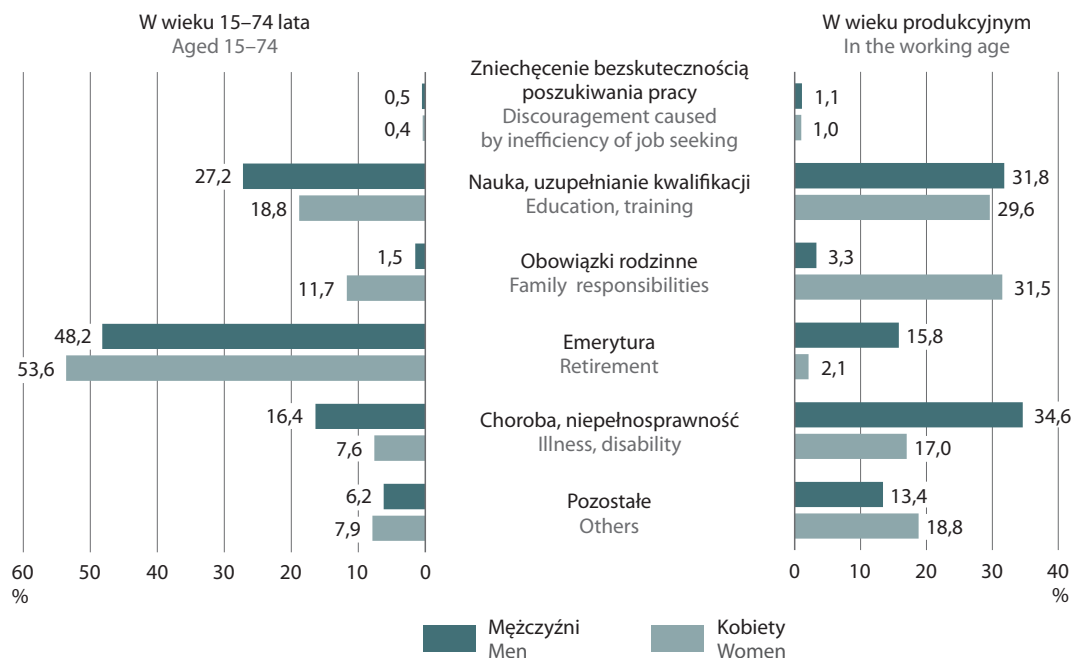
¹ Kategoria "pozostałe" obejmuje osoby z innymi przyczynami bierności niż wyszczególnione dla danej grupy wieku.
¹ The category "other" includes persons with other reasons for inactivity than those specified for the given age group.

Wśród biernych zawodowo przeważają kobiety – 7 569 tys. wobec 4 857 tys. mężczyzn biernych zawodowo w wieku 15-89 lat w 4 kwartale 2022 r. Jest to nie tylko konsekwencja wcześniejszego wieku emerytalnego dla kobiet, lecz wiąże się także z dłuższym przeciętnym trwaniem życia kobiet niż mężczyzn. Ponadto kobiety częściej dezaktywizują się w trakcie przebiegu ich życia zawodowego, z uwagi na podejmowanie ról opiekuńczych, po czym z reguły wracają na rynek pracy. Dlatego główne przyczyny bierności dla ogółu kobiet to emerytura, nauka i uzupełnianie kwalifikacji oraz właśnie obowiązki rodzinne. Wśród ogółu mężczyzn dominującymi przyczynami bierności zawodowej jest także emerytura oraz nauka i uzupełnianie kwalifikacji, ale na kolejnym miejscu znajdują się problemy zdrowotne. Ta prawidłowość dotycząca różnicy w przyczynach bierności zawodowej kobiet i mężczyzn widoczna jest jeszcze bardziej przy ograniczeniu zbiorowości biernych zawodowo do osób w wieku produkcyjnym (2 165 tys. kobiet i 1 762 tys. mężczyzn) – wówczas wśród mężczyzn najważniejszą przyczyną jest choroba lub niepełnosprawność, a wśród kobiet – obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu (por. wyk.1.8.).

¹⁷ Od 2021 roku przyczyny bierności określane są dla populacji biernych zawodowo w wieku 15-74 lata.

Wykres 1.8. Struktura kobiet i mężczyzn biernych zawodowo w wieku 15-74 lat oraz w wieku produkcyjnym według przyczyn bierności¹⁸ w 4 kwartale 2022 r.

Chart. 1.8. Structure of economically inactive women and men aged 15-74 and in the working age by reasons for inactivity in 4th quarter 2022

Cechą, która silnie różnicuje sytuację na rynku pracy, jest poziom wykształcenia. Analizując wpływ poziomu wykształcenia na aktywność ekonomiczną ludności, zauważyć można, że im wyższe wykształcenie, tym korzystniejsza sytuacja osób na rynku pracy, niezależnie od płci. Świadczą o tym zarówno wskaźnik zatrudnienia i współczynnik aktywności zawodowej – najwyższe w zbiorowości osób z wykształceniem wyższym, jak i stopa bezrobocia – najniższa właśnie wśród osób z tym poziomem wykształcenia (por. wyk. 1.9.). Wskaźnik zatrudnienia i współczynnik aktywności są wyższe dla mężczyzn niż kobiet, niezależnie od poziomu wykształcenia, jednakże dla osób po studiach rozpiętość między wskaźnikami wyznaczonymi dla obu płci jest najmniejsza.

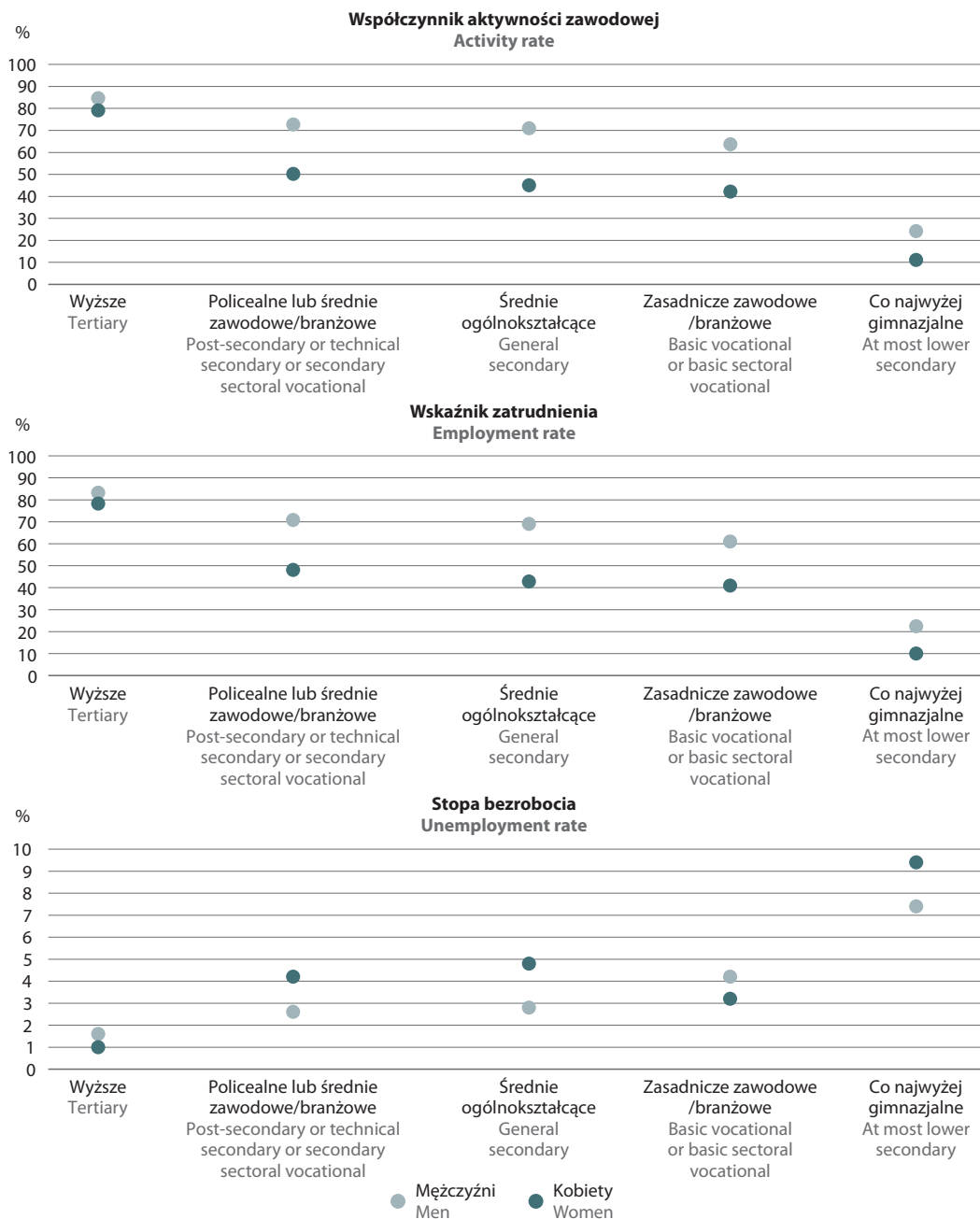
W tym miejscu warto zwrócić uwagę, że pomiędzy rokiem 2010 a 2022 w Polsce istotnie zmieniła się struktura ludności wg poziomu wykształcenia (na korzyść osób z wykształceniem wyższym – na podstawie wyników BAEL wśród osób w wieku 15-89 lat odsetek osób z wyższym wykształceniem wzrósł o około 8 p. proc.).

W zbiorowości pracujących mężczyzn i kobiet dominują przede wszystkim osoby z wykształceniem wyższym, w następnej kolejności – policealnym lub średnim zawodowym/branżowym oraz zasadniczym zawodowym/branżowym, co w znacznym stopniu pokrywa się ze strukturą wykształcenia ogółu ludności. Warto natomiast zauważyć, że w zbiorowości osób pracujących, jak i biernych zawodowo, więcej jest kobiet z wykształceniem wyższym niż mężczyzn, natomiast wśród osób bezrobotnych więcej jest mężczyzn (por. wyk. 1.10.).

¹⁸ Od 2021 roku przyczyny bierności określane są dla populacji biernych zawodowo w wieku 15-74 lata.

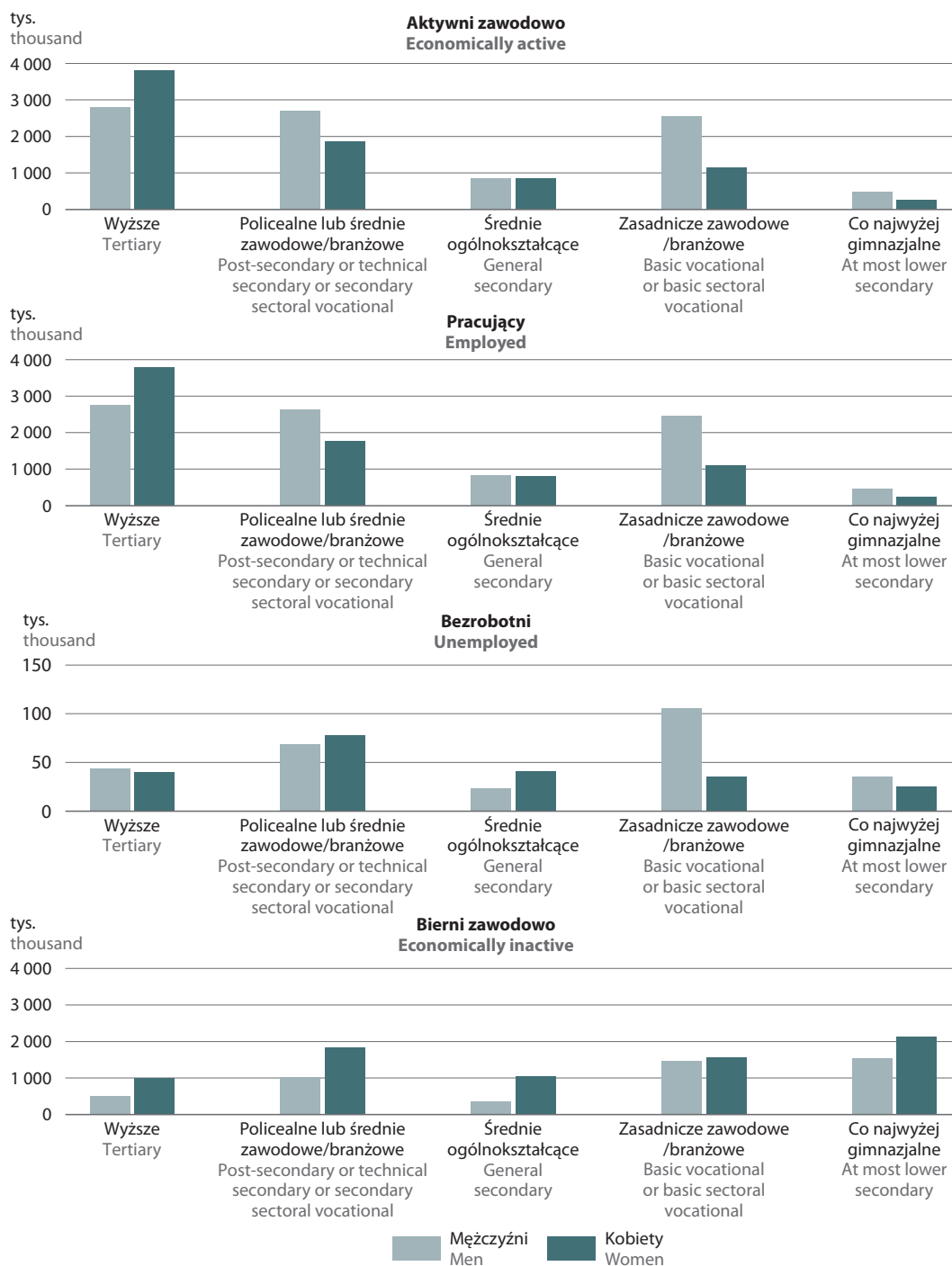
Wykres 1.9. Wskaźniki rynku pracy kobiet i mężczyzn w wieku 15-89 lat według poziomu wykształcenia w 4 kwartale 2022 r.

Chart 1.9. Labour market indicators for women and men aged 15-89 by level of education in 4th quarter 2022

Wykres 1.10. Kobiety i mężczyźni w wieku 15-89 lat według statusu na rynku pracy i poziomu wykształcenia w 4 kwartale 2022 r.

Chart 1.10. Women and men aged 15-89 by the labour market status and level of education in 4th quarter 2022

1.3. Wykorzystanie zasobów pracy według miejsca zamieszkania

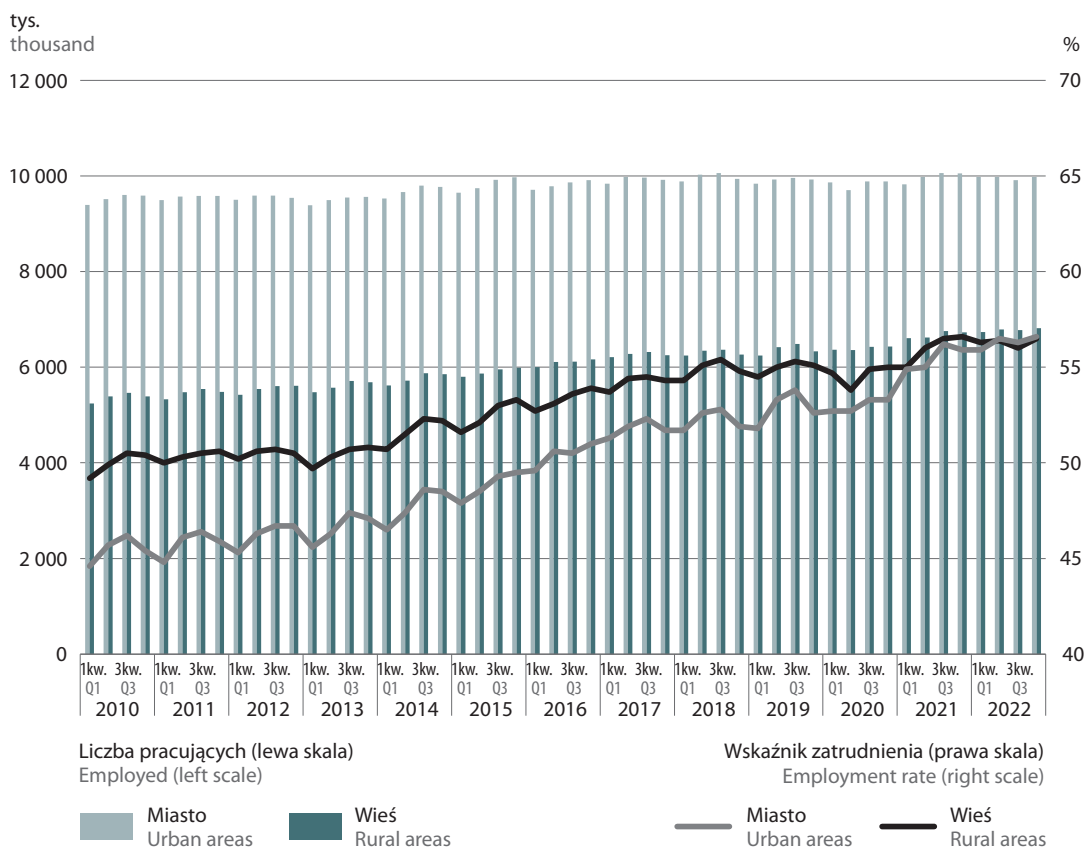
1.3. Utilisation of the labour resources by place of residence

Sytuacja osób na rynku pracy w Polsce jest zróżnicowana ze względu na miejsce zamieszkania, zarówno jeżeli w analizie uwzględnić podział na miasta i wieś, jak i ujęcie wojewódzkie. Porównując liczebności poszczególnych zbiorowości wyróżnionych ze względu na miejsce zamieszkania oczywistym jest, że różnice pomiędzy miastem a wsią, a także pomiędzy województwami, uwarunkowane są w znacznej mierze liczbą ludności rezydującej na danym terenie, znacznie wyższą w przypadku miast niż wsi (por. wyk. 1.11. i 1.12. , uwaga na różne skale na osi Y). Dlatego też w niniejszej analizie skupiono się przede wszystkim na wskaźnikach opisujących stopień wykorzystania zasobów pracy i ich natężenie, a nie na wartościach bezwzględnych. Niemniej jednak, warto zwrócić uwagę na widoczną zarówno wśród mieszkańców miast, jak i wsi, sezonowość na rynku pracy oraz obserwowany od kilku lat trend związany ze wzrostem liczby pracujących przy jednoczesnym spadku bezrobocia. W konsekwencji spadku liczby bezrobotnych spadła rozpiętość pomiędzy liczbą bezrobotnych w mieście i na wsi (przykładowo: w 4 kwartale 2010 r. wyniosła ona 413 tys., w analogicznym kwartale 2015 r. – 175 tys., a w 2022 r. – 33 tys.).

Analiza podstawowych wskaźników dotyczących sytuacji na rynku pracy ludności w wieku 15-89 lat w ujęciu dychotomicznym miasto-wieś wskazuje, że różnice są stosunkowo niewielkie, chociaż jest to zależne od sezonu. W 4 kwartale 2022 r. na wsi zanotowano nieco większy niż w miastach współczynnik aktywności zawodowej (58,5% wobec 58,0%) i wskaźnik zatrudnienia (odpowiednio 56,6% i 56,5%). Podobnie było ze stopą bezrobocia, jej wyższy poziom odnotowano na wsi niż w miastach (3,3% wobec 2,6%). Z punktu widzenia wahań sezonowych zauważyć można, że wskaźnik zatrudnienia jest zwykle wyższy w 2 i 3 kwartale każdego roku, co równocześnie powoduje, że w tych kwartałach stopa bezrobocia jest relatywnie niższa niż w pozostałych okresach, co w naszej strefie klimatycznej ma związek m.in. ze wzmożonymi pracami w budownictwie oraz rolnictwie. W przypadku stopy bezrobocia większe zmiany sezonowe są widoczne wśród mieszkańców wsi niż miast.

Wykres 1.11. Liczba pracujących i wskaźnik zatrudnienia ludności w wieku 15-89 lat według miejsca zamieszkania w mieście albo na wsi w latach 2010-2022 (dane kwartalne)

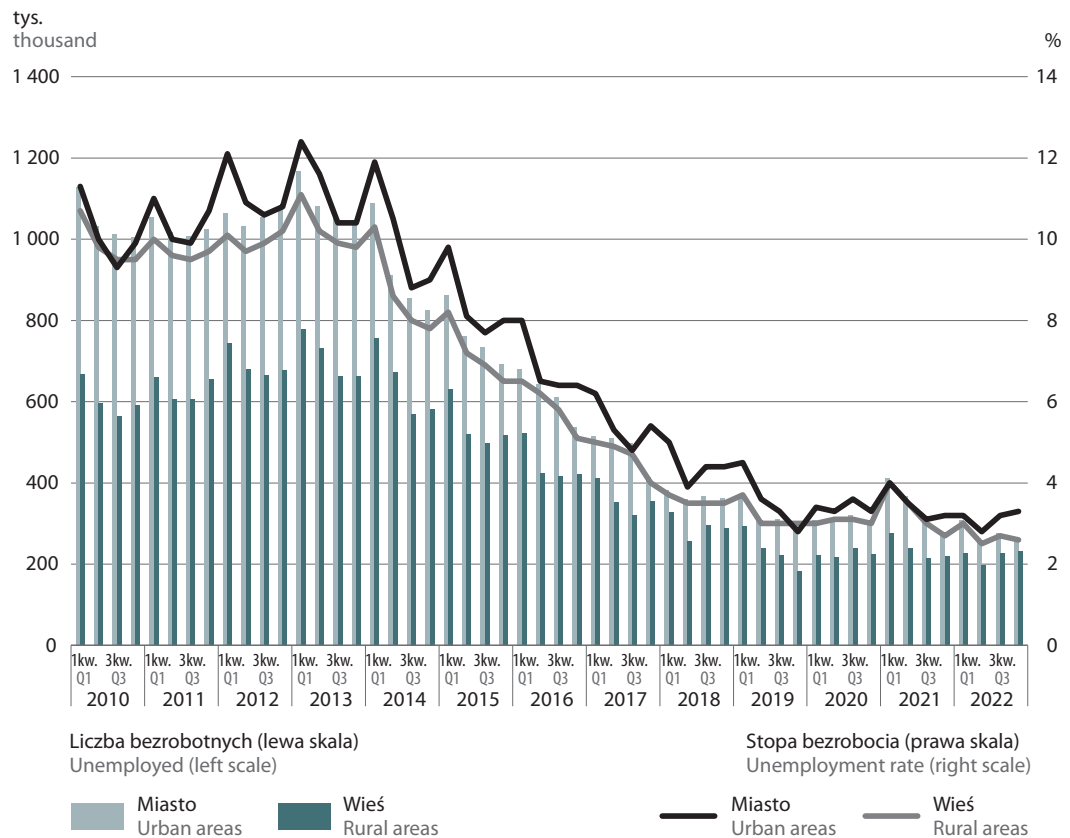
Chart 1.11. The number of employed and employment rate for persons aged 15-89 by place of residence in urban or rural areas in the years 2010-2022 (quarterly data)

Wykres 1.12. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia ludności w wieku 15-89 lat według miejsca zamieszkania w mieście albo na wsi w latach 2010-2022 (dane kwartalne)

Chart 1.12. The number of unemployed and unemployment rate for persons aged 15-89 by place of residence in urban or rural areas in the years 2010-2022 (quarterly data)

Ponadto, analizując sytuację osób na rynku pracy w Polsce według miejsca zamieszkania niezwykle istotne jest także uwzględnienie w przypadku ludności wiejskiej jej związku z rolnictwem indywidualnym, rozumianym jako zamieszkiwanie (bądź nie) w jednym gospodarstwie domowym z użytkownikiem gospodarstwa rolnego. Ludność niezwiązana z gospodarstwem rolnym (inaczej bezrolna) znajduje się przeciętnie w gorszej sytuacji zawodowej niż ludność rolnicza (dotyczy to zwłaszcza kobiet), co wyraża się niższymi wartościami wskaźników aktywności zawodowej i zatrudnienia oraz wyższym natężeniem bezrobocia i – na co także warto zwrócić uwagę – wskaźniki wyznaczane dla ludności bezrolnej są relatywnie gorsze niż dla mieszkańców miast. Przy porównaniu sytuacji osób na rynku pracy w ramach tych wyróżnionych 3 kategorii (pracujących, bezrobotnych, biernych zawodowo) stosunkowo w najlepszej sytuacji są osoby tworzące gospodarstwa domowe z użytkownikiem gospodarstwa rolnego (por. tabl. 1.2.). Dla ludności w wieku 15-89 lat – współczynnik aktywności zawodowej mieszkańców miast wyniósł w 4 kwartale 2022 r. 58,0%, ludności wiejskiej związanej z gospodarstwem rolnym – 69,4%, a dla ludności wiejskiej bezrolnej – 55,0%; wskaźnik zatrudnienia odpowiednio: 56,5%, 68,2%, 52,9%, natomiast stopa bezrobocia: 2,6%, 1,7% oraz 4,0%. Jeszcze większe dysproporcje są widoczne w przypadku włączenia do tej analizy przekroju według płci. W przypadku kobiet z gospodarstw domowych na wsi niezwiązanych z prowadzeniem gospodarstwa rolnego na uwagę zasługuje niezwykle niski współczynnik aktywności zawodowej – 47,4% oraz jeszcze niższy wskaźnik zatrudnienia – 45,6% (wobec odpowiednio 59,3% i 57,8% dla kobiet zamieszkałych na wsi w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego). W obu przypadkach oznacza, że tylko mniej niż połowa kobiet z wiejskich gospodarstw domowych bez użytkownika gospodarstwa rolnego miało pracę w 4 kwartale 2022 r. lub jej nie miało, ale jej aktywnie poszukiwało i było gotowe do jej podjęcia (por. tabl. 1.2.).

Tablica 1.2. Ludność w wieku 15-89 lat w miastach oraz ludność wiejska według związku z gospodarstwem rolnym, płci i aktywności ekonomicznej w 4 kwartale 2022 r.

Table 1.2. Population aged 15-89 in urban and rural areas by connection with agricultural farm, sex and economic activity in 4th quarter 2022

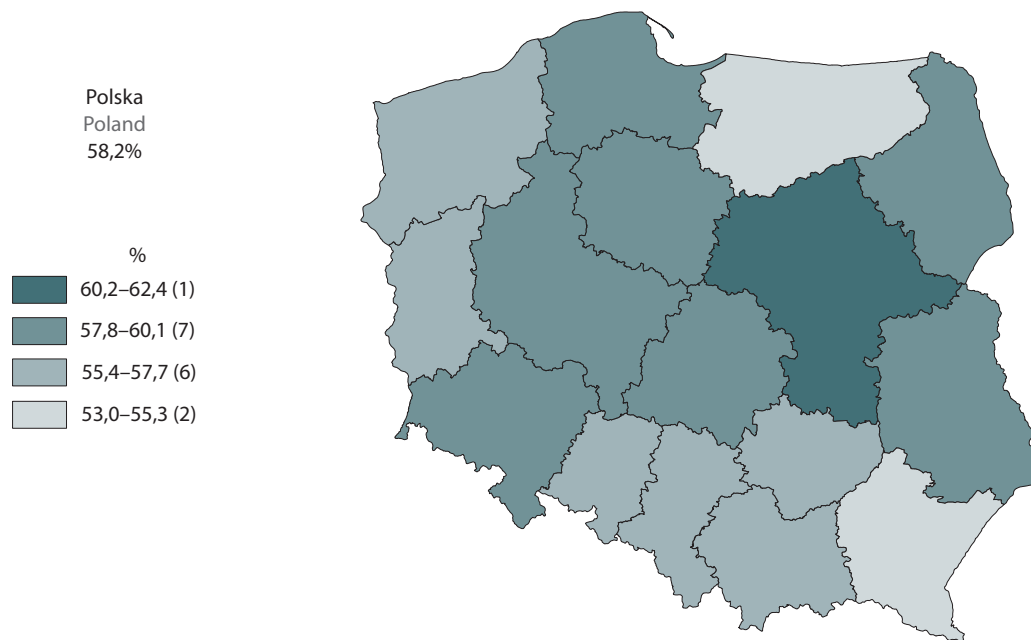
WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miasta Urban areas			Wieś Rural areas			Ludność związana z gospodarstwem rolnym Population connected with agricultural farm			Ludność niezwiązana z gospodarstwem rolnym Population not connected with agricultural farm		
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women
	w tys. in thousands											
OGÓŁEM TOTAL	17671	8245	9426	12049	5987	6062	2897	1536	1360	9152	4451	4701
Aktywni zawodowo Economically active population	10248	5364	4884	7047	4011	3035	2011	1205	806	5036	2806	2229
pracujący employed persons	9981	5210	4771	6814	3887	2927	1977	1192	786	4837	2695	2142
bezrobotni unemployed persons	266	154	113	233	125	108	34	13	20	199	111	88
Bierni zawodowo Economically inactive persons	7423	2881	4542	5002	1976	3027	885	331	554	4117	1645	2472
	w % in %											
Współczynnik aktywności zawodowej Activity rate	58,0	65,1	51,8	58,5	67,0	50,1	69,4	78,5	59,3	55,0	63,0	47,4
Wskaźnik zatrudnienia Employment rate	56,5	63,2	50,6	56,6	64,9	48,3	68,2	77,6	57,8	52,9	60,5	45,6
Stopa bezrobocia Unemployment rate	2,6	2,9	2,3	3,3	3,1	3,6	1,7	1,1	2,5	4,0	4,0	3,9

Jak wspomniano wcześniej, różnice w aktywności ekonomicznej ludności widać również w ujęciu regionalnym (mapy 1.1.-1.3. przedstawiające wskaźniki wyznaczone dla ludności w wieku 15-89 lat). W przypadku współczynników aktywności zawodowej rozpiętość pomiędzy skrajnymi województwami wyniosła w 4 kwartale 2022 r. 9,4 p. proc. (wartości wskaźników od 53,0% dla województwa podkarpackiego do 62,4% dla mazowieckiego). Jeszcze większa rozpiętość w analizowanym okresie – 10,5 p. proc. – wystąpiła dla wskaźników zatrudnienia (wartości wskaźników od 50,3% dla podkarpackiego do 60,8% dla województwa mazowieckiego).

W przypadku natężenia bezrobocia – najniższe wartości odnotowano w województwie śląskim – 1,8%, a najwyższe – w lubelskim – 5,1%, co oznacza, że rozpiętość (przy dużo niższych wartościach wskaźników, co warto podkreślić) – wyniosła 3,3 p. proc. Poza woj. lubelskim, jeszcze tylko w jednym województwie (w podkarpackim) stopa bezrobocia osiągnęła poziom 5%.

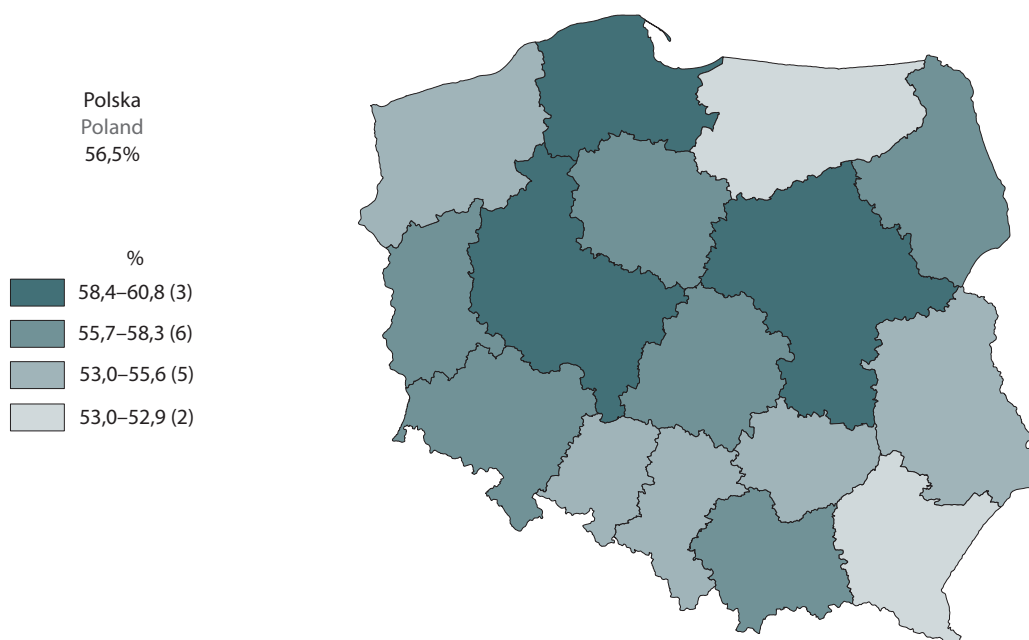
Mapa 1.1. Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 15-89 lat według województw w 4 kwartale 2022 r.

Map 1.1. Activity rate of persons aged 15-89 by voivodships in 4th quarter 2022

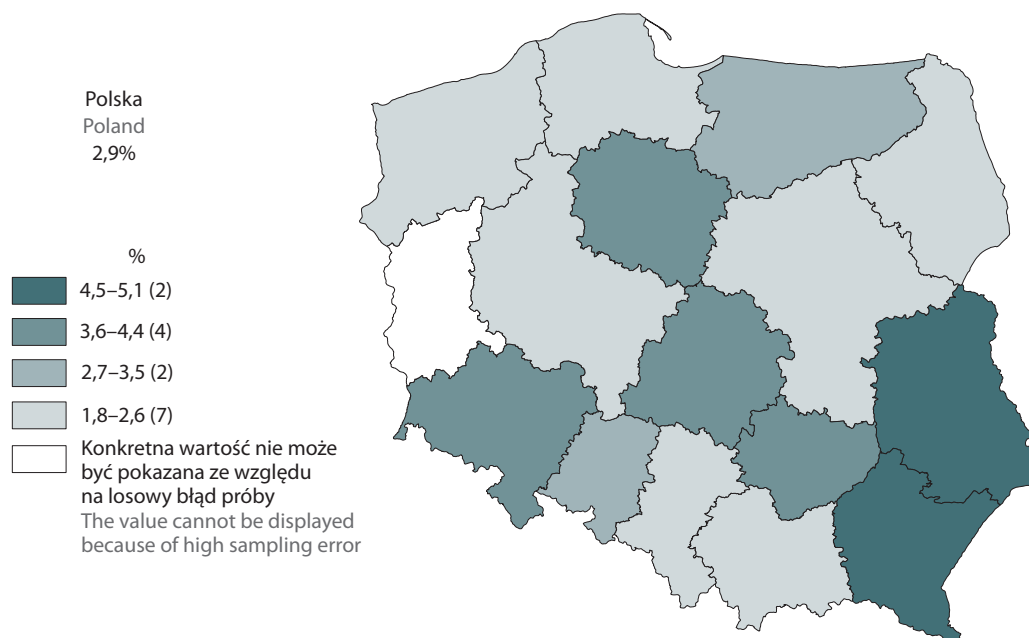

Mapa 1.2. Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-89 lat według województw w 4 kwartale 2022 r.

Map 1.2. Employment rate of persons aged 15-89 by voivodships in 4th quarter 2022

Mapa 1.3. Stopa bezrobocia osób w wieku 15-89 lat według województw w 4 kwartale 2022 r.
 Map 1.3. Unemployment rate of persons aged 15-89 by voivodships in 4th quarter 2022

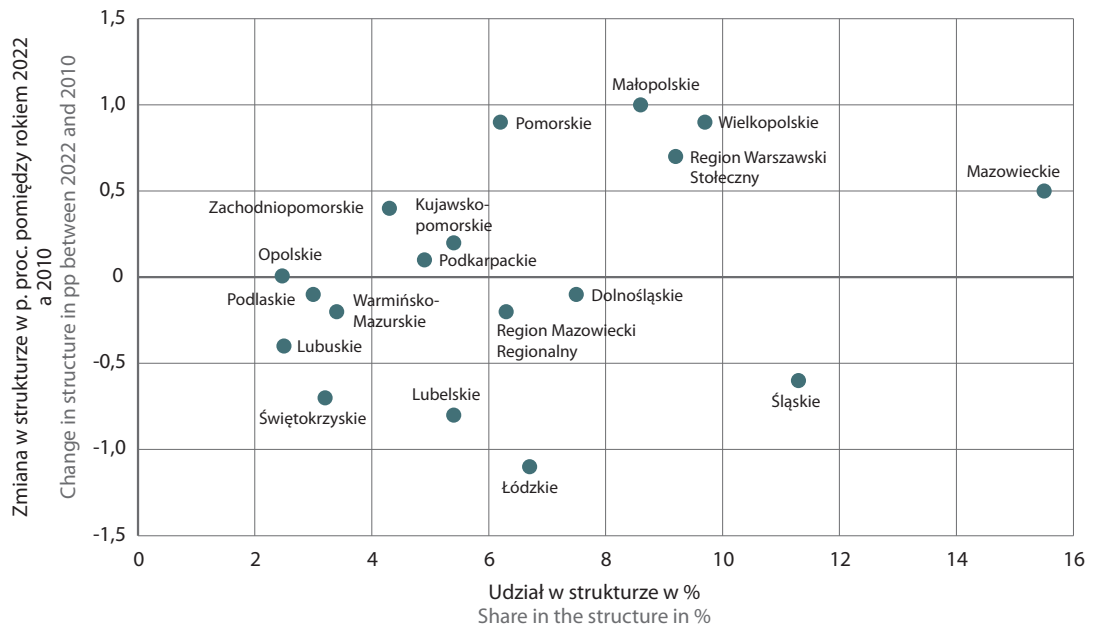
Liczba aktywnych zawodowo pomiędzy rokiem 2010 a 2022 na podstawie wyników BAEL wzrosła z 16 547 tys. do 17 240 tys., czyli o 4,2%. W 2022 roku ponad 1/2 (52,6%) ogółu aktywnych zawodowo mieszkała w 5 województwach: mazowieckim (15,5%), śląskim (11,3%), wielkopolskim (9,7%), małopolskim (8,6%) i dolnośląskim (7,5%).

Pomiędzy rokiem 2010 a 2022 w 5 województwach nastąpił przyrost udziału w ogólnej liczbie aktywnych zawodowo o co najmniej 0,4 p. proc.: w woj. małopolskim o 1,0 p. proc., wielkopolskim i pomorskim po 0,9 p. proc., mazowieckim o 0,5 p. proc. (w regionie stołecznym warszawskim o 0,7 p. proc.) i woj. zachodniopomorskim o 0,4 p. proc.

Z drugiej strony w tym samym okresie również w 5 województwach wystąpił spadek udziału w ogólnej liczbie aktywnych zawodowo o co najmniej 0,4 p. proc.: w woj. łódzkim o 1,1 p. proc., lubelskim o 0,8 p. proc., świętokrzyskim o 0,7 p. proc., śląskim o 0,6 p. proc. i woj. lubuskim o 0,4 p. proc.

Wykres 1.13. Struktura aktywnych zawodowo w 2022 r. i jej zmiana pomiędzy rokiem 2022 a 2010 według województw i regionów statystycznych

Chart 1.13. The structure of economically active persons in 2022 and its change between 2022 and 2010 by voivodships and statistical regions

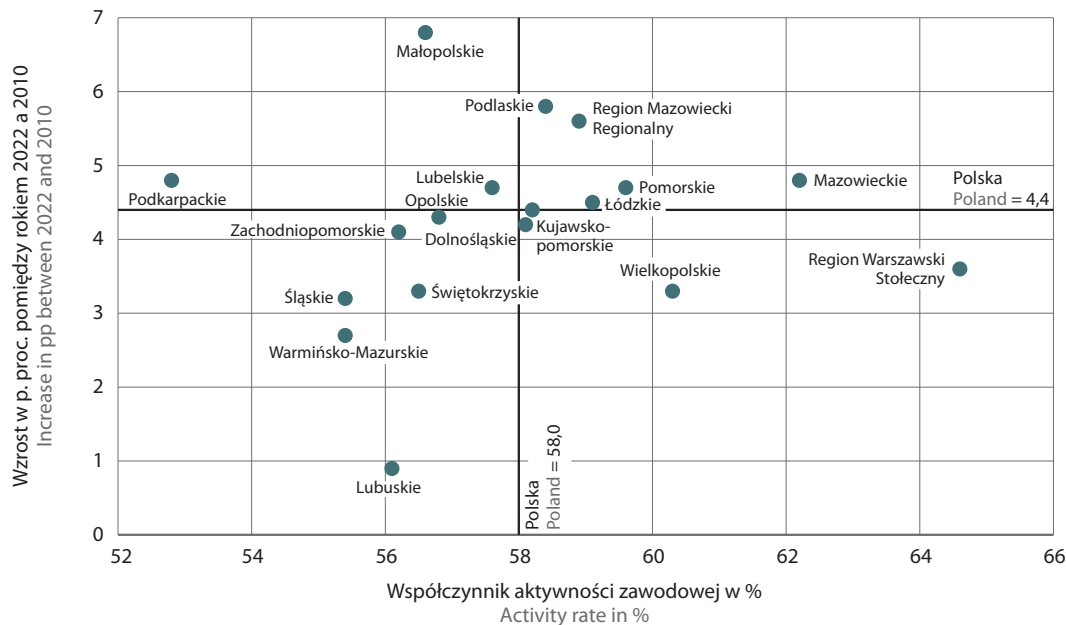

Województwa są zróżnicowane pod względem wartości współczynnika aktywności zawodowej w badanej populacji osób w wieku 15-89 lat. W okresie 2010-2022 wartość współczynnika aktywności zawodowej w Polsce wzrosła z 53,6% do 58,0%. Wśród województw największy wzrost wystąpił w woj. małopolskim o 6,8 p. proc. i woj. podlaskim o 5,8 p. proc. Najniższy wzrost wartości współczynnika aktywności zawodowej w tym okresie wystąpił w woj. lubuskim o 0,9 p. proc. a następnie w woj. warmińsko-mazurskim o 2,7 p. proc. oraz w woj. śląskim o 3,2 p. proc., wielkopolskim i świętokrzyskim po 3,3 p. proc. W 2022 r. najwyższe wartości współczynnika aktywności zawodowej wystąpiły w woj. mazowieckim (62,2%) oraz wielkopolskim (60,3%), a najniższe – w woj. podkarpackim (52,8%) oraz śląskim i warmińsko-mazurskim (55,4%).

W województwie mazowieckim w regionie warszawskim stołecznym wartość współczynnika aktywności zawodowej była w 2022 r. wyższa (64,6%) niż we wszystkich województwach, natomiast w regionie mazowieckim regionalnym – na poziomie nieco wyższym od średniej dla Polski (58,9%).

Wykres 1.14. Współczynnik aktywności zawodowej w 2022 r. i jego wzrost pomiędzy rokiem 2022 a 2010 według województw i regionów statystycznych

Chart 1.14. Activity rate in 2022 and its increase between 2022 and 2010 by voivodships and statistical regions

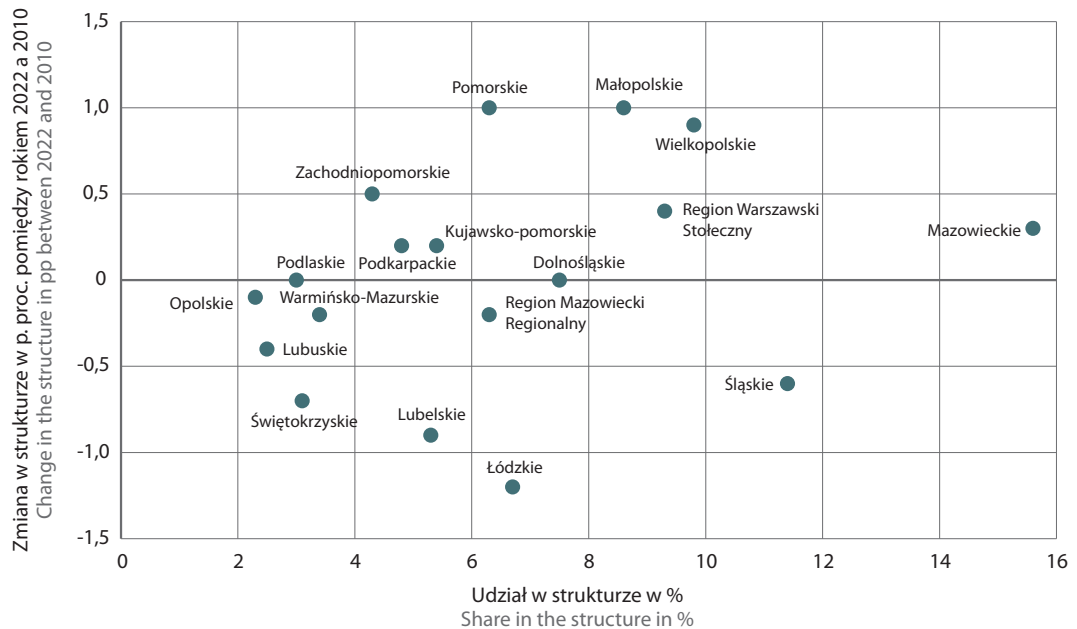
Liczba pracujących pomiędzy rokiem 2010 a 2022 na podstawie wyników BAEL wzrosła z 14 898 tys. do 16 742 tys., czyli o 12,4%. W 2022 roku ponad połowa (52,9%) ogółu pracujących mieszkała w 5 województwach: mazowieckim (15,6%), śląskim (11,4%), wielkopolskim (9,8%), małopolskim (8,6%) i dolnośląskim (7,5%).

Pomiędzy rokiem 2010 a 2022 przyrost udziału w ogólnej liczbie pracujących o co najmniej 0,5 p. proc. nastąpił w województwach: małopolskim i pomorskim po 1,0 p. proc., wielkopolskim o 0,9 p. proc. i zachodniopomorskim o 0,5 p. proc.

Z drugiej strony w tym samym okresie również w 4 województwach wystąpił spadek udziału w ogólnej liczbie pracujących o co najmniej 0,6 p. proc.: w woj. łódzkiej o 1,2 p. proc., lubelskim o 0,9 p. proc., świętokrzyskim o 0,7 p. proc. i śląskim o 0,6 p. proc. W pozostałych województwach oraz dwóch regionach woj. mazowieckiego także nastąpiły zmiany udziału w ogólnej liczbie pracujących (za wyjątkiem woj. opolskiego), ale były one mniejsze (wzrost lub spadek w przedziale od 0,1 p. proc. do 0,4 p. proc.).

Wykres 1.15. Struktura pracujących w 2022 r. i jej zmiana pomiędzy rokiem 2022 a 2010 według województw i regionów statystycznych

Chart 1.15. The structure of employed persons in 2022 and its change between 2022 and 2010 by voivodships and statistical regions

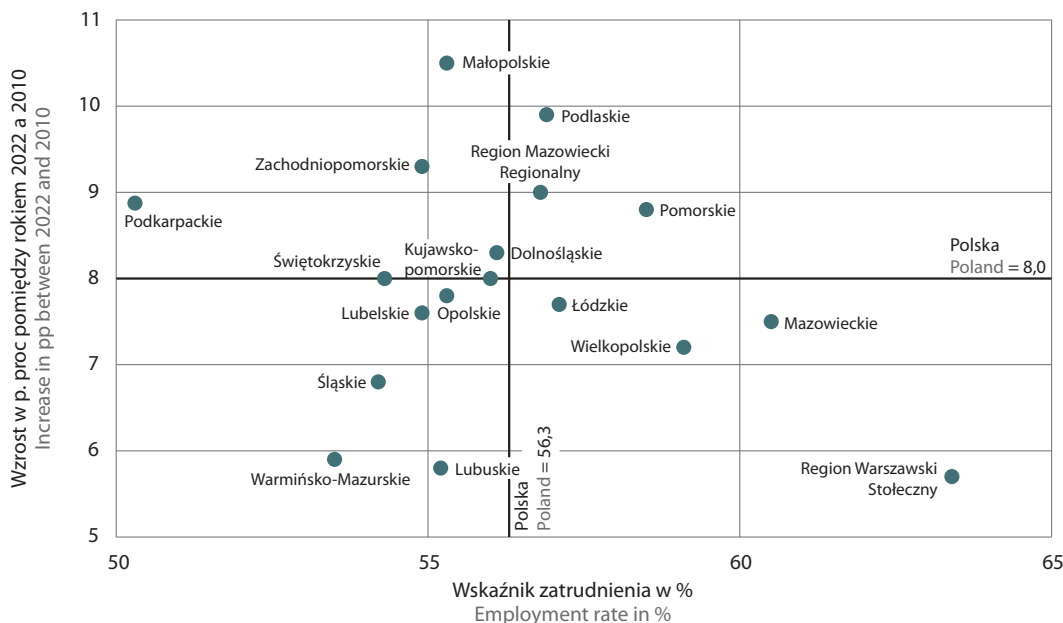

Województwa są zróżnicowane pod względem wartości wskaźnika zatrudnienia w badanej populacji osób w wieku 15-89 lat. W okresie 2010-2022 wartość wskaźnika zatrudnienia w Polsce wzrosła z 48,3% do 56,3%. Wzrost wskaźnika nastąpił we wszystkich województwach, największy wystąpił w woj. małopolskim o 10,5 p. proc. i woj. podlaskim o 9,9 p. proc. Najniższy wzrost wartości wskaźnika zatrudnienia w tym okresie wystąpił w woj. lubuskim o 5,8 p. proc., a następnie w woj. warmińsko-mazurskim o 5,9 p. proc. W 2022 r. najwyższe wartości wskaźnika zatrudnienia wystąpiły w woj. mazowieckim (60,5%) oraz wielkopolskim (59,1%), a najniższe – w woj. podkarpackim (50,3%) i warmińsko-mazurskim (53,5%).

W woj. mazowieckim w regionie warszawskim stołecznym wartość wskaźnika zatrudnienia była w 2022 r. wyższa (63,4%) niż we wszystkich województwach (pomimo relatywnie niskiego wzrostu w okresie 2010-2022 o 5,7 p. proc.), natomiast w regionie mazowieckim regionalnym – na poziomie nieco wyższym od średniej dla Polski (56,8%).

Wykres 1.16. Wskaźnik zatrudnienia w 2022 r. i jego wzrost pomiędzy rokiem 2022 a 2010 według województw i regionów statystycznych

Chart 1.16. Employment rate in 2022 and its increase between 2022 and 2010 by voivodships and statistical regions

Stopa bezrobocia według BAEL w okresie 2010-2022 dla Polski spadła z 10,0% do 2,9% (spadek o 7,1 p. proc.). Wśród 15 województw¹⁹ największy spadek stopy bezrobocia w tym okresie wystąpił w woj. zachodniopomorskim o 10,2 p. proc., a następnie w woj. podkarpackim i świętokrzyskim (po 9,0 p. proc.) oraz w woj. podlaskim o 8,0 p. proc. i woj. dolnośląskim o 7,9 p. proc. Najmniejszy spadek stopy bezrobocia wystąpił w woj. mazowieckim o 4,9 p. proc. i w woj. lubelskim o 5,7 p. proc. Wśród 15 województw, dla których opublikowano z BAEL stopę bezrobocia najniższą wartość w 2022 r. wystąpiła w woj. pomorskim – 1,9%, a następnie w woj. wielkopolskim – 2,0%. Z drugiej strony najwyższa stopa bezrobocia w 2022 r. wystąpiła w woj. podkarpackim – 4,8% i lubelskim – 4,7% (por. wyk. 1.17).

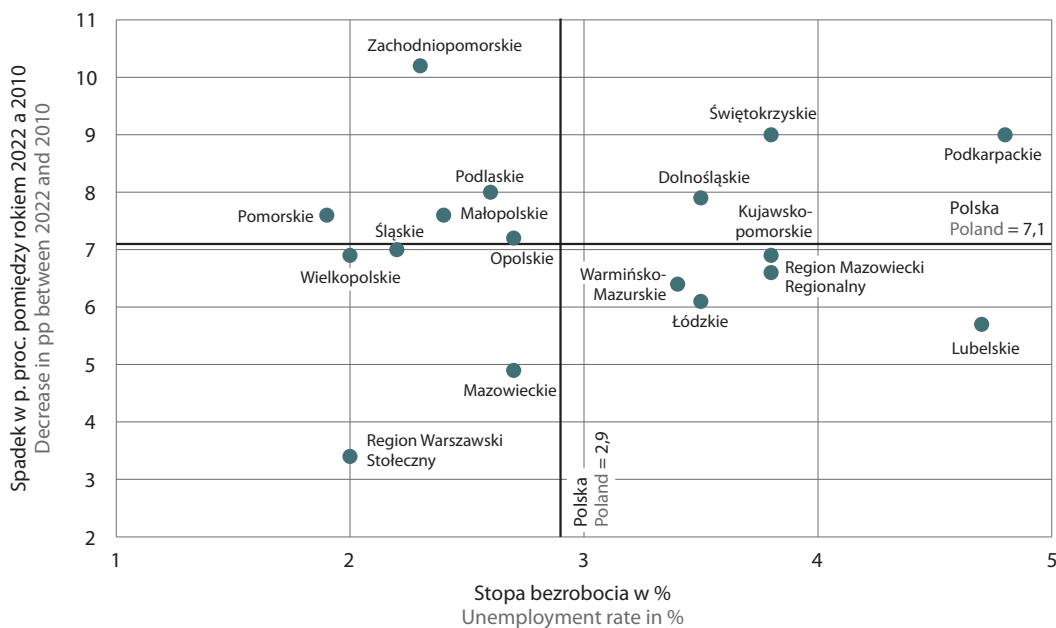
W woj. mazowieckim w regionie warszawskim stołecznym stopa bezrobocia wyniosła w 2022 r. 2,0%, natomiast w regionie mazowieckim regionalnym – 3,8%, co świadczy o dużym wewnętrznym zróżnicowaniu stopy bezrobocia w woj. mazowieckim.

¹⁹ W związku ze spadającym natężeniem bezrobocia i w ślad za tym niską liczbą osób zbadanych w próbie BAEL w woj. lubuskim, które spełniły definicję osoby bezrobotnej, dla lat 2020, 2021 i 2022 nie są podawane wyniki stopy bezrobocia w tym województwie z uwagi na duże obciążenie wskaźnika losowym błędem próby.

Wykres 1.17. Stopa bezrobocia w 2022 r. i jej spadek pomiędzy rokiem 2022 a 2010 według województw i regionów statystycznych

Chart 1.17. Unemployment rate in 2022 and its decrease between 2022 and 2010 by voivodships and statistical regions

Liczba osób biernych zawodowo w wieku 15-89 lat pomiędzy rokiem 2010 a 2022 na podstawie wyników BAEL zmniejszyła się z 14 312 tys. do 12 494 tys., czyli o 12,7%. W 2022 roku ponad połowa (51,0%) ogółu biernych zawodowo w wieku 15-89 lat mieszkała w 5 województwach: mazowieckim (13,0%), śląskim (12,6%), wielkopolskim (8,8%), małopolskim (9,1%) i dolnośląskim (7,5%).

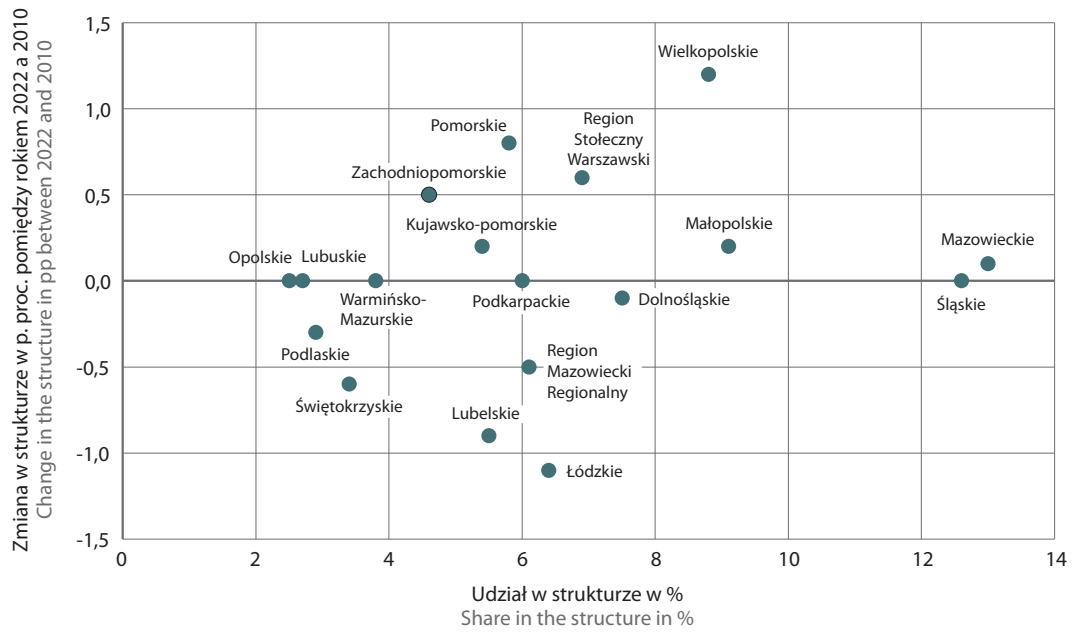
Pomiędzy rokiem 2010 a 2022 przyrost udziału w ogólnej liczbie biernych zawodowo o co najmniej 0,5 p. proc. nastąpił w województwach: wielkopolskim o 1,2 p. proc., pomorskim o 0,8 p. proc. i zachodniopomorskim o 0,5 p. proc.

Z drugiej strony w tym samym okresie również w 3 województwach wystąpił spadek udziału w ogólnej liczbie biernych zawodowo o co najmniej 0,6 p. proc.: w łódzkim o 1,1 p. proc., lubelskim o 0,9 p. proc. i świętokrzyskim o 0,6 p. proc. Zmiany udziału w ogólnej liczbie biernych zawodowo wystąpiły też w innych województwach (wyjątkiem woj. opolskiego, lubuskiego i podkarpackiego), ale były one mniejsze (wzrost lub spadek mieścił się w przedziale od 0,1 p. proc. do 0,3 p. proc.).

W regionach woj. mazowieckiego w okresie 2010-2022 – wystąpił wzrost udziału w ogólnej liczbie biernych zawodowo o 0,7 p. proc. do 6,9% oraz zmniejszenie udziału w regionie mazowieckim regionalnym o 0,5 p. proc. do 6,1%.

Wykres 1.18. Struktura biernych zawodowo w 2022 r. i jej zmiana pomiędzy rokiem 2022 a 2010 według województw i regionów statystycznych

Chart 1.18. The structure of economically inactive persons in 2022 and its change between 2022 and 2010 by voivodships and statistical regions

Rozdział 2

Chapter 2

Pracujący

Employed persons

W wyniku zderzenia podaży i popytu na pracę, tj. „spotkania się” w czasie i przestrzeni z jednej strony – osób, które podejmują działania, aby podjąć pracę, a z drugiej strony – miejsc pracy oferowanych przez pracodawców – następuje proces dostosowawczy, w wyniku którego część osób znajduje zatrudnienie, zajmując tym samym część z dostępnych na rynku stanowisk pracy (pewna część osób tworzy miejsca pracy dla siebie samych)²⁰. Natomiast osoby, którym pomimo starań nie udało się podjąć pracy lub nie są gotowe do jej podjęcia w krótkim okresie czasu (bezrobotni) oraz stanowiska pracy, na które nie było chętnych lub kandydaci nie spełnili oczekiwań pracodawców (vacaty) składają się na niewykorzystane zasoby pracy.

Podstawowe informacje o pracujących, uwzględniające cechy demograficzno–społeczne i zawodowe (wiek, płeć, miejsce zamieszkania, poziom wykształcenia), przedstawiono wcześniej, przy okazji opisu zbiorowości wyróżnionych ze względu na status na rynku pracy, dlatego też w niniejszym rozdziale skupiono się na pozostałych charakterystykach osób pracujących oraz zajmowanych przez te osoby stanowiskach/miejscach pracy. W analizie skoncentrowano się na omówieniu statusu zatrudnienia osób pracujących, wymiarze czasu pracy, rodzaju umów o pracę, pracy na jednym lub wielu stanowiskach (miejscach pracy), a także wykonywanych zawodach, rodzaju działalności miejsca pracy.

2.1. Pracujący

2.1. Employed persons

Jak pokazano we wcześniejszym rozdziale na podstawie wyników BAEL, w kwartale kończącym 2022 rok populacja osób pracujących liczyła 16 796 tys., a przeciętnie w całym 2022 r. – 16 742 tys. i pomimo zmian sezonowych, jak i pandemii COVID-19 – od lat liczba ta się zwiększa. Wzrost liczby pracujących obserwowano do 2018 r., w 2019 r. ich liczba nie zmieniła się w stosunku do poprzedniego roku. W 2020 r. nastąpił niewielki spadek liczby pracujących – jedyny w ciągu analizowanych 12 lat – o 55 tys., tj. o 0,3% co było związane z pandemią COVID-19. Natomiast w kolejnym 2021 r. odnotowano największy (rok do roku) wzrost liczby pracujących – o 428 tys., tj. o 2,6% w porównaniu z 2020 r. W 2022 r. liczba pracujących zwiększyła się, ale już nie w tak dużym stopniu – o 86 tys., wystąpił wzrost liczby pracujących wśród kobiet (wśród mężczyzn miał miejsce nieznaczny spadek).

Zgodnie z wynikami BAEL – zbiorowość pracujących w 4 kwartale 2022 r. to suma 9 097 tys. mężczyzn (54,2%) i 7 698 tys. kobiet (45,8%). Spośród ogółu pracujących – 59,4% mieszkało w miastach (9 981 tys.), co jest konsekwencją większej liczby ludności w miastach niż na wsi (odpowiednio 3/5 i 2/5 ogółu ludności w Polsce). Zdecydowana większość całej populacji pracujących to osoby w wieku produkcyjnym (95,5%). Wśród ogółu pracujących wykształcenie co najmniej średnie posiadało 74,8%, a uwzględniając jednocze-

²⁰ Pracujący oraz zajęte/obsadzone miejsca pracy to, jak wspomniano, rezultat bieżącego dopasowania na rynku pracy. Statystycznie populacje te nie przedstawiają tożsamy wartości liczbowych, ponieważ jedna osoba może pracować na kilku „etatach”, a z drugiej strony – jedno miejsce pracy może być dzielone na kilka osób (praca na część etatu „job-sharing”). Istotne jest zatem rozróżnienie pracujących w jednym versus wielu „miejscach” pracy, a w przypadku osób pracujących w kilku miejscach pracy – uwzględnianie tych osób tylko jeden raz w statystykach i dalsza charakterystyka według jednego, głównego miejsca pracy (przy zachowaniu informacji o posiadaniu dodatkowej pracy/prac).

śnie podział według płci – udział tej grupy w populacji kobiet był znacznie wyższy niż wśród mężczyzn (odpowiednio 82,6% wobec 68,2%)²¹.

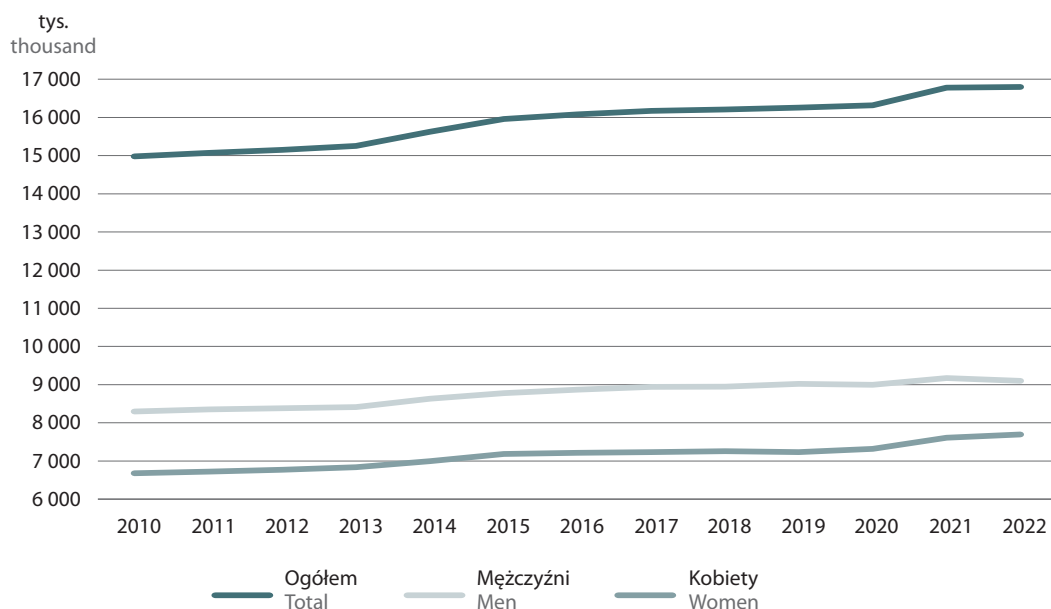
Jedną z podstawowych klasyfikacji pozwalających na scharakteryzowanie populacji pracujących według cech opisujących rodzaj wykonywanej pracy jest status zatrudnienia.

KLASYFIKACJA STATUSU ZATRUDNIENIA oparta została na Międzynarodowej Klasyfikacji Statusu Zatrudnienia (ICSE` 93) i wyróżnia następujące kategorie pracujących:

- pracujący na własny rachunek – osoba, która prowadzi własną działalność gospodarczą z tego
  - pracodawca – osoba, która prowadzi własną działalność gospodarczą i zatrudnia co najmniej jednego pracownika,
  - pracujący na własny rachunek niezatrudniający pracowników – osoba, która prowadzi własną działalność gospodarczą i nie zatrudnia pracowników,
- zatrudniony (inaczej pracownik najemny) – osoba zatrudniona w jednostkach publicznych lub u pracodawcy prywatnego (na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej); do tej kategorii zalicza się również osoby wykonujące pracę nakładczą oraz uczniów, z którymi zakłady pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymają wynagrodzenie,
- pomagający bezpłatnie członek rodziny – osoba, która bez umownego wynagrodzenia pomaga w prowadzeniu rodzinnej działalności gospodarczej.

Do pracujących na własny rachunek zaliczani są również agenci we wszystkich rodzajach agencji.

Wykres 2.1. Pracujący w wieku 15–89 lat według kryteriów międzynarodowych (na podstawie BAEL, 4 kwartał)
Chart 2.1. Employed persons aged 15–89 by international criteria (on the LFS basis, 4th quarter)

²¹ Charakterystykę pracujących z uwzględnieniem cech demograficzno-społecznych i zawodowych przedstawiono w rozdziale 1.

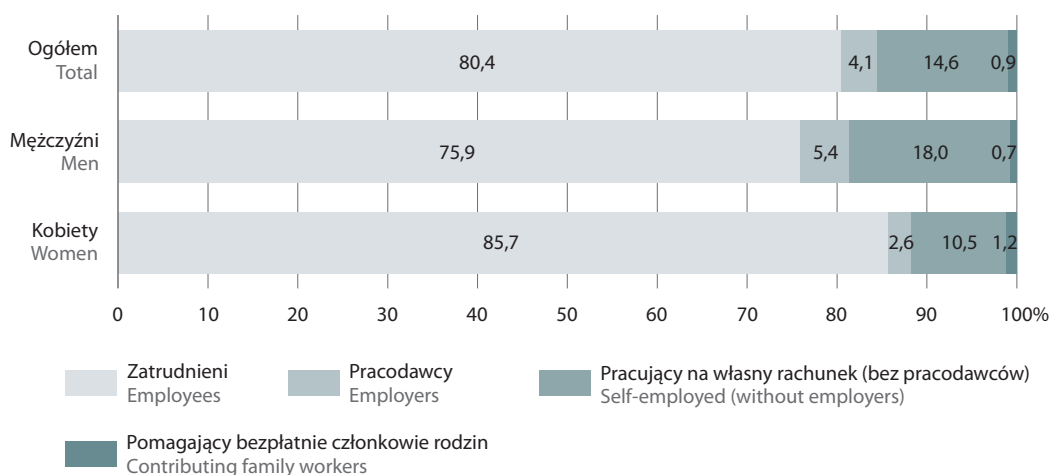
W 4 kwartale 2022 r. (biorąc pod uwagę główne miejsce pracy²²) zatrudnieni (pracownicy najemni) stanowili 13 510 tys. osób, tj. 80,4% wszystkich pracujących, zbiorowość pracujących na własny rachunek liczyła 3 134 tys., tj. 18,7% (w tym 686 tys. to pracodawcy, co stanowiło 21,9% pracujących na własny rachunek i 4,1% ogółu pracujących), a populacja pomagających bezpłatnie członków rodzin wyniosła 152 tys. osób, tj. 0,9% wszystkich pracujących (por. tabl. 2.1.).

W BAEL GŁÓWNE MIEJSCE PRACY ustalane jest na podstawie subiektywnej oceny respondenta. W przypadku wątpliwości za pracę główną uznaje się tę, która zajmuje więcej czasu. Jeżeli prace respondenta zajmują taką samą ilość czasu, pracą główną jest ta, która przynosi wyższy dochód.

Zatrudnianie się „u kogoś” (praca najemna) było najczęstszą formą wykonywania pracy, bez względu na płeć, natomiast mężczyźni zdecydowanie częściej niż kobiety pracowali na własny rachunek, niezależnie od tego czy sami byli pracodawcami czy też nie. Z kolei kobiety częściej niż mężczyźni wykonywały prace w charakterze pomagającego bezpłatnie członka rodziny (por. wyk. 2.2).

Wykres 2.2. Struktura pracujących w wieku 15-89 lat według statusu zatrudnienia w głównym miejscu pracy w 4 kwartale 2022 r.

Chart 2.2. Structure of employed persons aged 15-89 by status of employment of the main job in 4th quarter 2022

PRACOWNICY W SEKTORZE PUBLICZNYM to osoby zatrudnione w jednostkach stanowiących własność państwową i samorządu terytorialnego. Do pracujących w sektorze prywatnym zaliczono pracodawców i pracujących na własny rachunek niezatrudniających pracowników, pomagających członków rodzin i pracowników zatrudnionych u osób fizycznych oraz w pozostałych jednostkach sektora prywatnego.

Uwzględnienie sektorów własności dla głównego miejsca pracy wykazało, że spośród ogółu pracujących w 4 kwartale 2022 r. – 3/4 tej zbiorowości miało pracę w sektorze prywatnym – 12 656 tys. (75,4%). Odsetek ten był wyraźnie wyższy wśród mężczyzn – 83,0% niż kobiet – 66,3%.

Spśród ogółu zatrudnionych (pracowników najemnych) w sektorze prywatnym pracowało 9 371 tys. osób, tj. 69,4% (77,7% wśród mężczyzn; 60,7% wśród kobiet).

²² Jak wspomniano wcześniej, jedna osoba może pracować w jednym lub wielu miejscach/zakładach pracy. W przypadku charakterystyki populacji pracujących z uwzględnieniem cech opisujących rodzaj wykonywanej pracy przyjęto, że dotyczyć będzie to za każdym razem pracy zadeklarowanej jako główna (w przypadku pracujących tylko w jednym miejscu pracy - automatycznie będzie to opis tej „jedyniej” pracy). Dotyczy to charakterystyki wykonywanego zawodu, statusu zatrudnienia, sektora własności, sektora ekonomicznego i rodzaju działalności miejsca pracy, rodzaju umowy o pracę, etc.

Z kolei analiza pracujących według sektorów ekonomicznych głównego miejsca/zakładu pracy wykazała, że w 4 kwartale 2022 r. najwięcej osób pracowało w sektorze usługowym – 10 344 tys. osób, co stanowiło 61,6% wszystkich pracujących. Pracujący w sektorze przemysłowym (5 058 tys.) stanowili 30,1%, a w sektorze rolniczym (1 314 tys.) – 7,8% ogółu pracujących²³.

Uwzględniając nieco bardziej szczegółowy podział, tj. głównego rodzaju działalności zakładu będącego głównym miejscem pracy według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) – najwięcej osób pracowało w przetwórstwie przemysłowym – 3 306 tys. (19,7% ogółu pracujących), w drugiej kolejności w handlu, naprawie pojazdów samochodowych – 2 284 tys. (13,6%), a następnie w edukacji – 1 344 tys. pracujących (8,0%).

Wśród zatrudnionych najliczniejsze zbiorowości występują także w trzech pierwszych ww. sekcjach. Natomiast pracujący na własny rachunek i pomagający bezpłatnie członkowie rodziny najczęściej pracowali w sekcji obejmującej rolnictwo, z uwagi na charakter pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych, które wg wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020 stanowią 99,4% wszystkich gospodarstw rolnych, oraz znaczący udział sektora rolniczego na polskim rynku pracy (por. tabl. 2.1.).

INFORMACJE O RODZAJU DZIAŁALNOŚCI MIEJSCA/ZAKŁADU PRACY prezentowane są w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 – PKD 2007, wprowadzonej rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 roku (Dz. U. Nr 251, poz. 1885 z późn. zmianami). PKD 2007 opracowana została na podstawie międzynarodowej klasyfikacji NACE Rev. 2.

DANE WEDŁUG RODZAJU DZIAŁALNOŚCI można też pogrupować w 3 sektory ekonomiczne:

SEKTOR ROLNICZY obejmuje sekcje PKD: Rolnictwo, leśnictwo; łowiectwo i rybactwo;

SEKTOR PRZEMYSŁOWY: Górnictwo i wydobywanie; Przetwórstwo przemysłowe; Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; Budownictwo;

SEKTOR USŁUGOWY – pozostałe sekcje.

²³ Dane nie sumują się na ogółem, ponieważ nie obejmują nieustalonego rodzaju działalności.

Tablica 2.1. Pracujący w wieku 15-89 lat według statusu zatrudnienia i wybranych rodzajów działalności głównego miejsca pracy (sekcje PKD) w 4 kwartale 2022 r.

Table 2.1. Employed persons aged 15-89 by employment status and selected kinds of activity (NACE sections) of the main job in 4th quarter 2022

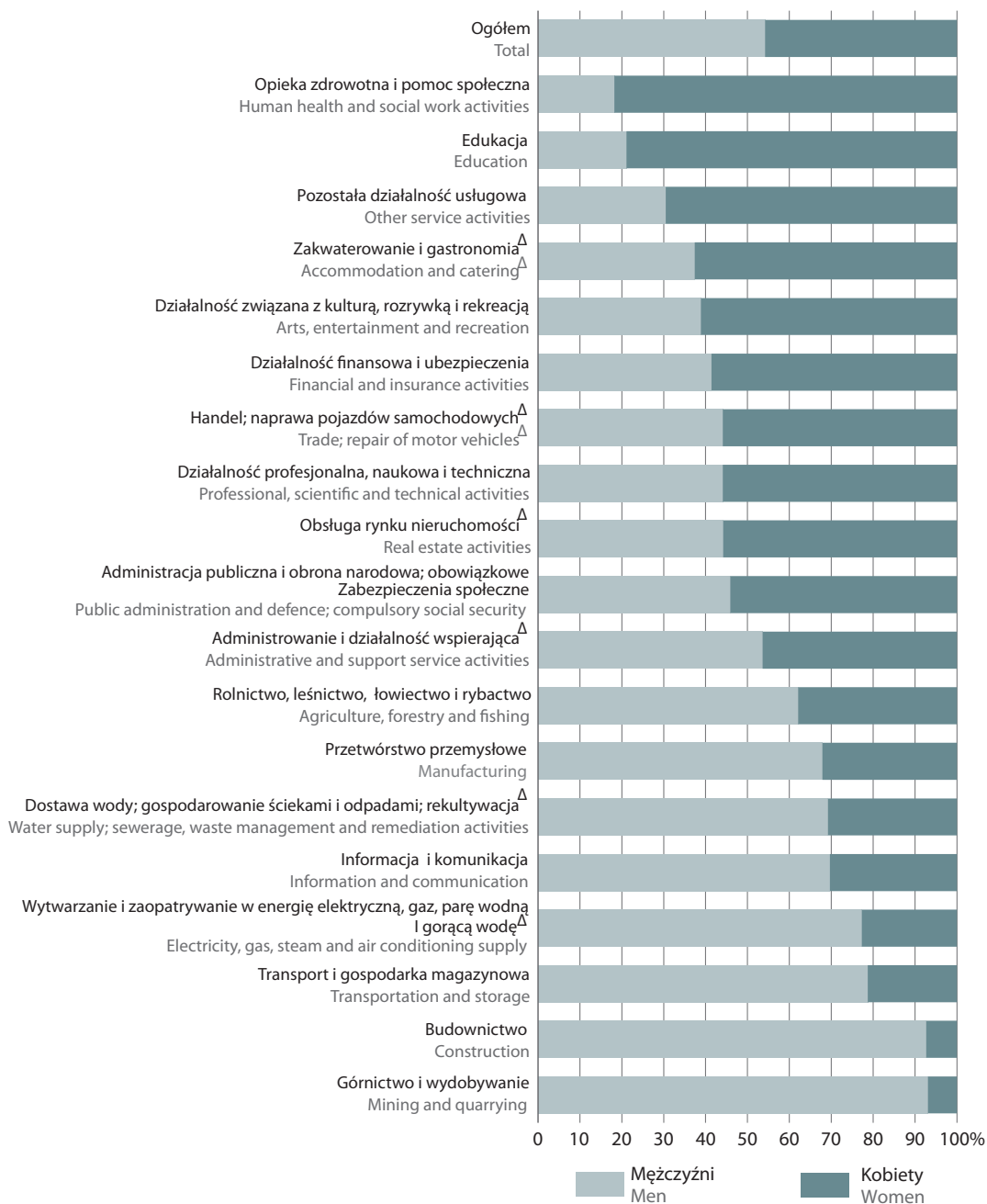
Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Mężczyźni Men	Kobiety Women	Z ogółem As of grand total					
				Zatrudnieni Employees			Pracujący na własny rachunek Self-employed		Pomagający bezpłatnie członkowie rodzin Contributing family workers
				razem total	w sektorze in sector		razem total	w tym pracodawcy of which employers	
					publicznym public	prywatnym private			
				w tys. in thousands					
OGÓŁEM TOTAL	16 796	9 097	7 698	13 510	4 139	9 371	3 134	686	152
Mężczyźni Men	9 097	x	x	6 910	1 545	5 366	2 126	489	61
Kobiety Women	7 698	x	x	6 599	2 594	4 005	1 008	197	91
Z ogółem wybrane sekcje: As total selected sections:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	1 314	815	499	132	24	108	1 058	27	123
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	3 306	2 246	1 060	3 068	88	2 980	235	100	.
Budownictwo Construction	1 229	1 140	89	827	16	811	399	132	.
Handel, naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade, repair of motor vehicles ^Δ	2 284	1 006	1 277	1 926	22	1 904	345	151	12
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	1 100	865	235	985	242	742	114	36	.
Edukacja Education	1 344	283	1 061	1 289	1 153	136	54	10	.
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	1 128	205	923	1 003	749	253	124	28	.

Analizując jednocześnie płeć osób pracujących i rodzaj działalności ich głównego miejsca pracy można zauważyć, że najwięcej mężczyzn pracowało w przetwórstwie przemysłowym (24,7%), natomiast kobiet – w sekcji uwzględniającej działalność związaną z handlem (16,6%).

Najbardziej sfeminizowane rodzaje działalności (czyli te, w których wśród pracujących przeważają kobiety) to opieka zdrowotna i pomoc społeczna (81,8% ogółu pracujących w tej sekcji to kobiety) oraz edukacja (78,9%), a wśród sekcji z przeważającą liczbą pracujących mężczyzn na pierwszym miejscu znajdują się – górnictwo i wydobywanie (92,9% ogółu pracujących w tej sekcji to mężczyźni) oraz budownictwo (92,8%), por. wyk. 2.3.

Wykres 2.3. Struktura pracujących w wieku 15-89 lat według płci w wybranych rodzajach działalności głównego miejsca pracy (sekcje PKD) w 4 kwartale 2022 r.

Chart 2.3. Structure of employed persons aged 15-89 by sex in selected kinds of activity (NACE sections) of the main job in 4th quarter 2022

Analiza pracujących według 9 wielkich grup zawodów Klasyfikacji Zawodów i Specjalności (KZiS) wykazała, że w 4 kwartale 2022 r. najliczniejszą zbiorowość stanowili specjaliści (21,8% ogółu pracujących), natomiast najmniej liczną – pracownicy wykonujący prace proste (4,7%). Najwięcej mężczyzn pracowało jako robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (23,8%), najmniej jako pracownicy wykonujący prace proste (2,8%).

Wśród kobiet – najwięcej było specjalistów (29,2%), a najmniej robotników przemysłowych i rzemieślników (3,2%), por. tabl. 2.2.

DANE DOTYCZĄCE WYKONYWANEGO ZAWODU przedstawiono w oparciu o Klasyfikację Zawodów i Specjalności 2014, wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 roku wraz z późn. zm. (tekst jednolity Dz.U. z dnia 10 grudnia 2021 r. poz. 2285).

Tablica 2.2. Pracujący w wieku 15-89 lat według płci i wybranych grup zawodów wykonywanych w głównym miejscu pracy w 4 kwartale 2022 r.

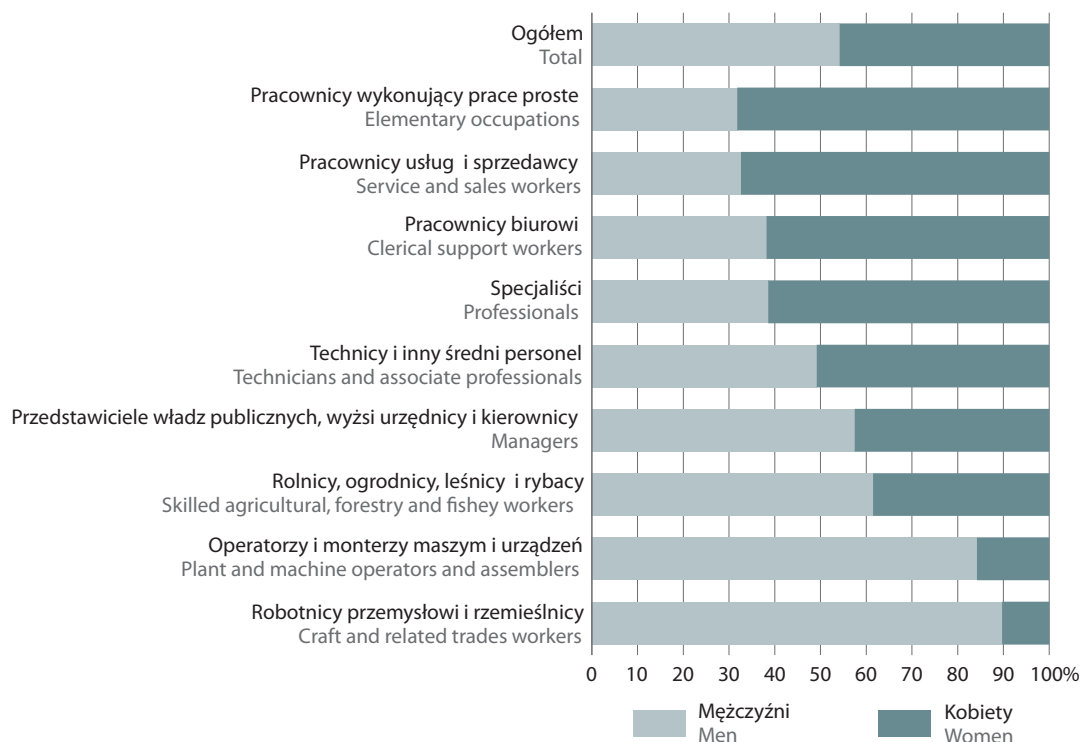
Table 2.2. Employed persons aged 15-89 by sex and selected occupational groups performed in the main job in 4th quarter 2022

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total			Udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących Share of women in the total number of employed persons	
	ogółem total	mężczyźni men	kobiety women	w %	in %
	w tys. in thousands			w %	in %
OGÓŁEM TOTAL	16 796	9 097	7 698	45,8	
w tym : of which: Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy Managers	1 140	655	485	42,5	
Specjaliści Professionals	3 658	1 410	2 248	61,4	
Technicy i inny średni personel Technicians and associate professionals	2 388	1 175	1 213	50,8	
Pracownicy biurowi Clerical support workers	1 196	457	739	61,8	
Pracownicy usług i sprzedawcy Service and sales workers	2 166	707	1 459	67,4	
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy Skilled agricultural, forestry and fishery workers	1 227	755	472	38,5	
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy Craft and related trades workers	2 410	2 161	249	10,3	
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń Plant and machine operators and assemblers	1 614	1 360	254	15,8	
Pracownicy wykonujący prace proste Elementary occupations	788	251	537	68,2	

Najbardziej sfeminizowane wielkie grupy zawodowe, to pracownicy wykonujący prace proste (68,2% pracujących w tej grupie zawodowej to kobiety), oraz pracownicy usług i sprzedawcy – 67,4%. Najmniejszy natomiast udział kobiet odnotowano w grupie zawodowej: robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (10,3%) oraz operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń (15,8%).

Wykres 2.4. Struktura pracujących w wieku 15-89 lat według płci w wybranych grupach zawodów wykonywanych w głównym miejscu pracy w 4 kwartale 2022 r.

Chart 2.4. Structure of employed persons aged 15-89 by sex in selected occupational groups performed in the main job in 4th quarter 2022

2.1.1. Pracujący w więcej niż jednym miejscu pracy

2.1.1. Employed persons in more than one job

Opisując populację pracujących warto także poświęcić nieco uwagi osobom **pracującym w więcej niż jednym miejscu/zakładzie pracy**. W 4 kwartale 2022 r. zbiorowość ta liczyła 681 tys. osób, co stanowiło 4,1% wszystkich pracujących. Praca dodatkowa (druga, po pracy głównej²⁴) wykonywana była najczęściej w sektorze usługowym (46,5% ogółu pracujących dodatkowo) i rolniczym (44,8%).

Pracę dodatkową częściej wykonywali mężczyźni niż kobiety (5,0% ogółu pracujących mężczyzn wobec 3,0% ogółu pracujących kobiet), a biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania – zjawisko to częściej dotyczyło mieszkańców wsi niż miast (odpowiednio: 5,6% i 3,0%). Pracę dodatkową stosunkowo częściej wykonywały osoby po 34 roku życia (ponad 4% ogółu pracujących w tej grupie wieku), w tym głównie w wieku 45-54 lata (4,9%). Analiza według poziomu wykształcenia wskazuje, że na kilku etatach częściej pracowały osoby, które ukończyły szkoły wyższe (5,0%) niż osoby z innym poziomem wykształcenia (por. tabl. 2.3.).

²⁴ W przypadku osób pracujących w więcej niż dwóch miejscach pracy, charakterystyka według statusu zatrudnienia oraz rodzaju działalności miejsca pracy dotyczy pracy wskazanej jako druga w kolejności po pracy głównej.

Tablica 2.3. Pracujący w wieku 15-89 lat w więcej niż jednym miejscu pracy według płci, wieku i poziomu wykształcenia w 4 kwartale 2022 r.

Table 2.3. Employed persons aged 15-89 having more than one job by sex, age and level of education in 4th quarter 2022

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total		W tym w pracy głównej Of which in the main job			
	w tys. in thousands	w % ogółu pracują- cych w danej grupie in % of total employment of each group	pracujący na własny rachunek self-employed		zatrudnieni employees	
			w tys. in thousands	w % ogółu pracują- cych w danej grupie in % of total employment of each group	w tys. in thousands	w % ogółu pracują- cych w danej grupie in % of total employment of each group
OGÓŁEM TOTAL	681	4,1	119	3,8	559	4,1
Mężczyźni Men	451	5,0	91	4,3	358	5,2
Kobiety Women	230	3,0	29	2,9	201	3,0
według grup wieku by age						
15-24 lata years	17	1,8	.	.	14	1,6
25-34	128	3,4	22	3,9	106	3,3
35-44	227	4,6	36	4,0	191	4,7
45-54	202	4,9	39	4,5	164	5,0
55-89 lat years	107	3,6	22	2,9	85	3,8
według poziomu wykształcenia by level of education						
wyższe tertiary	326	5,0	46	4,5	280	5,1
po licealne lub średnie zawodowe/branżowe post-secondary or technical secondary or secondary sectoral vocational	158	3,6	29	3,4	129	3,7
średnie ogólnokształcące general secondary	32	2,0	10	3,7	22	1,6
zasadnicze zawodowe/ branżowe basic vocational or basic sectoral vocational	150	4,2	33	4,0	116	4,3
co najwyżej gimnazjalne at most lower secondary	15	2,1	.	.	12	2,4

W 4 kwartale 2022 r. nieco częściej pracę dodatkową posiadały osoby, które w pracy głównej pracowały w charakterze pracowników najemnych (4,1%) niż jako pracujący na własny rachunek (3,8%).

Spośród pracujących w więcej niż jednym miejscu pracy, którzy stanowili zbiorowość 681 tys. osób, 444 tys. (65,2% ogółu tej grupy) wykonywało pracę główną w usługach. Większość tej grupy miała także dodatkowe miejsce pracy w sektorze usługowym (odnosi się to do 274 tys. osób, tj. 61,7% pracujących w sektorze usługowym w pracy głównej). Natomiast wśród pracujących głównie w sektorze przemysłowym

(203 tys.) – dodatkowe miejsce pracy najczęściej stanowiła praca w rolnictwie (146 tys., tj. 71,9% pracujących w sektorze przemysłowym w pracy głównej). Z kolei pracujący głównie w sektorze rolniczym, jeżeli w ogóle podejmowali pracę dodatkową, to była to praca w usługach (14 tys., tj. 43,8% pracujących w sektorze rolniczym w pracy głównej) bądź w rolnictwie (12 tys., tj. 37,5%), por. tabl. 2.4.

Tablica 2.4. Pracujący w wieku 15-89 lat w więcej niż jednym miejscu pracy według sektorów ekonomicznych głównego i dodatkowego miejsca pracy w 4 kwartale 2022 r.¹

Table 2.4. Employed persons aged 15-89 having more than one job by economic sectors of the main and additional job in 4th quarter 2022¹

PRACA DODATKOWA ADDITIONAL JOB	Ogółem Total	Pracujący głównie w sektorze Working mainly in the sector of			W tym jako zatrudnieni w sektorze Of which as employees in the sector of				
		prze- mysłowy indu- stry	rolni- czym agri- culture	usłu- go- wym servi- ces	razem total	prze- mysłowy indu- stry	rolni- czym agri- culture	usłu- go- wym servi- ces	
A - razem total									
B - w sektorze przemysłowym in industry									
C - w sektorze rolniczym in agriculture									
D - w tym w rolnictwie indywidualnym on private farms in agriculture									
E - w sektorze usługowym in services									
		w tys. in thousands							
OGÓŁEM TOTAL	A	681	203	32	444	559	171	.	378
	B	52	28	.	18	33	21	-	12
	C	305	146	12	147	253	123	.	121
	D	293	144	.	140	245	121	.	115
	E	317	29	14	274	266	26	-	241
Pracujący na rachunek własny Self-employed	A	231	29	12	189	191	25	.	164
Zatrudnieni Employees	A	391	150	17	224	319	124	.	189
Pomagający bezpłatnie członkowie rodzin Contributing family workers	A	59	24	.	31	49	22	.	25

¹ Dane nie sumują się na ogółem, ponieważ nie obejmują niestalonego rodzaju działalności.

¹ The data do not sum up to total category as they do not include non-defined economic activities.

2.1.2. Pracujący według czasu pracy

2.1.2. Employed persons by working time

W 4 kwartale 2022 r. przeciętny tygodniowy czas pracy przepracowany łącznie we wszystkich miejscach pracy (głównej i dodatkowej) wyniósł 39,2 godziny. Kobiety pracowały przeciętnie o 2,7 godziny krócej niż mężczyźni (odpowiednio: 37,7 i 40,4 godziny). Przekiętny czas przepracowany tygodniowo tylko w ramach pracy głównej wyniósł 38,7 godziny (mężczyźni przepracowali 39,8 godziny, kobiety – 37,3 godziny), natomiast w pracy dodatkowej przeciętna liczba godzin przepracowanych w tygodniu przez osoby, które taką pracę wykonywały wyniosła 14,5 godziny.

W ramach pracy głównej więcej godzin tygodniowo przepracowano przeciętnie w sektorze prywatnym – 39,1 niż publicznym – 37,5. Uwzględniając status zatrudnienia średni godzinowy czas pracy w tygodniu układał się następująco: zatrudnieni – 38,0 godzin, pracujący na własny rachunek – 42,1 (w tym pracodawcy 44,2, pozostali niezatrudniający pracowników najemnych – 41,5), pomagający bezpłatnie członkowie rodzin – 31,0 godzin.

W ramach sekcji rodzaju działalności miejsca pracy, najdłuższej, bo ponad 40 godzin w tygodniu przepracowano w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie – 41,2 godziny oraz budownictwie – 40,5 godziny, najkrócej zaś pracowali zatrudnieni w edukacji – 35,5 godziny.

Spośród 9 wielkich grup zawodowych wg KZiS najdłużej średnio pracowali rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy – 41,6 godziny w tygodniu oraz przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy – 40,0 godzin, najkrócej – pracownicy wykonujący prace proste – 36,5 godziny oraz pracownicy biurowi –

37,2 godziny. Wśród najliczniejszej grupy zawodowej, jaką są specjaliści (3 658 tys. osób), przeciętny tygodniowy czas pracy wyniósł 37,5 godziny.

Analiza struktury pracujących według rzeczywistej liczby godzin przepracowanych w tygodniu w pracy głównej w ostatnim kwartale 2022 r. wykazała, że większość osób (63,6%) przepracowała pomiędzy 40 a 49 godzin (nieco większy udział tej grupy odnotowano wśród mężczyzn – 64,8% niż kobiet – 62,2%), a dodatkowe 7,8% stanowili pracujący tygodniowo 50 godzin lub dłużej (w tym przypadku dotyczyło to prawie trzykrotnie większego odsetka mężczyzn niż kobiet). Pozostałe osoby (28,6%) pracowały krócej niż 40 godzin bądź nie ustalono dla nich liczby godzin pracy lub nie pracowali w badanym tygodniu, por. tabl. 2.5.

Tablica 2.5. Pracujący w wieku 15-89 lat według rzeczywistej liczby godzin przepracowanych w badanym tygodniu w głównym miejscu pracy, płci i wybranych rodzajów działalności głównego miejsca pracy (sekcje PKD) w 4 kwartale 2022 r.

Table 2.5. Employed persons aged 15-89 by number of hours actually worked in the reference week in the main job, sex and selected kinds of activity (NACE sections) of the main job in 4th quarter 2022

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total		Pracujący, którzy w badanym tygodniu Employed who during the reference week										Prze- ciętna liczba godzin prze- pra- cowa- nych w tygo- dniu Ave- rage num- ber of hours wor- ked dur- ing the refer- ence week
			przepracowali worked										
			nie praco- wali ale mają pracę did not work but had a job	1-9 go- dzin hours	10-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60 go- dzin i wię- cej and more	liczba go- dzin nie- usta- lona num- ber of hours not defi- ned		
w tys. in tho- usands	w % in %												
OGÓŁEM TOTAL	16 796	100,0	4,9	0,6	1,9	5,4	13,2	63,6	5,0	2,8	2,6	38,7	
Mężczyźni Men	9 097	100,0	3,3	0,5	1,4	3,8	12,1	64,8	7,0	4,0	3,1	39,8	
Kobiety Women	7 698	100,0	6,9	0,8	2,4	7,2	14,5	62,2	2,6	1,5	1,9	37,3	
Z ogółem wybrane sekcje: Of total selected sections:													
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	1 314	100,0	2,6	2,4	4,3	6,8	10,4	38,2	17,0	12,9	5,4	41,2	
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	3 306	100,0	5,1	0,4	0,9	3,6	13,2	71,5	2,8	0,6	1,9	38,5	
Budownictwo Construction	1 229	100,0	4,9	.	1,3	4,0	9,7	59,3	12,1	3,7	4,6	40,5	
Handel, naprawa pojazdów samochodowych ^d Trade, repair of motor vehicles ^d	2 284	100,0	5,2	0,5	1,6	4,9	14,7	65,7	3,4	2,2	1,8	38,4	
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	1 100	100,0	4,8	.	.	3,5	11,8	64,2	5,9	3,8	5,0	40,0	
Edukacja Education	1 344	100,0	7,9	0,9	3,1	11,8	15,3	57,1	1,2	.	2,3	35,5	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	1 128	100,0	5,4	.	1,9	7,2	17,6	60,9	1,9	2,3	2,3	38,0	

Rodzaj działalności „zakładu” pracy ma istotny wpływ na strukturę tygodniowego rozkładu czasu pracy. Przykładowo w analizowanym 4 kwartale 2022 r., w najliczniej reprezentowanej wśród pracujących sekcji jaką jest przetwórstwo przemysłowe – 3/4 pracowników (74,9%) przepracowało w tygodniu 40 godzin lub więcej, przy czym 3,4% – 50 godzin lub więcej. Podobnie w budownictwie – 75,1% pracujących wykonywało pracę przez co najmniej 40 godzin, ale 15,8% pracowało przez 50 godzin lub dłużej. Nieco inaczej rozkład czasu pracy wygląda w sekcji edukacja, bowiem 58,7% pracujących w tej sekcji przepracowało 40 godzin lub więcej, a tylko 1,6% 50 godzin lub więcej. Odmianą specyfiką charakteryzuje się też rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (w której to sekcji, jak wykazano wcześniej, większość pracujących to pracujący na własny rachunek) – tygodniowy rozkład godzin pracy jest tam bardziej zróżnicowany – 68,1% pracujących w tej sekcji przepracowało 40 godzin lub więcej, a 29,9% 50 godzin lub dłużej. W przypadku czasu pracy pracujących w rolnictwie warto zwrócić uwagę, że analiza dotyczy 4 kwartału, w którym prace rolne mają mniejszą intensywność.

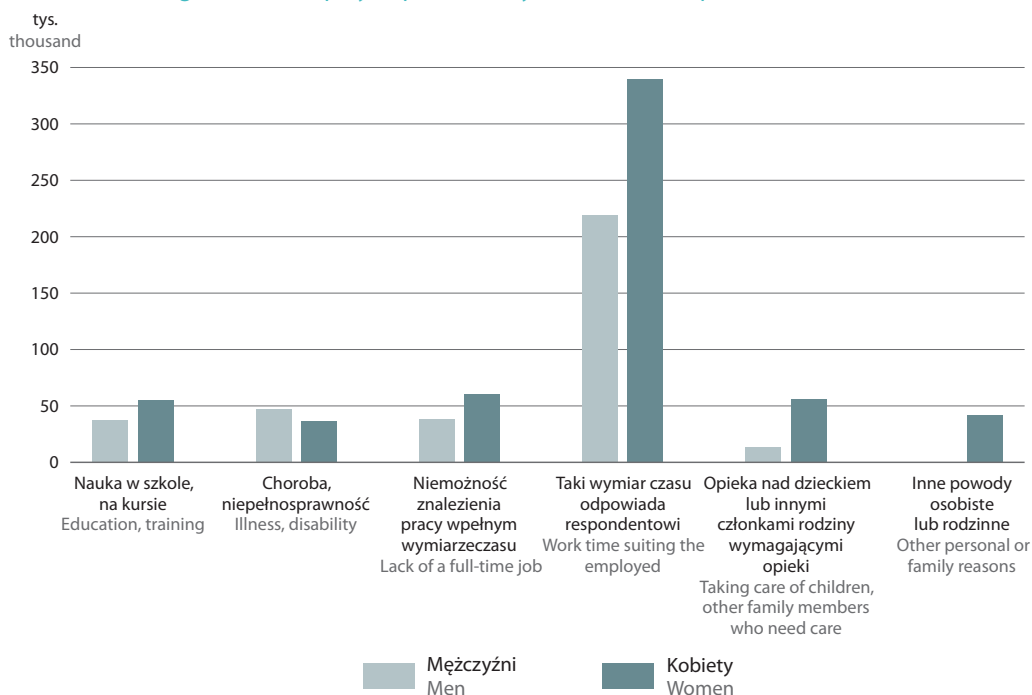
Istotna w analizie rynku pracy jest też charakterystyka zbiorowości pracujących według wymiaru czasu pracy. W ostatnim kwartale 2022 r. wśród 16 796 tys. pracujących zdecydowaną większość (15 763 tys., tj. 93,9%) stanowili pracujący w pełnym wymiarze, niezależnie od tego jak ten wymiar był definiowany godzinowo przez poszczególnych respondentów. W niepełnym wymiarze czasu pracowało 1 032 tys. osób (6,1% ogółu pracujących), z tego 638 tys. kobiet i 394 tys. mężczyzn (tj. odpowiednio 8,3% ogółu pracujących kobiet i 4,3% ogółu pracujących mężczyzn).

W BAEL, zgodnie z zaleceniami Eurostat, populacja osób pracujących w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy wyznaczana jest na podstawie deklaracji respondenta w odniesieniu do głównego miejsca pracy.

Spośród ogółu pracujących w niepełnym wymiarze czasu pracy, ponad połowie, tj. 559 tys. osób (54,2%) odpowiadał taki charakter pracy (w zbiorowości mężczyzn odsetek ten wyniósł 55,6%, a wśród kobiet 53,3%). Co około 11-ta osoba pracowała krócej, ponieważ nie mogła znaleźć pracy w pełnym wymiarze (60 tys. kobiet, tj. 9,4% i 38 tys. mężczyzn, tj. 9,6%). Głównymi przyczynami, które wyraźnie różnicują kobiety i mężczyzn w wykonywaniu pracy w niepełnym wymiarze są względy związane z opieką nad dzieckiem lub innymi członkami rodziny, wymagającymi opieki oraz inne powody osobiste lub rodzinne. Te przyczyny dotyczyły 98 tys. kobiet i zaledwie 20 tys. mężczyzn (co stanowi odpowiednio 15,4% kobiet pracujących w niepełnym wymiarze wobec 5,1% w analogicznej grupie mężczyzn).

Wykres 2.5. Mężczyźni i kobiety w wieku 15-89 lat pracujący w niepełnym wymiarze czasu według przyczyn w 4 kwartale 2022 r.

Chart 2.5. Men and women aged 15-89 employed part-time by reasons in 4th quarter 2022

Niepełnozatrudnieni

Underemployed persons

Wśród zbiorowości pracujących w niepełnym wymiarze czasu wyróżnić można subpopulację niepełnozatrudnionych, tj. osób, które chciałyby i mogłyby pracować w większym wymiarze godzin niż obecnie. W 4 kwartale 2022 r. zbiorowość ta liczyła 119 tys. osób i składała się na nią 63 tys. kobiet i 56 tys. mężczyzn (przeciętnie w całym 2022 r.: 131 tys., z tego 79 tys. kobiet i 53 tys. mężczyzn)²⁵. Niepełnozatrudnieni mieszkańcy miast w 4 kwartale 2022 r. stanowili 78 tys., a 41 tys. to niepełnozatrudnieni mieszkańcy wsi. Udział niepełnozatrudnionych w ogólnej liczbie pracujących wyniósł 0,7% (dla kobiet 0,8%, a mężczyzn 0,6%) i jednocześnie 11,5% w stosunku do pracujących w niepełnym wymiarze. Odsetki niepełnozatrudnionych wśród ogółu pracujących mieszkańców miast i wsi kształtowały się następująco: 0,8% i 0,6%.

Niepełnozatrudnieni

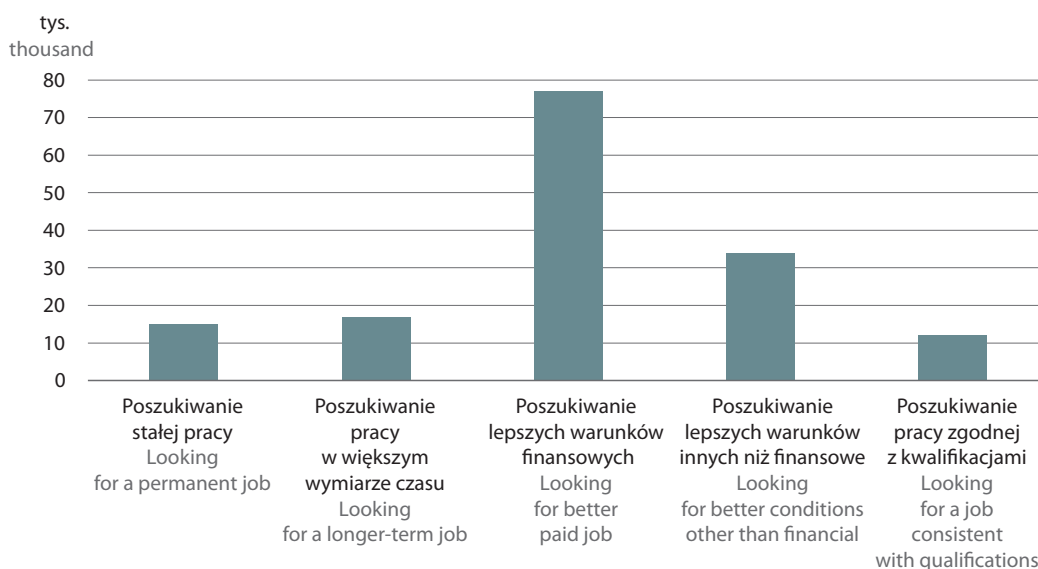
– osoby w wieku 15-74 lata pracujące w niepełnym wymiarze czasu, które chciałyby pracować więcej godzin tygodniowo i byłyby gotowe do podjęcia pracy w takim wymiarze.

2.1.3. Pracujący poszukujący innej pracy

2.1.3. Employed persons looking for another job

W 4 kwartale 2022 r. innej pracy niż obecnie wykonywana praca główna lub dodatkowa poszukiwało 183 tys. osób, co stanowiło 1,1% ogółu pracujących. Najważniejszą przyczyną poszukiwania pracy była chęć poprawy warunków finansowych. Powód ten wskazało 77 tys. osób, czyli 42,1% ogółu poszukujących innej pracy. Drugą pod względem wielkości grupę stanowiły osoby poszukujące lepszych warunków pracy innych niż finansowe – 34 tys. osób (18,6%), kolejną – osoby poszukujące pracy w większym wymiarze czasu – 17 tys. osób (9,3%).

Wykres 2.6. Pracujący poszukujący innej pracy według wybranych przyczyn w 4 kwartale 2022 r.
Chart 2.6. Employed persons looking for another job by selected reason in 4th quarter 2022

²⁵ Zbiorowość ta omówiona została także w rozdziale 3, w kontekście niewykorzystanej podaży pracy, którą tworzy w tym przypadku niewykorzystany czas pracy (godziny), jaki osoby mogłyby przeznaczyć na pracę zawodową.

Blisko połowa (85 tys.; 46,4%) zbiorowości pracujących i jednocześnie poszukujących innej pracy niż obecnie wykonywana to osoby do 34 roku życia (co stanowi jednocześnie 1,8% ogółu pracujących w tym wieku). Im starsi pracujący, tym mniejszy odsetek poszukujących innej pracy niż obecnie wykonywana. Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia widzimy, że 41,5% (76 tys.) analizowanej zbiorowości to osoby z wyższym wykształceniem (stanowiło to 1,2% ogółu pracujących z wyższym wykształceniem).

Analiza z uwzględnieniem rodzaju działalności głównego miejsca/zakładu pracy wykazała, że najwyższy udział poszukujących innej pracy według sekcji PKD dotyczył działalności związanej z handlem i naprawą pojazdów (37 tys., tj. 20,2% ogółu poszukujących pracy) oraz przetwórstwem przemysłowym (22 tys., tj. 12,0%).

2.1.4. Pracujący według rodzaju umowy o pracę

2.1.4. Employed persons by a type of work contract

W 4 kwartale 2022 r. populacja osób zatrudnionych w charakterze pracowników najemnych wyniosła 13 510 tys. Z tymi osobami pracodawcy byli zobowiązani przepisami prawa pracy zawrzeć jakąś formę umowy określającej porozumienie i warunki podjęcia/powierzenia pracy.

W BAEL dla osób zatrudnionych (pracowników najemnych), zbierane są informacje dotyczące rodzaju zawartej umowy w głównym miejscu pracy. Pierwsze kryterium odnosi się do formy zawarcia umowy – może być ona pisemna lub ustna (niewielka część zatrudnionych posiada jedynie umowę ustną), następnie dla osób posiadających umowę pisemną ustala się rodzaj posiadanej umowy, może to być umowa o pracę lub umowa cywilnoprawna (wśród umów cywilnoprawnych dodatkowo wyróżnia się: umowę zlecenia, umowę o dzieło, kontrakt menadżerski, inną umowę cywilnoprawną).

Niezależnie od formy i rodzaju posiadanej umowy ustalany jest fakt „trwałości” umowy. Umowa może być zawarta na czas nieokreślony (bezterminowo) lub określony (terminowa, na wskazany w umowie okres).

Według BAEL, w omawianym kwartale 98,5% pracowników najemnych miało zawarte umowy w formie pisemnej, nieco częściej w oparciu o taką umowę pracowały kobiety (99,0%) niż mężczyźni (98,0%), a biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, mieszkańcy miast (98,9%) niż wsi (97,9%). Odsetek posiadających umowę pisemną kształtował się w granicach od 97,2% dla osób w wieku 65-89 lat do 98,7% dla osób w wieku 25-34 lata. Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia zatrudnionych wynosił od 94,7% dla osób z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym do 99,2% dla osób z wykształceniem wyższym (por. tabl. 2.6.).

Analizując rodzaj wykonywanego zawodu, mniejszy odsetek zatrudnionych w oparciu o pisemne umowy występował u osób wykonujących zawody z grupy rolników, ogrodników, leśników i rybaków (83,1%). Znajduje to też swoje przełożenie w przypadku analizy według rodzaju działalności miejsca pracy, bowiem najniższy odsetek zatrudnionych w oparciu o pisemną umowę wystąpił w populacji zatrudnionych w sekcji rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo (82,6% wszystkich zatrudnionych w tej sekcji posiadało umowy pisemne; pamiętać jednak należy, że w tej sekcji pracownicy najemni stanowią mniejszość). W przypadku zatrudnionych przez gospodarstwa domowe umowę pisemną zawarło 92,8% tej zbiorowości²⁶.

Inną informacją dostępną w BAEL odnoszącą się do pisemnej formy umowy zawartej pomiędzy pracodawcą a pracownikiem jest jej rodzaj. W przypadku umowy pisemnej (która jest umową przeważającą wśród zdecydowanej większości zatrudnionych) wyróżnia się umowę o pracę opartą o Kodeks Pracy lub umowę cywilnoprawną opartą o Kodeks Cywilny.

Wyniki BAEL potwierdzają, że w zdecydowanej większości pracownicy są zatrudniani w wyniku nawiązania stosunku pracy w oparciu o umowę o pracę, w rozumieniu Kodeksu Pracy. W 4 kwartale 2022 r. taki rodzaj

²⁶ Wyniki te, podobnie jak w przypadku sekcji związanej z rolnictwem, należy jednak traktować jako przybliżone, z uwagi na małą zbiorowość pracowników najemnych, co ma znaczenie przy analizie wyników z badania reprezentacyjnego, jakim jest BAEL.

umowy posiadało 96,8% pracowników najemnych, z którymi zawarto umowę pisemną. Pozostali pracownicy wykonywali pracę głównie w oparciu o umowę zlecenia – 2,5%, a pracujący na podstawie innych form umów (umowa o dzieło, kontrakt menadżerski, inna umowa cywilnoprawna lub forma mieszana²⁷) stanowili marginalny odsetek (0,7%)²⁸. Mężczyźni nieco częściej niż kobiety zawierali umowę o pracę (97,3% ogółu pracujących mężczyzn z umową zawartą w formie pisemnej wobec 96,2% kobiet), natomiast kobiety nieco częściej niż mężczyźni podejmowały pracę na podstawie umów zleceń (2,9% ogółu pracujących kobiet z umową zawartą w formie pisemnej wobec 2,0%).

Większe zróżnicowanie według rodzaju posiadanej umowy jest widoczne w przypadku najmłodszych i najstarszych pracowników najemnych posiadających umowę pisemną, wśród tej grupy w przybliżeniu co 7 osoba podjęła pracę w oparciu o umowę zlecenia (13,1% ogółu pracowników w wieku 15-24 lat z umową zawartą w formie pisemnej i 13,4% wśród ogółu osób w wieku 65-89 lat). Osoby w środkowych grupach wieku znacznie rzadziej pracowały w oparciu o umowę zlecenia. Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia odsetek pracujących na umowach zlecenia jest wyższy wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (4,8% ogółu pracowników z umową zawartą w formie pisemnej) i co najwyżej gimnazjalnym (4,4%). Dla pozostałych osób wyodrębnionych ze względu na poziom wykształcenia udział pracujących na umowie zlecenia wynosił od 1,6% dla osób z wykształceniem wyższym do 2,9% dla osób z wykształceniem policealnym lub średnim zawodowym/branżowym, por. tabl. 2.6.

²⁷ Forma mieszana to równoczesne zawarcie z pracodawcą umowy o pracę oraz umowy zlecenia.

²⁸ Uzyskane w badaniu wyniki dotyczące pracujących w ramach nietypowych form zatrudnienia (czyli innych niż umowa o pracę w rozumieniu Kodeksu Pracy), osiągają wartości niższe w porównaniu do szacunków prowadzonych przez GUS w oparciu o dane ze sprawozdawczości przedsiębiorstw oraz dane pochodzące z systemów administracyjnych. Przyczyną tego niedoszacowania jest specyfika BAEL, które oparte jest na próbie gospodarstw domowych, podczas gdy dane ze sprawozdawczości oraz źródła administracyjne pozwalają na uzyskanie informacji o umowach zawartych formalnie i zarejestrowanych (na tej podstawie możliwe jest jednak tylko pokazanie ogólnej liczby pracowników zatrudnionych w oparciu o umowę o pracę lub umowy cywilnoprawne, a nie ma natomiast możliwości głębszej charakterystyki tej populacji, co z kolei umożliwia BAEL). Na zaniżone wyniki BAEL mogła wpłynąć też trudność precyzyjnego rozróżnienia potocznego rozumienia „umowy o pracę” (każdy zatrudniony pracuje w oparciu o jakąś umowę o pracę) z umową o pracę w rozumieniu zapisów Kodeksu Pracy. Upředzając o tych niedoskonałościach zdecydowano się jednak przedstawić podstawowe wnioski z analizy danych BAEL w tym zakresie.

Tablica 2.6. Pracujący w wieku 15-89 lat, w tym pracownicy najemni według rodzaju zawartej umowy w ramach pracy głównej w 4 kwartale 2022 r.

Table 2.6. Employed persons aged 15-89, of which employees by a type of concluded contract within the main job in 4th quarter 2022

Wyszczególnienie Specification	Pracujący ogółem Employed total	Pracownicy najemni Employees			
		razem total	z umową zawartą w formie pisemnej with conclu- ded written contract	w tym według wybranych rodzajów zawartej umowy of which by the selected type of concluded contract	
				umowa o pracę employment contract	umowa-zlecenie order-agreement contract
				w % pracowników z umową zawartą w formie pisemnej (w danej grupie osób) in share of employees with concluded written contract (in given group of people)	
w tys. in thousands			w % in %		
OGÓŁEM TOTAL	16 796	13 510	13 306	96,8	2,5
Mężczyźni Men	9 097	6 910	6 773	97,3	2,0
Kobiety Women	7 698	6 599	6 533	96,2	2,9
15 - 24 lat years	920	841	819	85,7	13,1
25 - 34	3 761	3 158	3 118	97,9	1,7
35 - 44	4 968	4 043	3 986	98,0	1,2
45 - 54	4 156	3 256	3 211	98,3	1,0
55 - 59	1 552	1 202	1 182	97,7	1,7
60 - 64	991	726	712	95,2	4,1
65 - 89 lat years	447	284	276	83,7	13,4
wyższe tertiary	6 524	5 484	5 438	97,8	1,6
policealne lub średnie zawodo- we/branżowe post-secondary or technical secondary or secondary secto- ral vocational	4 404	3 476	3 432	96,6	2,9
średnie ogólnokształcące general secondary	1 630	1 345	1 324	94,4	4,8
zasadnicze zawodowe/branżowe basic vocational or basic secto- ral vocational	3 543	2 678	2 613	97,1	2,1
co najmniej gimnazjalne at most lower secondary	694	527	498	92,2	4,4

Praca wykonywana w oparciu o umowę zawartą bez formy pisemnej (204 tys. w omawianym kwartale) może obejmować także pracę wykonywaną w szarej strefie (jak wspomniano na początku tego rozdziału – w Badaniu Aktywności Ekonomicznej Ludności uwzględnia się każdy rodzaj pracy wykonywanej w badanym tygodniu, niezależnie od rodzaju umowy i tego czy jest to praca zawarta z zachowaniem wszelkich formalności, czy wykonywana w szarej strefie, bez odprowadzania podatków od otrzymanego wynagrodzenia).

Inną informacją, jaką można uzyskać w oparciu o wyniki BAEL, jest charakterystyka populacji pracowników według „trwałości” zawartej przez nich umowy – zatrudnieni w oparciu o umowę na czas nieokreślony (bezterminową) lub czas określony (terminową, na wskazany w umowie okres).

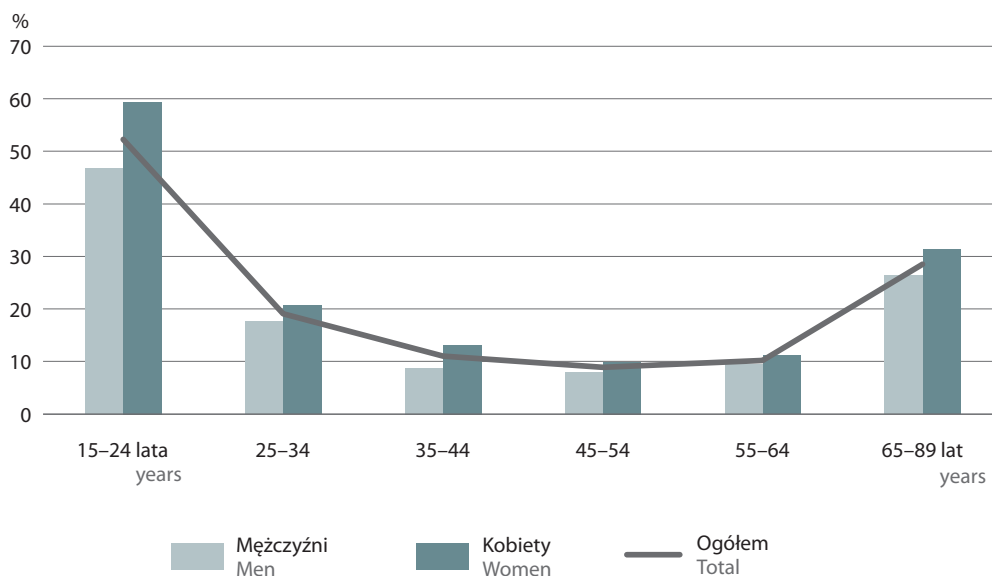
W 4 kwartale 2022 r. zdecydowana większość, bo 84,8% pracowników najemnych – 11 456 tys. osób posiadało umowę o pracę na czas nieokreślony.

Umowę terminową (na czas określony) miało zawartą 2 054 tys. osób (15,2%), z tego więcej kobiet – 1 101 tys. (53,6% ogółu pracujących na czas określony) niż mężczyzn – 953 tys. (46,4%). Udział pracowników najemnych z zawartą umową na czas określony wśród ogółu pracowników najemnych był wyższy w populacji kobiet niż mężczyzn i wyniósł odpowiednio 16,7% wobec 13,8%.

Umowa na czas określony zawierana była najczęściej z osobami młodymi (52,3% pracowników najemnych w wieku 15-24 lata), a im starsi pracownicy, tym odsetek umów zawieranych na czas określony był niższy (wzrasta ponownie w przypadku osób w wieku poprodukcyjnym, ale jest to związane najczęściej z charakterem tych prac, podejmowanych jako dorywcze, ponowne zatrudnienie po przejściu na emeryturę), por. wyk. 2.7.

Wykres 2.7. Udział zatrudnionych na podstawie umowy na czas określony w ogólnej liczbie zatrudnionych według płci i wieku w 4 kwartale 2022 r.

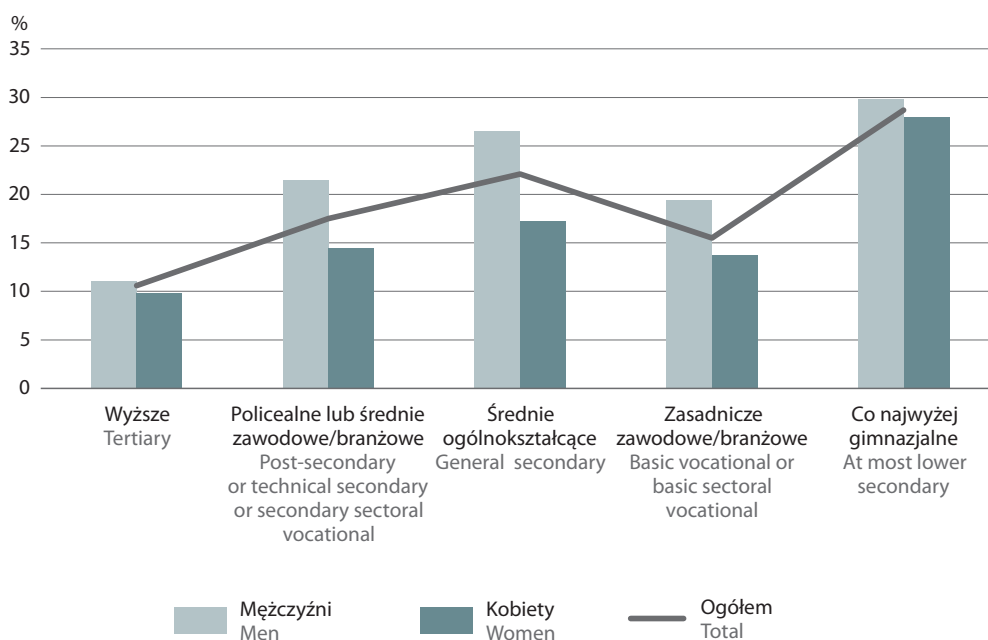
Chart 2.7. Share of employees with limited duration contract in total number of employees by sex and age in 4th quarter 2022

Uwzględniając poziom wykształcenia pracowników – częściej umowy na czas określony zawierane były z osobami z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym (odsetek pracowników najemnych z zawartą umową na czas określony wyniósł 28,7%) lub średnim ogólnokształcącym (22,1%), a najrzadziej – z osobami z wykształceniem wyższym (10,6%), por. wyk. 2.8.

Wykres 2.8. Udział zatrudnionych na podstawie umowy na czas określony w ogólnej liczbie zatrudnionych według płci i poziomu wykształcenia w 4 kwartale 2022 r.

Chart 2.8. Share of employees with limited duration contract in the total number of employees by sex and level of education in 4th quarter 2022

Co kilka lat przy BAEL przeprowadzane jest odrębne badanie modułowe poświęcone pracy nierejestrowanej. Jego celem jest m.in. zdiagnozowanie populacji pracujących w szarej strefie. Zgodnie ze wstępnymi wynikami ostatniego badania (zrealizowanego w 1 kw. 2023 r.) pracę nierejestrowaną wykonywało w całym 2022 r. – 342 tys. osób (tj. 2,0% ogólnej liczby pracujących), a z uwagi na wrażliwość tematu (respondenci byli pytani wprost, czy pracowali w szarej strefie), przyjmuje się, że jest to minimalna liczebność tej populacji²⁹.

2.2. Pracujący na własny rachunek

2.2. Self-employed persons

W 4 kwartale 2022 r. liczba pracujących na własny rachunek wynosiła 3 134 tys. Stanowiła ona 18,7% ogółu osób pracujących w Polsce (16 796 tys. osób).

W zbiorowości osób pracujących na własny rachunek możemy wyróżnić dwie kategorie – pracodawców oraz pozostałych pracujących na własny rachunek (niezatrudniających pracowników). Pierwsza grupa liczyła 686 tys. osób, co stanowiło tylko 21,9% wszystkich prowadzących własną działalność gospodarczą, druga, dominująca co do liczebności – 2 448 tysięcy (tj. 78,1%). Zdecydowaną większość pracujących na własny rachunek stanowili mężczyźni – 2 126 tys. (67,8%), a 1 008 tys. – kobiety (32,2%). Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania więcej osób pracowało na własny rachunek na wsi – 1 704 tys. niż w miastach – 1 430 tys., co związane jest ze specyfiką rolnictwa indywidualnego w Polsce.

Najliczniejszą grupę wśród pracujących na własny rachunek w 4 kwartale 2022 r. stanowiły osoby w wieku 35-44 lata (28,8%), a następnie w wieku 45-54 lata (27,6%). Te grupy wieku były także najliczniej reprezentowane zarówno wśród pracodawców (osoby w wieku 35-44 lata stanowiły 32,5%, a w wieku 45-54 lat – 29,2% ogółu pracodawców), jak i wśród pracujących na własny rachunek niezatrudniających pracowników (w ogóle tej kategorii osób w wieku 35-44 lata było 27,7%, a w wieku 45-54 lata – 27,2%).

²⁹ Informacja sygnałna [Praca nierejestrowana w 2022 \(na podstawie wstępnych wyników badania modułowego BAEL\)](#).

Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia, udział pracujących na własny rachunek był najwyższy wśród osób z wykształceniem wyższym i wyniósł 32,7%.

Około 1/3 osób pracujących na własny rachunek (tj. 1 058 tys.) pracowała w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, kolejne pod względem liczebności było: budownictwo (399 tys., tj. 12,7%) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (345 tys., tj. 11,0 %).

Przeciętny tygodniowy czas pracy samozatrudnionych wynosił 42,1 godziny, przy czym dłużej pracowały osoby zatrudniające pracowników – 44,2 godziny niż osoby, które ich nie zatrudniały – 41,5 godziny. Analiza zróżnicowania czasu pracy według płci pokazuje, że był on dłuższy wśród mężczyzn – 43,5 godziny niż kobiet – 39,2 godziny, a według miejsca zamieszkania: wśród mieszkańców wsi – 42,8 godziny, niż miast – 41,4 godziny.

Tablica 2.7. Pracujący na własny rachunek według wieku, poziomu wykształcenia oraz wybranych sekcji PKD w 4 kwartale 2022 r.

Table 2.7. Self-employed persons by age, level of education and selected NACE sections in 4th quarter 2022

Wyszczególnienie Specification	Pracujący na własny rachunek Self-employed persons	
	ogółem total	w tym pracodawcy of which employers
OGÓŁEM TOTAL	3 134	686
Mężczyźni Men	2 126	489
Kobiety Women	1 008	197
15 - 19 lat years	.	-
20 - 24	61	.
25 - 29	208	31
30 - 34	355	58
35 - 44	902	223
45 - 54	866	200
55 - 59	336	68
60 - 64	254	61
65 - 89 lat years	152	38
w wieku przedprodukcyjnym in the age pre-working	-	-
produkcyjnym working	2 928	629
poprodukcyjnym post-working	207	56
wyższe tertiary	1 024	278
policealne lub średnie zawodowe/branżowe post-secondary or technical secondary or secondary sectoral vocational	873	204
średnie ogólnokształcące general secondary	270	68
zasadnicze zawodowe/branżowe basic vocational or basic sectoral vocational	818	127
co najwyżej gimnazjalne at most lower secondary	149	.
Z ogółem wybrane sekcje: Of total selected sections:		
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	1 058	27
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	235	100

Tablica 2.7. Pracujący na własny rachunek według wieku, poziomu wykształcenia oraz wybranych sekcji PKD w 4 kwartale 2022 r. (dok.)

Table 2.7. Self-employed persons by age, level of education and selected NACE sections in 4th quarter 2022 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Pracujący na własny rachunek Self-employed persons	
	ogółem total	w tym pracodawcy of which employers
Z ogółem wybrane sekcje: Of total selected sections:		
Budownictwo Construction	399	132
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ Trade; repair of motor vehicles ^Δ	345	151
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	114	36
Edukacja Education	54	10
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna Human health and social work activities	124	28

Rozdział 3

Chapter 3

Niewykorzystana podaż pracy

Unutilised labour supply

Niniejszy rozdział poświęcono osobom bezrobotnym, czyli niezagospodarowanej podaży pracy. Charakterystykę demograficzno-społeczną bezrobotnych przedstawiono w rozdziale pierwszym, zatem tutaj analizę skoncentrowano na źródłach bezrobocia oraz długości pozostawania w stanie bezrobocia. Dodatkowo w rozdziale tym omówiono zbiorowości będące na pograniczu bezrobocia i bierności zawodowej, które potencjalnie mogłyby zwiększyć podaż pracy.

Dla zobrazowania zjawiska bezrobocia wykorzystano dwa źródła danych: Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) oraz sprawozdawczość Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej dotyczącą bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy. Dodatkowe zbiorowości na pograniczu bezrobocia scharakteryzowane zostały na podstawie wyników BAEL.

3.1. Bezrobotni³⁰

3.1. Unemployed persons

Jak wykazano w poprzednich rozdziałach, sytuacja na rynku pracy systematycznie się poprawia, czego przejawem jest m.in. wzrost liczby pracujących i jednoczesny spadek liczby bezrobotnych. W analizowanym okresie od 2010 r., kulminacyjnym był rok 2013, w którym przeciętna liczba bezrobotnych według międzynarodowych kryteriów stosowanych w BAEL wyniosła 1 792 tys. (maksymalna w 1 kwartale – 1 943 tys., a najniższa w ostatnim kwartale roku – 1 700 tys., na co wpływ miała także występująca na rynku pracy sezonowość zatrudnienia). Podobnie było w przypadku stopy bezrobocia, która również była najwyższa w 2013 r. i wyniosła 10,6% (w pierwszym kwartale osiągnęła wartość 11,3%, a w ostatnim kwartale 10,0%). W kolejnych latach liczba bezrobotnych zmniejszała się, podobnie, jak i natężenie bezrobocia, wyrażane stopą bezrobocia. Sytuacja taka miała miejsce zarówno wśród mężczyzn i kobiet, jak i populacji wyróżnianych ze względu na miejsce zamieszkania (por. rozdz. 1, wyk. 1.4. i 1.12.). Największy spadek bezrobocia odnotowano w latach 2014-2019, a następnie tempo spadku wyhamowało. W ciągu ostatnich trzech lat, tj. 2020-2022 można zauważyć pewne wahania w liczbie bezrobotnych przy znacznie niższym poziomie

³⁰ Dostępnych jest kilka źródeł danych o bezrobociu w Polsce. Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności, podobnie jak Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań, oba realizowane zgodnie z międzynarodowymi rekomendacjami, pokazują faktyczną sytuację ludności na rynku pracy, niezależnie od stanu prawnego, a więc np. do pracujących zaliczani są także pracujący w szarej strefie, natomiast bezrobotnymi są osoby, które nie mają pracy, ale aktywnie pracy poszukują i są gotowe do jej podjęcia, niezależnie od faktu czy są zarejestrowane w powiatowym urzędzie pracy (PUP) jako osoby bezrobotne, czy nie. Bezrobotnymi mogą być także studenci czy emeryci, jeżeli spełnili ww. kryteria, natomiast nie uznawane za bezrobotne są osoby, które pomimo rejestracji w PUP – podjęły równocześnie jakieś prace dorywcze lub stwierdziły, że z jakichś powodów nie mogłyby podjąć pracy w krótkim okresie, np. choroby czy konieczności sprawowania opieki. Definicje stosowane w BAEL przedstawiono w rozdziale 1.

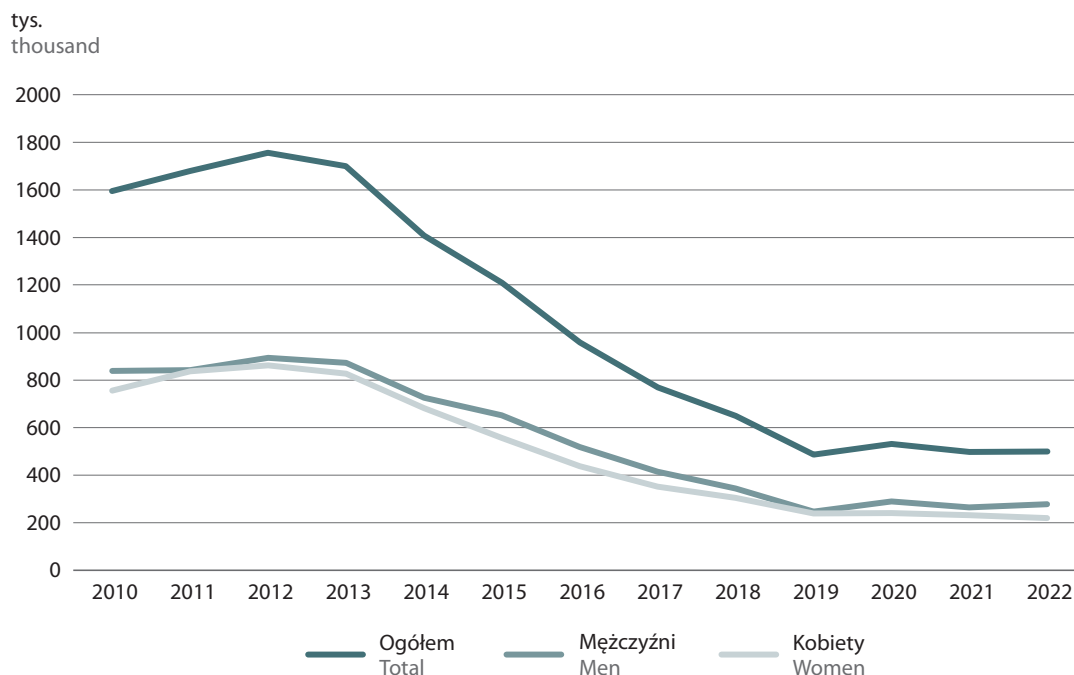
Z kolei analiza danych o bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy (sprawozdawczość MRiPS-01 wraz z załącznikami) dostarcza informacji o tej właśnie zbiorowości, umożliwia analizę napływu i odpływu z rejestrów. Zaletą jest, że dane dostępne są na poziomie powiatów (a częściowo także gmin), co jest szczególnie istotne dla analiz regionalnych. Ponadto podstawowe statystyki dotyczące wielkości i natężenia bezrobocia rejestrowanego dostępne są co miesiąc, uzupełniane kwartalnie lub półrocznie o dodatkowe informacje (cechy demograficzno-społeczne oraz charakterystyka sytuacji zawodowej poprzedzającej rejestrację osoby jako bezrobotnej). Podstawą jest Ustawa z dnia 20.IV.2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (jednolity tekst Dz.U. z 2022 r. poz. 690, z późniejszymi zmianami). Zmiany w prawie krajowym wpływają na zmiany populacji uprawnionej do zaliczania jej jako bezrobotnych i z tego powodu dane te tylko w ograniczonym stopniu mogą służyć do porównań międzynarodowych. Por. Bezrobocie rejestrowane 1-4 kwartał 2022 rok, publikacja zamieszczona na stronie internetowej GUS.

bezrobocia niż w latach przed 2019 rokiem. W 2020 r., w okresie pandemii COVID-19, stopa bezrobocia nieznacznie wzrosła, ale już w 2022 r. wróciła do spadkowego trendu, osiągając najniższy poziom od 2010 r.

Tendencję spadkową bezrobocia – zarówno poziomu, jak i natężenia – potwierdzają także dane oparte na ewidencji powiatowych urzędów pracy, o czym więcej w dalszej części rozdziału (por. też poniższe wykresy 3.1. i 3.2. dotyczące liczby bezrobotnych według obu źródeł).

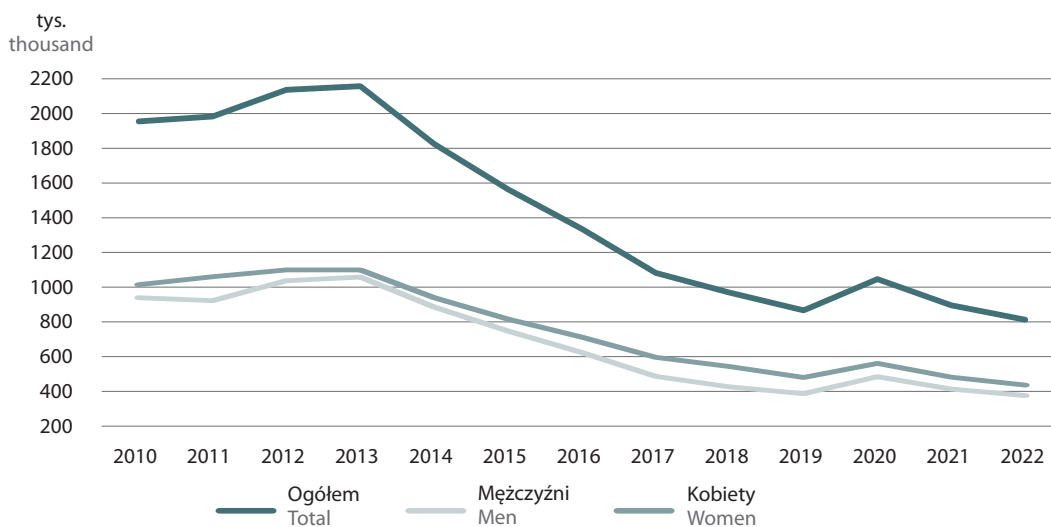
Wykres 3.1. Bezrobotni według kryteriów międzynarodowych (na podstawie BAEL, 4 kwartał)

Chart 3.1. Unemployed persons by international criteria (on the LFS basis, 4th quarter)

Wykres 3.2. Bezrobotni zarejestrowani w urzędach pracy (stan w końcu okresu)

Chart 3.2. Registered unemployed persons in labour offices (as of the end of a period)

Poprawa sytuacji na rynku pracy i przejście od tzw. „ryнку pracodawcy” do „ryнку pracownika” (od braku wolnych miejsc pracy, o które pracownicy musieli konkurować, do sytuacji, w której to pracodawcy konkurują ze sobą w poszukiwaniu pracowników) jest związana ze zmianą w liczebności, a także strukturze bezrobotnych, w tym również z uwzględnieniem źródeł bezrobocia i długości poszukiwania pracy.

Kategorie bezrobotnych według ŹRÓDEŁ BEZROBOCIA na podstawie BAEL:

- bezrobotni, którzy stracili pracę, tzn. osoby, które odeszły z ostatniego miejsca pracy nie z własnej inicjatywy i natychmiast (tzn. w ciągu trzech miesięcy) rozpoczęły poszukiwanie pracy,
- bezrobotni, którzy zrezygnowali z pracy, tzn. osoby, które odeszły z pracy z własnej inicjatywy i natychmiast rozpoczęły poszukiwanie pracy,
- bezrobotni, którzy powracają do pracy po przerwie, w czasie której nie poszukiwali pracy przez minimum 3 miesiące,
- bezrobotni, którzy nigdy nie pracowali i poszukują pierwszej w życiu pracy.

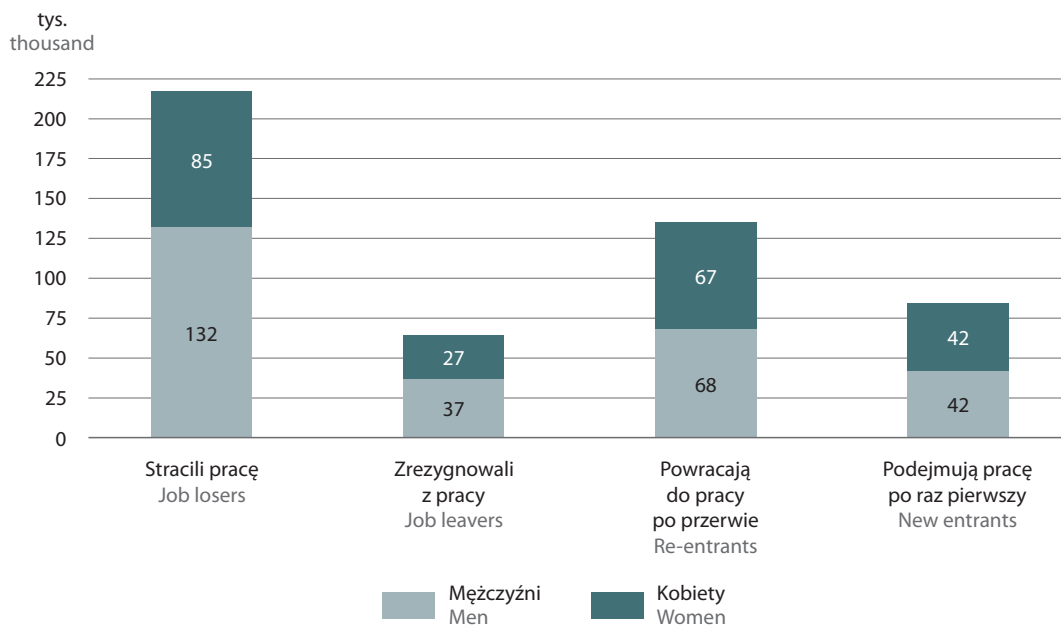
3.1.1. Bezrobotni według BAEL

3.1.1.1. Unemployed persons by LFS

W 4 kwartale 2022 r. populacja bezrobotnych według BAEL liczyła 499 tys. osób, z tego 278 tys. stanowili mężczyźni, a 220 tys. kobiety. Liczba bezrobotnych mieszkańców miast była wyższa niż mieszkańców wsi i wyniosła odpowiednio 266 tys. wobec 233 tys. Biorąc pod uwagę liczebność bezrobotnych według źródła bezrobocia, co prawie szósta osoba – 84 tys., tj. 16,8%, poszukiwała pierwszej w życiu pracy. Wśród pozostałej zbiorowości, tj. bezrobotnych uprzednio pracujących (415 tys.; 83,2%), największą, liczebnie subpopulację stanowiły osoby, które straciły pracę (216 tys.; 43,3% ogółu bezrobotnych), natomiast najmniejszą zbiorowość – osoby, które zrezygnowały z pracy (64 tys.; 12,8%). Zarówno wśród bezrobotnych mężczyzn, jak i kobiet dominującą grupą były osoby, które straciły pracę (odpowiednio: 132 tys., tj. 47,5% i 85 tys., tj. 38,6%), por. wyk. 3.3.

Wykres 3.3. Bezrobotni według kategorii źródła bezrobocia i płci w 4 kwartale 2022 r.

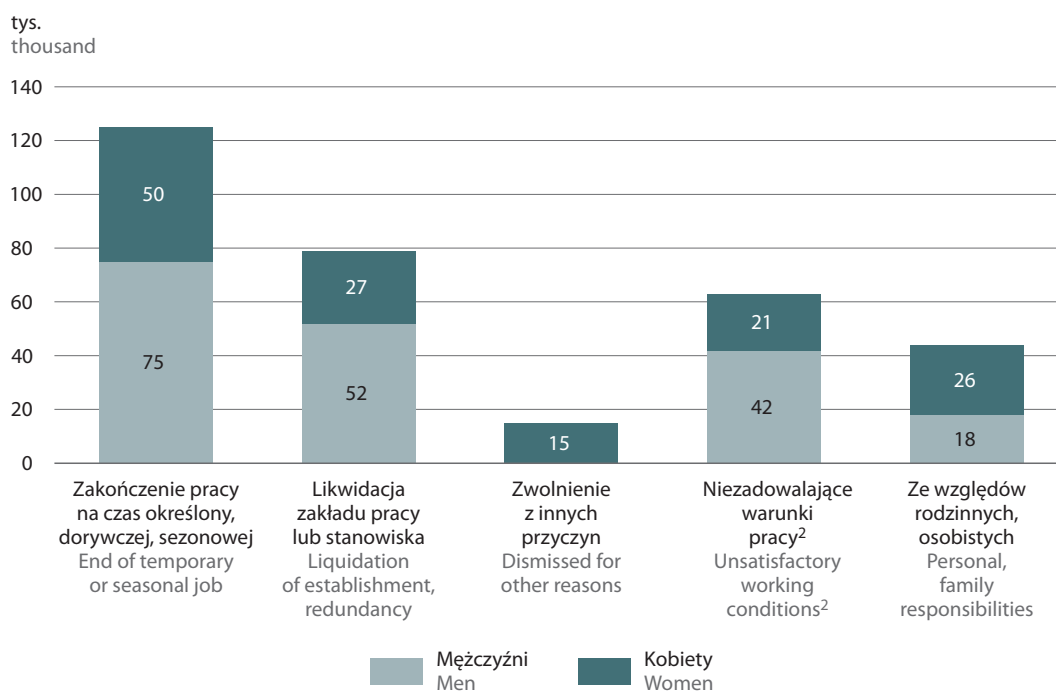
Chart 3.3. Unemployed persons by categories and sex in 4th quarter 2022

Analiza zbiorowości bezrobotnych uprzednio pracujących według szczegółowych przyczyn zaprzestania ostatnio wykonywanej pracy wykazała, że w analizowanym okresie najliczniejszą grupę stanowiły osoby, które zakończyły pracę na czas określony/dorywczą lub sezonową (125 tys.). Likwidacja zakładu lub stanowiska pracy była przyczyną bezrobocia dla 79 tys. osób, a niezadawalające warunki pracy dla 64 tys. osób – z tego prawie w równym stopniu były to warunki finansowe oraz pozafinansowe (finansowe wskazywane wyraźnie częściej przez mężczyzn). Względy rodzinne bądź osobiste jako przyczyna zaprzestania pracy dotyczyły 44 tys. bezrobotnych, w tym 26 tys. kobiet i 18 tys. mężczyzn (por. wyk. 3.4.).

Wykres 3.4. Bezrobotni uprzednio pracujący¹ według wybranych przyczyn zaprzestania pracy i płci w 4 kwartale 2022 r.

Chart 3.4. Unemployed persons previously in employment¹ by selected reasons for leaving last job or business in 4th quarter 2022

¹ Bez osób z przerwą w pracy 8 lat lub dłuższą. ² Łącznie z warunkami finansowymi.

¹ Excluding persons with the break in employment 8 years or more. ² Including financial conditions.

Wśród ogółu bezrobotnych w 4 kwartale 2022 r. (499 tys.), zdecydowaną większość stanowiły osoby nadal aktywnie poszukujące pracy (479 tys., tj. 96,0%), a zaledwie 20 tys. to osoby, które już znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w ciągu 3 miesięcy.

Przeciętny czas dotychczasowego pozostawania w stanie bezrobocia³¹, tj. aktywnego poszukiwania pracy bez znaczącej przerwy (tożsamy z przeciętnym czasem poszukiwania pracy) wyniósł 8,3 miesiąca, przy czym dla mężczyzn i kobiet był zbliżony (odpowiednio 8,4 miesiąca wobec 8,2 miesiąca), por. tabl. 3.1. Natomiast uwzględniając wiek bezrobotnych przeciętnie 7,6 miesiąca poszukiwały pracy osoby w wieku mobilnym (18-44 lata), a 10,3 miesiąca – osoby w wieku produkcyjnym niemobilnym (45-59 lat dla kobiet, 45-64 lat dla mężczyzn). Analiza bardziej szczegółowych grup wieku wykazała, że przeciętny czas poszukiwania pracy przez osoby młode jest stosunkowo krótszy (np. bezrobotni w wieku 20-24 lata przeciętnie poszukiwali pracy 5,3 miesiąca; osoby w wieku 15-19 lat – 3,5 miesiąca, ale ma to swoje źródło w tym, że część z tych osób dopiero co zakończyła edukację i nie miała jeszcze szans być dłużej aktywnymi na rynku pracy, co należy mieć na uwadze prowadząc tego typu analizy porównawcze). Najkrótszy przeciętny czas poszuki-

³¹ Jest to okres, od którego osoby bezrobotne aktywnie poszukują pracy, ponieważ w większości przypadków osoby te jeszcze jej nie znalazły.

wania pracy dotyczył bezrobotnych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym – 7 miesięcy (kobiety z tym wykształceniem poszukiwały pracy nieco krócej – 6,7 miesiąca), a na drugim biegunie znalazły się osoby z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym (10,2 miesiąca).

Struktura bezrobotnych według długości pozostawania w bezrobociu (dotychczasowego nieprzerwanego aktywnego poszukiwania pracy) kształtowała się następująco: 42,5% (212 tys.) to osoby poszukujące pracy nie dłużej niż 3 miesiące, po 20,0% (100 tys.) – przez 4-6 miesięcy oraz 13 miesięcy lub więcej, a 17,5% (87 tys.) – poszukiwało pracy od 7 do 12 miesięcy.

Im starsi bezrobotni, tym dłużej poszukują pracy. W przypadku bezrobotnych w wieku mobilnym – 45,0% stanowili poszukujący pracy do 3 miesięcy, pozostałe udziały kształtowały się odpowiednio: dla osób poszukujących pracy 4-6 miesięcy – 20,9%, 7-12 miesięcy – 17,3%, a powyżej 13 miesięcy – 16,8%. W przypadku osób w wieku niemobilnym również najwięcej było osób poszukujących pracy do 3 miesięcy – 35,8%, odsetek bezrobotnych ze stażem poszukiwania pracy 4-6 miesięcy oraz 7-12 miesięcy był identyczny i wyniósł po 17,2%, natomiast 13 miesięcy i więcej – 29,8%. Większe różnice w strukturze bezrobotnych według czasu poszukiwania pracy i wieku widać w populacji kobiet (por. tabl. 3.1.).

DŁUGOTRWALE BEZROBOTNI, to bezrobotni poszukujący pracy ponad rok (13 miesięcy i więcej). W BAEL czas poszukiwania pracy liczony jest od momentu zakończenia przerwy w poszukiwaniu pracy, o ile wystąpiła i trwała co najmniej 4 tygodnie.

Tablica 3.1. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy¹, wieku i płci w 4 kwartale 2022 r.

Table 3.1. Unemployed persons by duration of job search¹, age and sex in 4th quarter 2022

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total		Według długości poszukiwania pracy w miesiącach By duration of job search in months				Przeciętny czas poszuki- wania pracy Average duration of job search
			do 3 włącznie 3 and less	4 - 6	7 - 12	13 i więcej 13 and more	
	w tys. in thousands		w % in %				w miesiącach in months
Ogółem Total	499	100,0	42,5	20,0	17,4	20,1	8,3
mobilny (18-44) mobile (18-44)	358	100,0	45,0	20,9	17,3	16,8	7,6
niemobilny (45-59/64) ² non-mobile (45-59/64) ²	135	100,0	35,8	17,2	17,2	29,8	10,3
Mężczyźni Men	278	100,0	40,8	20,9	17,7	20,6	8,4
mobilny (18-44) mobile (18-44)	199	100,0	43,2	22,1	17,1	17,6	7,7
niemobilny (45-59/64) ² non-mobile (45-59/64) ²	78	100,0	35,1	18,2	18,2	28,5	10,1
Kobiety Women	220	100,0	44,8	19,0	16,7	19,5	8,2
mobilny (18-44) mobile (18-44)	159	100,0	47,2	19,5	17,6	15,7	7,5
niemobilny (45-59/64) ² non-mobile (45-59/64) ²	57	100,0	36,8	15,8	15,8	31,6	10,5

1 Czas poszukiwania pracy liczony jest od momentu zakończenia przerwy w poszukiwaniu pracy, o ile wystąpiła i trwa co najmniej 4 tygodnie. 2 45-59 lat dla kobiet, 45-64 lat dla mężczyzn.

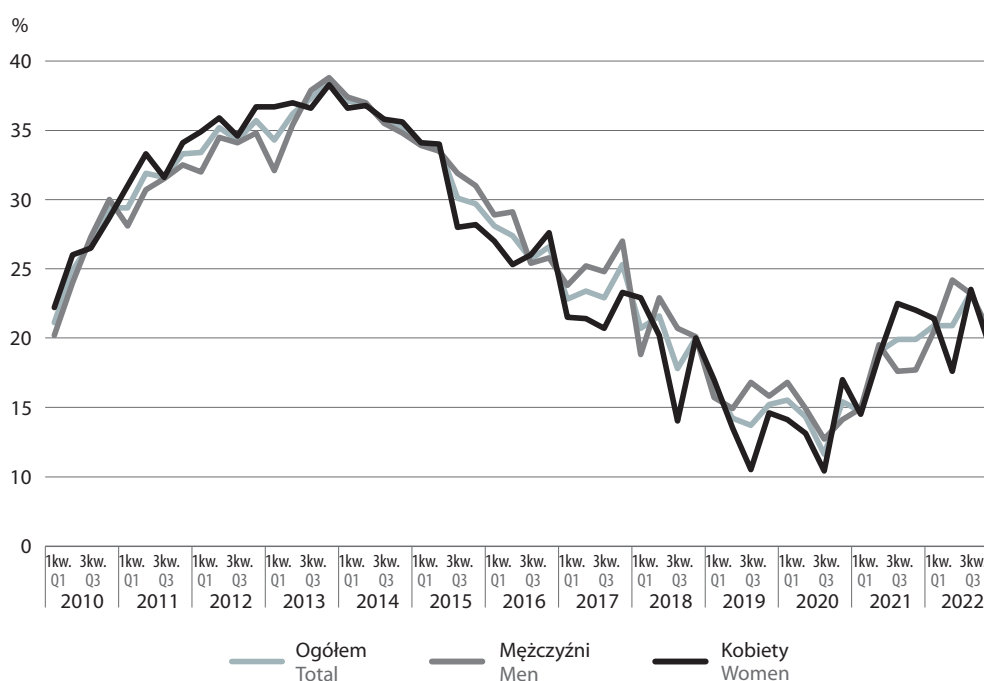
1 Duration of job search is counted from the end of the break in the job search, if it occurs and lasts at least 4 weeks. 2 45-59 years for women, 45-64 years for men.

Analizując populację osób bezrobotnych w latach 2010-2022 widać, że bezrobotni najdłużej poszukiwali pracy w roku 2014 – przeciętnie przez 12,8 miesiąca. W kolejnych latach średni czas poszukiwania pracy skracał się i w 2020 r. osiągnął wartość 7,2 miesiąca. W kolejnych dwóch latach obserwowano jednak wydłużenie się przeciętnego czasu poszukiwania pracy odpowiednio do poziomu 8,0 miesięcy w 2021 r. i 8,5 miesiąca w 2022 r.³²

Rok 2013 r. był kulminacyjny, biorąc pod uwagę udział długotrwale bezrobotnych (czyli poszukujących pracy przez okres co najmniej 13 miesięcy) w ogóle tej populacji. W tym roku stanowili oni ponad 1/3 wszystkich bezrobotnych (36,5%, przeciętnie w roku, a w 4 kwartale – 38,6%). W kolejnych latach odsetek ten systematycznie się zmniejszał do 14,2% przeciętnie w 2020 r. (najmniejszą wartość odnotowano w 3 kwartale 2020 r. – 11,6%). Świadczy to o tym, że rynek pracy poprawił się na tyle, że także części osób w trudniejszej sytuacji pod względem możliwości znalezienia pracy (jakimi są m.in. także długotrwale bezrobotni) udało się wyjść z bezrobocia. Jednak od 2020 r., pierwszego roku pandemii COVID-19, obserwujemy stopniowe zwiększanie się udziału długotrwale bezrobotnych (do poziomu 20,0%, co stanowiło 1/5 całej populacji bezrobotnych w 4 kwartale 2022 r.) i te osoby, które tkwią nadal w bezrobociu – nawet pomimo poprawiającej się sytuacji na rynku pracy – najbardziej potrzebują wsparcia, stanowiącego pomoc w znalezieniu zatrudnienia.

Wykres 3.5. Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 2010-2022

Chart 3.5. Percentage of the long term unemployed persons in the whole population of the unemployed in the years 2010-2022

Tak jak wspomniano wcześniej – nie wszyscy bezrobotni rejestrują się w urzędzie pracy, część osób szuka pracy innymi możliwymi metodami. I odwrotnie – nie każda osoba zarejestrowana w PUP spełnia kryteria bezrobotnego stosowane w statystyce międzynarodowej. Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności pozwala ocenić te proporcje, bowiem respondenci wylosowani do badania odpowiadają na końcu ankiety także na pytanie czy rejestrowali się w urzędzie pracy jako bezrobotne.

³² Zaprezentowane w tej części analizy wyniki BAEL dot. czasu poszukiwania pracy do 2020 r. opierają się o metodologię obowiązującą przed 2021 r., tj. przed wprowadzeniem zmian wynikających z wdrożenia rozporządzenia ramowego dla statystyki społecznej, jednak z uwagi na mały wpływ zmiany metodologii wprowadzonej od 2021 r. na populację bezrobotnych, dane te mogą być porównywane z wynikami z lat 2021 i 2022.

W 4 kwartale 2022 r. tylko 182 tys., tj. 36,5% bezrobotnych definiowanych według kryteriów międzynarodowych stosowanych w BAEL (w odniesieniu do pozycji osoby na rynku pracy w konkretnym tygodniu), zadeklarowało, że zarejestrowało się w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotni (34,9% bezrobotnych mężczyzn i 38,2% bezrobotnych kobiet).

Z drugiej strony z deklaracji respondentów wynika, że w 4 kwartale 2022 r. zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy jako bezrobotni było 419 tys. osób, z tego 231 tys., tj. 55,2% (co druga osoba) nie poszukiwało aktywnie lub nie było gotowych do podjęcia pracy w danym lub następnym tygodniu (w BAEL zaliczeni zostali do biernych zawodowo), a 182 tys, tj. 43,4% to osoby zakwalifikowane do grona bezrobotnych także wg kryteriów BAEL.

Tablica 3.2. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15-89 lat według deklaracji rejestracji w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotni w 4 kwartale 2022 r.

Table 3.2. Economic activity of population aged 15-89 years by registration in labour offices as unemployed in 4th quarter 2022

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Pracujący Employed persons	Bezrobotni Unemployed persons	Bierni zawodowo Economically inactive persons
	w tys. in thousands			
Ogółem Total	29 720	16 796	499	12 426
w tym: Zarejestrowani w urzędzie pracy jako bezrobotni in which: Registered in employment office as unemployed	419	.	182	231

3.1.2. Bezrobotni zarejestrowani w urzędach pracy³³

3.1.2. Unemployed persons registered in labour offices

Kryteria definiujące jakie warunki należy spełnić, aby otrzymać status bezrobotnego zarejestrowanego w powiatowym urzędzie pracy szczegółowo sformułowane są w ustawie z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującej od 1 VI 2004 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 690 z późniejszymi zmianami).

Podobnie jak w BAEL, stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych do liczby ludności aktywnej zawodowo, odmiennie są natomiast źródła danych wykorzystywane w liczniku i mianowniku tego wskaźnika.

Do obliczenia stopy bezrobocia rejestrowanego wykorzystano liczbę ludności aktywnej zawodowo uwzględniającą dane o pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowane: dla lat od 2010 do 2019 — na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010; od 2020 r. do 2021 r. — na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020, a od 2022 r. na podstawie wyników badania Pracujący w gospodarce narodowej. Dane dot. stopy bezrobocia od 2020 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

W końcu grudnia 2022 r. populacja bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w Polsce liczyła 812,3 tys. osób, natomiast natężenie bezrobocia rejestrowanego, mierzone stopą bezrobocia, wyniosło 5,2%³⁴.

³³ Źródłem danych jest miesięczne sprawozdanie MRiPS-01 o rynku pracy z załącznikami.

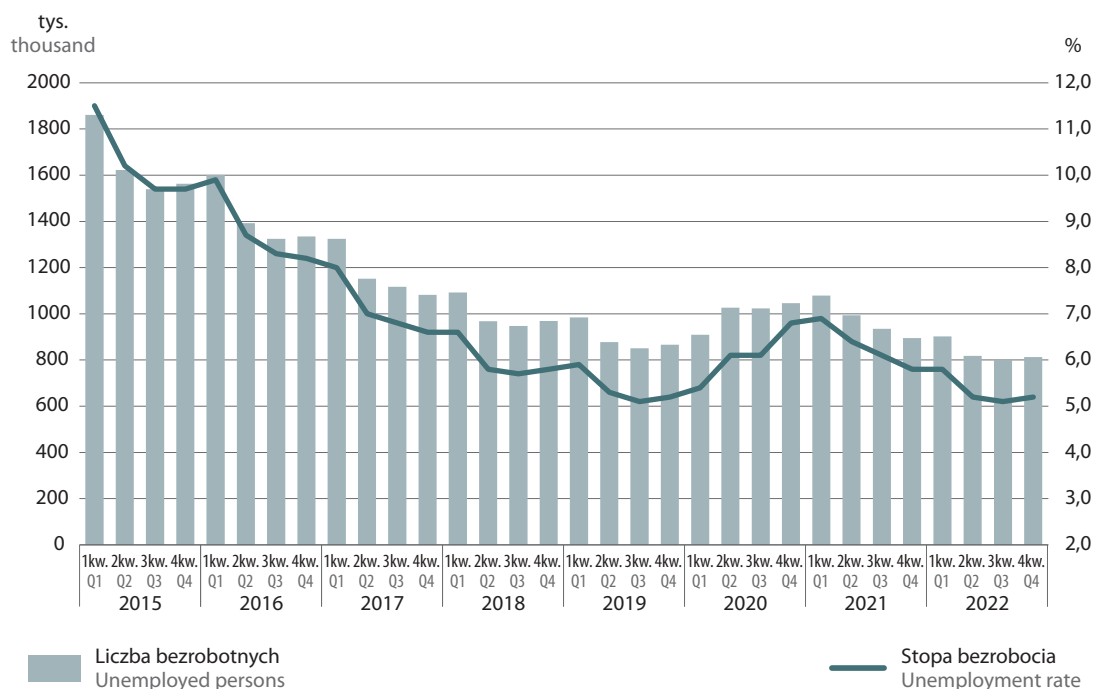
³⁴ Dane dot. stopy bezrobocia rejestrowanego za rok 2022 nie są w pełni porównywalne z danymi z latami 1990-2019 r. ze względu na zmianę źródła danych wykorzystywanych do wyliczenia tego wskaźnika.

Od 1990 r., tj. od momentu pojawienia się zjawiska bezrobocia w Polsce nastąpił znaczny wzrost liczby bezrobotnych z 1 126,1 tys. do osiągnięcia wartości 3 175,7 tys. w 2003 r. i stopy bezrobocia z 6,5% do 20,0% (tj. odpowiednio o 182,0% i 13,5 p. proc.). Od roku 2004 notowano spadek bezrobocia do 1 473,8 tys. w 2008 r. oraz stopy bezrobocia z 19,0% do 9,5% (tj. mniej o odpowiednio 50,9% i 9,5 p. proc. w relacji do końca 2004 r.). W latach 2009-2013 zaobserwowano ponowny wzrost liczby bezrobotnych z 1 892,7 tys. w grudniu 2009 r. do 2 157,9 tys. w grudniu 2013 r. i stopy bezrobocia z 12,1% do 13,4% (tj. więcej o odpowiednio 14,0% i 1,3 p. proc.). Począwszy od 2014 roku utrzymuje się tendencja spadkowa zarówno liczby bezrobotnych, jak i stopy bezrobocia.

Od 2007 r. liczba bezrobotnych wynikająca z rejestrów powiatowych urzędów pracy, jak i stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce pozostają na wyższym poziomie niż w ujęciu BAEL, na co wpływ mają głównie różnice metodologiczne. Nie mniej jednak zarówno wyniki BAEL, jak i ewidencje urzędów pracy wykazują, że w ostatnim dziesięcioleciu najwyższe bezrobocie zanotowano 2013 r., a począwszy od 2014 r. liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia zaczęły się zmniejszać, z wyjątkiem roku 2020 r. kiedy odnotowano wzrost liczby bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowych Urzędach Pracy, co w pewnym zakresie mogło mieć związek z pandemią Sars Cov 2 i występującymi w tym okresie ograniczeniami. Od 2021 r. obserwowany jest dalszy spadek liczby bezrobotnych i stopy bezrobocia.

Wykres 3.6. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych i stopa bezrobocia Stan w końcu kwartału

Chart 3.6. Number of registered unemployed persons and unemployment rate
As of the end of quarter

Tablica 3.3. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych i stopa bezrobocia w latach 2010–2022 Stan w dniu 31 grudnia

Table 3.3. Number of registered unemployed persons and unemployment rate in 2010–2022 As of 31st December

Lata Years	Ogółem Total	Mężczyźni Men	Kobiety Women	Stopa bezrobocia Unemployment rate	
	w tys. in thousands			w %	in %
2010	1 954,7	939,9	1 014,8	12,4	
2011	1 982,7	922,5	1 060,2	12,5	
2012	2 136,8	1 037,6	1 099,2	13,4	
2013	2 157,9	1 058,4	1 099,5	13,4	
2014	1 825,2	885,6	939,6	11,4	
2015	1 563,3	747,2	816,1	9,7	
2016	1 335,2	623,0	712,2	8,2	
2017	1 081,7	486,2	595,5	6,6	
2018	968,9	426,2	542,6	5,8	
2019	866,4	387,0	479,4	5,2	
2020	1 046,4	484,8	561,6	6,8	
2021	895,2	413,3	481,9	5,8	
2022	812,3	375,9	436,4	5,2	

NAPŁYW BEZROBOTNYCH oznacza liczbę osób zarejestrowanych w ciągu okresu (miesiąca, kwartału, roku) w powiatowych urzędach pracy.

ODPŁYW BEZROBOTNYCH oznacza liczbę osób, które w ciągu okresu (miesiąca, kwartału, roku) zostały wykreślone z ewidencji urzędów pracy z różnych przyczyn m.in. w związku z podjęciem pracy stałej, sezonowej, interwencyjnej lub robót publicznych, w wyniku niepotwierdzenia gotowości do pracy, podjęcia nauki oraz nabycia praw emerytalnych lub rentowych itd.

Kształtowanie się poziomu bezrobocia rejestrowanego zależy od wielkości i dynamiki zmian w napływie i odpływie z bezrobocia. Obie te wielkości charakteryzują się wysokimi wahaniami wynikającymi w znacznej mierze z sezonowości. Miesiące wiosenne są okresami spadku liczby zarejestrowanych bezrobotnych, co wynika m.in. z rozpoczynania się zarówno prac sezonowych w budownictwie i rolnictwie, jak i początku sezonu turystycznego. Z kolei na przełomie roku liczba bezrobotnych wzrasta z powodu napływu do bezrobocia osób, którym wygasają wówczas umowy o pracę oraz powrotu do bezrobocia osób wykonujących prace subsydiowane. W miesiącach kończących rok zmniejsza się też liczba bezrobotnych wyłączanych z ewidencji (m.in. z powodu ograniczeń prac w budownictwie i rolnictwie)³⁵.

W całym 2022 r. odpływ z bezrobocia (1 384,7 tys.) przewyższył napływ (1 301,8 tys.), podobnie jak w 2021 roku (odpływ – 1 340,4 tys., napływ – 1 189,2 tys.), co przełożyło się na zmniejszenie o 82,9 tys. liczby bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy w stosunku do 2021 roku. W ciągu 2022 roku najwięcej nowych rejestracji odnotowano we wrześniu 2022 r. – 132,6 tys. osób, a najmniej w lutym – 92,9 tys. osób (analogicznie w 2021 r. najwięcej nowych rejestracji było w styczniu – 115,1 tys., a najmniej w czerwcu – 84,1 tys. osób). W poszczególnych kwartałach 2022 r. napływ do rejestrów bezrobotnych wyniósł: 319,3 tys., 293,5 tys., 342,9 tys. i 346,1 tys., a jednoczesny odpływ to odpowiednio: 312,4 tys., 377,6 tys., 359,2 tys., 335,5 tys. Skalę napływu i odpływu osób do rejestrów bezrobotnych w poszczególnych kwartałach oraz saldo tych zmian przedstawiono na wykresie 3.7.

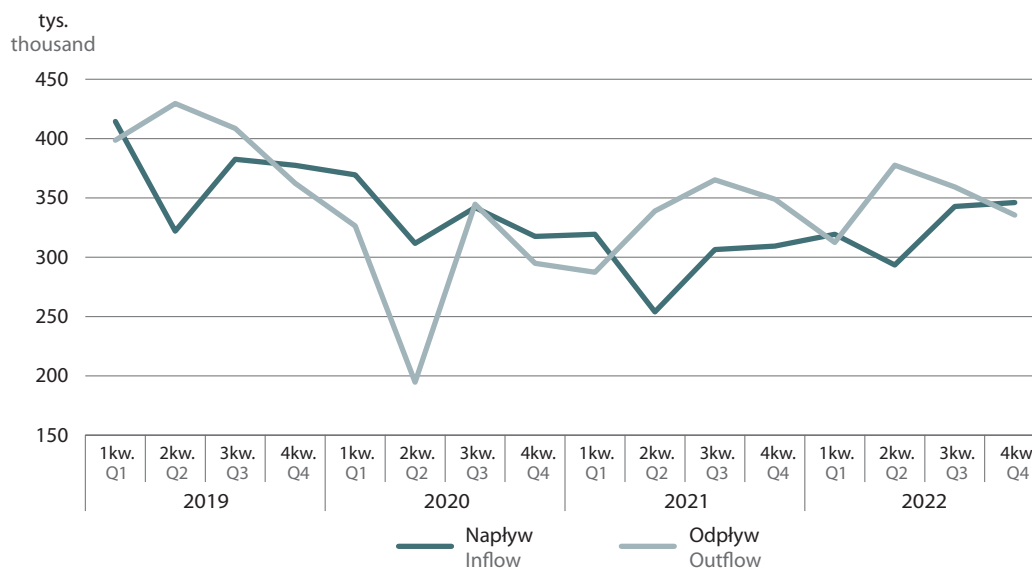
35 Por. Bezrobocie rejestrowane w Polsce, opracowanie Departament Rynku Pracy w Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej, dostępne w wydaniu internetowym na stronie [Bezrobocie rejestrowane | WORTAL \(praca.gov.pl\)](https://www.wortal.gov.pl/).

Wśród nowo zarejestrowanych w ciągu 2022 roku – 983,7 tys. (tj. 75,6%) to osoby, które po raz kolejny znalazły się w ewidencji urzędów pracy (w 2021 r. – 935,2 tys., tj. 78,6% ogółu nowo zarejestrowanych bezrobotnych w ciągu 2021 r.).

Na przełomie 1 i 2 kwartału 2022 r. w urzędach pracy zarejestrowano ponad 15-krotnie więcej cudzoziemców niż w 2021 roku, było to wynikiem pełnoskalowej wojny na Ukrainie spowodowanej zbrojną rosyjską agresją z 24 lutego 2022 r., a w konsekwencji napływu do Polski osób uciekających przed wojną. Wśród ogółu nowo zarejestrowanych bezrobotnych w 2022 r. cudzoziemcy stanowili 6,4% (wobec 0,5% w 2021 r.).

Wykres 3.7. Napływ i odpływ bezrobotnych zarejestrowanych (w kwartale sprawozdawczym)

Chart 3.7. Inflow and outflow of unemployed registered (in a reporting quarter)

Tablica 3.4. Płynność bezrobocia rejestrowanego kobiet i mężczyzn (w danym roku sprawozdawczym)

Table 3.4. Registered unemployment flow of women and men (in a given reporting year)

Wyszczególnienie Specification	Kobiety Women			Mężczyźni Men		
	napływ inflow	odpływ outflow	saldo balance	napływ inflow	odpływ outflow	saldo balance
	w tysiącach in thousands					
2010	1 468	1 419	49	1 574	1 560	14
2011	1 270	1 225	45	1 321	1 339	-18
2012	1 256	1 217	39	1 399	1 284	115
2013	1 286	1 286	0	1 423	1 403	20
2014	1 178	1 338	-160	1 275	1 448	-173
2015	1 149	1 272	-123	1 220	1 359	-139
2016	1 058	1 162	-104	1 112	1 236	-124
2017	941	1 058	-117	974	1 110	-136
2018	829	882	-53	833	893	-60
2019	745	808	-63	751	791	-40
2020	672	590	82	668	570	98
2021	606	686	-80	583	655	-72
2022	690	735	-45	612	650	-38

ZWOLNIENI Z PRZYCZYNY DOTYCZĄCYCH ZAKŁADÓW PRACY (TZN. ZWOLNIENI GRUPOWO) - to osoby zwolnione zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. Nr 90 z 2003 r., poz. 844 z późniejszymi zmianami).

Liczebności wybranych, nierozłącznych kategorii osób nowo zarejestrowanych w ciągu 2022 roku (tj. 1 301,8 tys.) kształtowały się następująco:

- 211,7 tys. (16,3% w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych) – osoby dotychczas niepracujące,
- 44,7 tys. (3,4%) – zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy,
- 118,8 tys. (9,1%) – zarejestrowani w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki (absolwenci),
- 555,6 tys. (42,7%) – mieszkańcy wsi.

W ciągu 2022 roku z ewidencji urzędów pracy wyrejestrowano 1 384,7 tys. osób (w 2021 r. – 1 340,4 tys.), z tego najwięcej we wrześniu 2022 r. – 137,8 tys. osób (w 2021 r. – 140,3 tys. osób), a najmniej w styczniu – 82,6 tys. osób (w 2021 r. – 71,2 tys. osób).

Mniej osób niż w 2021 r. wykreślono z powodu podjęcia pracy, ale nadal jest to główna przyczyna wyrejestrowywania się – 714,9 tys., tj. 51,6% ogółu wyrejestrowanych (w 2021 r. odpowiednio 787,9 tys. i 58,8%), z tego pracę niesubsydiowaną (w tym sezonową) podjęło 570,1 tys. osób, a subsydiowaną (m.in. prace interwencyjne i roboty publiczne) – 144,8 tys. Spośród pozostałych osób wykreślonych z ewidencji w całym 2022 r. – 244,8 tys. osób nie potwierdziło gotowości do podjęcia pracy, co stanowiło 17,7% ogólnej liczby osób wyrejestrowanych (w 2021 r. odpowiednio 166,8 tys. osób i 12,4%).

Z pozostałych przyczyn odpływu z bezrobocia można wymienić: rozpoczęcie szkolenia lub stażu u pracodawcy – 148,5 tys. (w 2021 r. 126,4 tys.), dobrowolną rezygnację ze statusu bezrobotnego – 95,2 tys. (w 2021 r. 73,9 tys.), nabycie praw emerytalnych lub rentowych 6,1 tys. osób (w 2021 r. 6,7 tys.).

W efekcie powyższych zmian liczba bezrobotnych zarejestrowanych w końcu 2022 r. wyniosła 812,3 tys. Na zbiorowość tę składało się nieco więcej kobiet (436,4 tys., 53,7%) niż mężczyzn (375,9 tys., 46,3%). W końcu 2022 r. na wsi mieszkało 373,8 tys. (46,0%) bezrobotnych, w tym 22,9 tys. posiadało gospodarstwo rolne (stanowiło to 2,8% ogółu bezrobotnych, a 6,1% bezrobotnych mieszkających na wsi). Zbiorowość niepełnosprawnych to 59,6 tys. (7,3% ogólnej liczby bezrobotnych).

Tablica 3.5. Bezrobotni zarejestrowani według płci, poziomu wykształcenia i wieku Stan w dniu 31 grudnia 2022 r.

Table 3.5. Registered unemployed persons by sex, education level and age As of 31st December 2022

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Z wykształceniem By education level					W wieku By age				
		wyższym tertiary	policealnym lub średnim zawodowym/branżowym post-secondary or technical secondary or secondary sectoral vocational	średnim ogólnokształcącym general secondary	zasadniczym zawodowym/branżowym basic vocational or basic sectoral vocational	gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym lower secondary, primary and incomplete primary	24 lata lub mniej 24 years or less	25-34	35-44	45-54	55 lat lub więcej 55 years or more
w tysiącach in thousands											
Ogółem Total	812,3	116,6	180,2	96,9	203,3	215,3	100,4	198,3	207,6	165,5	140,5
Mężczyźni Men	375,9	37,0	72,5	33,1	115,7	117,5	45,6	67,6	83,9	81,3	97,5
Kobiety Women	436,4	79,5	107,7	63,8	87,6	97,8	54,8	130,8	123,7	84,1	43,0

Analiza zbiorowości zarejestrowanych bezrobotnych według wieku wykazała, że dominowały wśród nich osoby w wieku 35-44 lata – 207,6 tys. (25,6%) oraz w wieku 25-34 lata – 198,3 tys. (24,4%), najmniej liczną grupę stanowiły osoby w wieku do 24 lat – 100,4 tys. (12,3%).

Biorąc pod uwagę strukturę bezrobotnych według płci i wieku, najliczniejszą grupę wśród kobiet stanowiły osoby w wieku 25-34 lata (30,0%) oraz 35-44 lata (28,3%), podczas gdy dla bezrobotnych mężczyzn udziały w tych grupach wieku wyniosły istotnie mniej, tj. odpowiednio 18,0% oraz 22,3% (por. wykres 3.8.).

Najmniejszy odsetek wśród bezrobotnych kobiet występował w najstarszej grupie wieku – 9,8%, czyli co 10-ta kobieta bezrobotna miała 55 lat lub więcej. Odwrotna sytuacja miała miejsce w przypadku bezrobotnych mężczyzn, których najliczniejsza zbiorowość należała do tej grupy wieku i stanowiła ona 26,0%. Oznacza to, że co 4-ty bezrobotny mężczyzna miał 55 lat lub więcej. Jest to ściśle związane z ustawowymi zapisami dotyczącymi rejestracji w urzędzie pracy jako osoba bezrobotna, które są różne dla polskich obywateli (i tu odmienne dla kobiet i mężczyzn) oraz cudzoziemców. Obywatele Polski mogą uzyskać status bezrobotnego zarejestrowanego w urzędzie pracy tylko do momentu osiągnięcia wieku emerytalnego (co nie dotyczy cudzoziemców), który dla kobiet wynosi 60 lat, a dla mężczyzn – 65 lat. Z tego powodu Polki mogą być zarejestrowane jako bezrobotne maksymalnie do 59 lat, natomiast Polacy do 64 lat. W konsekwencji najstarsza analizowana grupa wieku 55 lat lub więcej obejmuje licznější populację mężczyzn niż kobiet.

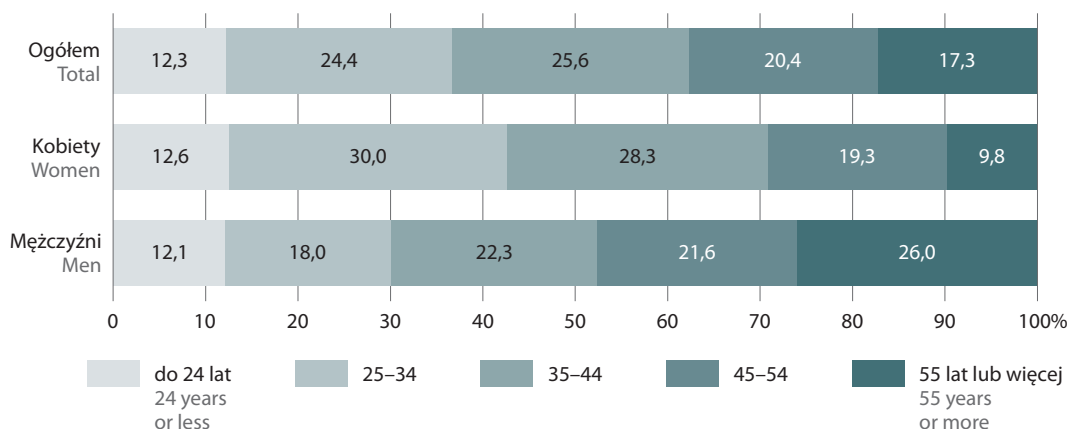
Ponad połowa bezrobotnych rejestrujących się w urzędach pracy to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia: w 2022 r. liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym wyniosła 215,3 tys. a zasadniczym zawodowym/branżowym – 203,3 tys. (odpowiednio 26,5%, i 25,0% ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych w końcu grudnia 2022 r.). Nieznacznie mniejszą zbiorowość - niż dwie

wcześniej wymienione - tworzyli bezrobotni z wykształceniem średnim zawodowym/branżowym lub policealnym – 180,2 tys. (22,2%).

Włączając do tej analizy przekrój według płci, podobnie jak w przypadku analizy opartej na BAEL, na uwagę zasługuje odsetek bezrobotnych kobiet – wyraźnie wyższy w każdej z grup wykształcenia co najmniej średniego w porównaniu do zbiorowości mężczyzn (por. wykres 3.9.).

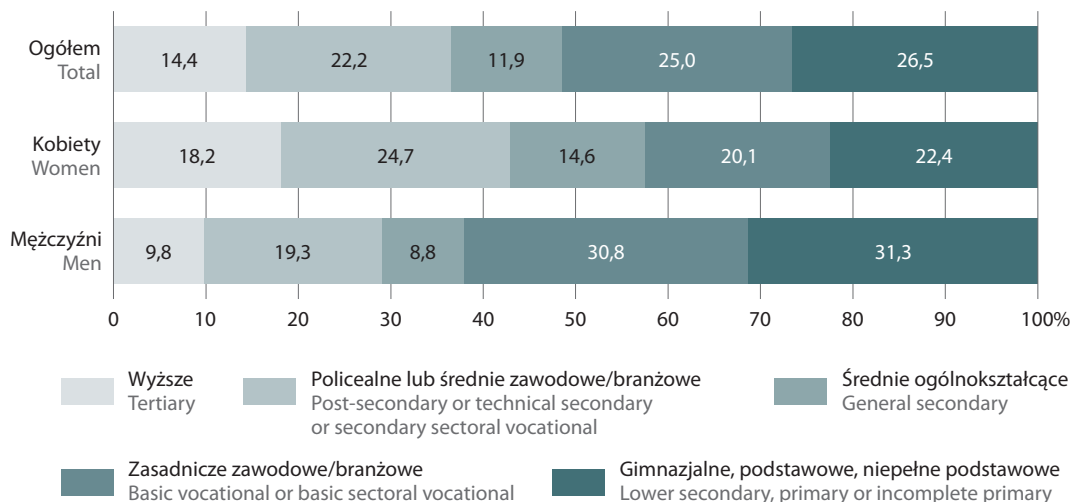
**Wykres 3.8. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według płci i wieku
Stan w dniu 31 grudnia 2022 r.**

Chart 3.8. Structure of registered unemployed persons by sex and age
As of 31st December 2022

**Wykres 3.9. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według płci i poziomu wykształcenia
Stan w dniu 31 grudnia 2022 r.**

Chart 3.9. Structure of registered unemployed persons by sex and level of education
As of 31st December 2022

W końcu 2022 r. na ogólną zbiorowość zarejestrowanych bezrobotnych składały się przede wszystkim osoby poprzednio pracujące – 705,4 tys. (86,6%), w tym 32,1 tys. to osoby zwolnione z przyczyn zakładu pracy (populacja ta stanowiła 4,0% ogółu bezrobotnych i jednocześnie 4,6% poprzednio pracujących). Bezrobotni zarejestrowani w okresie do 12 miesięcy od dnia zakończenia nauki (absolwenci) liczyli 35,8 tys. (co stanowiło 4,4% ogółu bezrobotnych). Zbiorowość bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych liczyła 262,9 tys. (32,4% ogółu bezrobotnych).

DO BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W OKRESIE DO 12 MIESIĘCY OD DNIA UKOŃCZENIA NAUKI (ABSOLWENCI) zaliczono osoby bezrobotne, które w ww. okresie ukończyły (potwierdzoną dyplomem, świadectwem lub innym dokumentem) naukę w szkole ponad gimnazjalnej (zasadniczej-zawodowej lub średniej), policealnej, wyższej, specjalnej, dzienne kursy zawodowe trwające co najmniej 24 miesiące lub nabyły uprawnienia do wykonywania zawodu jako osoby niepełnosprawne.

BEZROBOTNI BEZ KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH - nieposiadający kwalifikacji do wykonywania jakiegokolwiek zawodu poświadczonych dyplomem, świadectwem, lub innym dokumentem uprawniającym do wykonywania zawodu.

DŁUGOTRWALE BEZROBOTNI to osoby bezrobotne pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich dwóch lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych dominowały osoby ze stażem 1–5 lat oraz do jednego roku, populacje te łącznie stanowiły niemal połowę ogólnej liczby bezrobotnych – odpowiednio: 25,6% i 20,3%, wyższe odsetki dotyczyły bezrobotnych kobiet niż mężczyzn (odpowiednio 27,2% i 22,4% oraz 23,7% i 18,0%). Osoby bez stażu pracy stanowiły 13,2% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (14,7% wśród kobiet i 11,3% wśród mężczyzn).

Około 2/5 bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy – 40,5% – poszukiwało pracy dłużej niż 12 miesięcy (licząc od momentu rejestracji w urzędzie pracy). W przypadku mężczyzn odsetek ten wyniósł 37,1%, natomiast znacznie wyższy był w przypadku kobiet – 43,3%.

Zdecydowana większość bezrobotnych zarejestrowanych nie posiadała prawa do zasiłku – 696,9 tys. (85,8%). Spośród tej grupy bezrobotnych 45,7% to mieszkańcy wsi. W porównaniu do grudnia 2021 r. liczba bezrobotnych bez prawa do zasiłku zmniejszyła się o 79,0 tys. osób (tj. o 10,2%), podczas gdy liczba bezrobotnych zarejestrowanych ogółem zmniejszyła się o 82,9 tys. osób (tj. o 9,3%).

Warto tu wyjaśnić, że osoby z prawem do zasiłku, określone w art. 71 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2022 r. po. 690 z późn. zm.) to te, które w okresie 18 miesięcy poprzedzających dzień zarejestrowania, łącznie przez okres co najmniej roku, były zatrudnione i osiągnęły co najmniej minimalne wynagrodzenie za pracę. Natomiast osoby, które nie spełniają ww. kryteriów określonych w ustawie nie posiadają prawa do pobierania zasiłku. Ponadto prawo do pobierania zasiłku przysługuje bezrobotnym tylko przez pewien okres, który jest uzależniony od wielkości stopy bezrobocia na obszarze powiatu w stosunku do przeciętnej stopy bezrobocia w kraju³⁶ – okres ten wynosi 180 dni lub 365 dni (art. 73 ust. 1 i 2 ww. ustawy).

Warto także zwrócić uwagę na kolejne wybrane kategorie bezrobotnych, określane w art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20.IV.2004 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 690 z późniejszymi zmianami), jako znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Kategorie te nie są wobec siebie rozłączne, zatem jedna osoba może jednocześnie być zaliczona do kilku z wyróżnionych subpopulacji. W końcu 2022 r. status osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy posiadało 672,5 tys. osób, co oznacza, że 83 osoby na 100 bezrobotnych spełniało kryteria, by być uprzywilejowanym przy skierowywaniu do udziału w programach specjalnych (szkoleniach, stażach, przygotowaniu zawodowym dorosłych lub zatrudnieniu w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych).

W końcu 2022 r. liczebności poszczególnych kategorii osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy i ich odsetek, jaki stanowili w ogólnej liczbie bezrobotnych, wyniosły:

- bezrobotni długotrwale – 419,7 tys. (51,7%),
- bezrobotni powyżej 50 roku życia – 218,9 tys. (27,0%),
- bezrobotni do 30 roku życia – 194,5 tys. (23,9%),

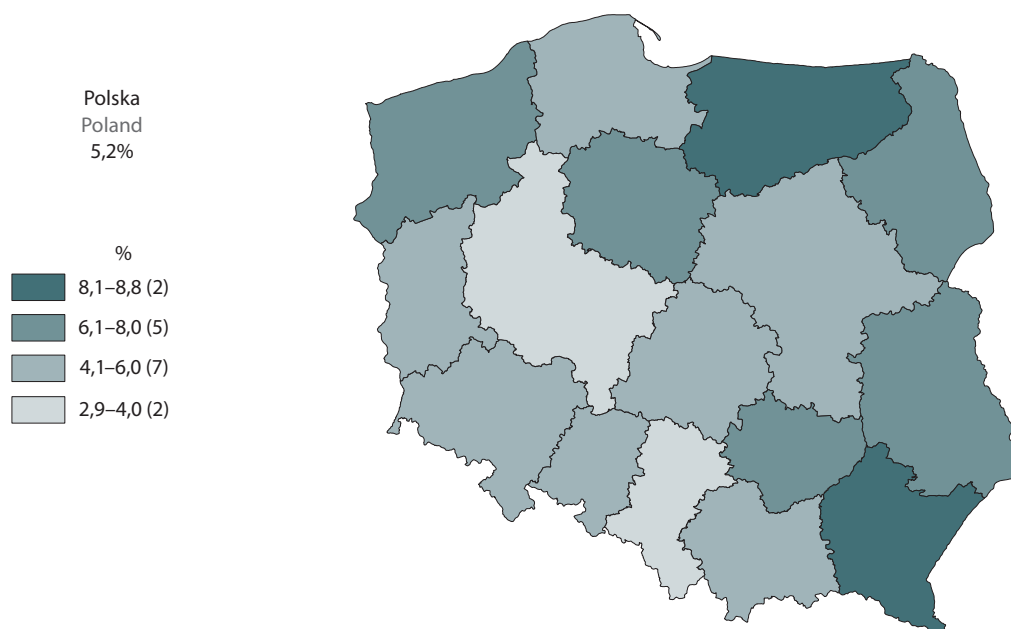
³⁶ Wartości te są publikowane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" w ramach obwieszczenia w sprawie przeciętnej stopy bezrobocia w kraju oraz na obszarze powiatów – według stanu na dzień 30 czerwca danego roku (art. 82 ww. ustawy).

- bezrobotni do 25 roku życia – 100,4 tys. (12,4%),
- bezrobotni niepełnosprawni – 59,6 tys. (7,3%),
- bezrobotni korzystający ze świadczeń pomocy społecznej – 11,8 tys. (1,5%),
- bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia – 138,2 tys. (17,0%),
- bezrobotni posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia – 1,7 tys. (0,2%).

Poziom i natężenie bezrobocia są oczywiście zróżnicowane terytorialnie. Wielkość populacji bezrobotnych jest w dużym stopniu powiązana z liczbą ludności na danym terenie, dlatego adekwatniejsze dla porównań regionalnych są miary względne. W końcu 2022 r. rozpiętość pomiędzy najniższą a najwyższą stopą bezrobocia w ujęciu wojewódzkim wyniosła 5,9 p. proc.: wielkopolskie – 2,9% wobec woj. podkarpackiego – 8,8%. Kolejnymi województwami, w których odnotowano wysoką stopę bezrobocia rejestrowanego są województwa: warmińsko-mazurskie – 8,6% i lubelskie – 8,0%. Najniższą stopę bezrobocia, poza woj. wielkopolskim, odnotowano w województwach: śląskim (3,7%), mazowieckim (4,3%) oraz lubuskim i małopolskim (po 4,4%). (por. mapa 3.1.)

Mapa 3.1. Stopa bezrobocia rejestrowanego według województw Stan w dniu 31 grudnia 2022 r.

Map 3.1. Registered unemployment rate by voivodships
As of 31st December 2022

Największa dysproporcja wewnątrz wojewódzka występowała w województwie mazowieckim, gdzie w końcu grudnia 2022 r. różnica pomiędzy najwyższą i najniższą wartością stopy bezrobocia w powiatach wyniosła 23,0 p. proc. (24,6% w powiecie szymbarkowski i 1,6% w powiecie warszawski zachodni), a w miastach na prawach powiatu różnica pomiędzy najwyższą i najniższą wartością stopy bezrobocia wyniosła 6,1 p. proc. (7,6% w mieście Ostrołęka i 1,5% w m.st. Warszawa).

Najmniejszą rozpiętość odnotowano, podobnie jak w latach poprzednich, w województwie łódzkim (4,7 p. proc.), a wyznaczała je stopa bezrobocia na poziomie 8,2% w powiecie pajęczański oraz 3,5% w powiecie rawskim, a w miastach na prawach powiatu różnica pomiędzy najwyższą i najniższą wartością stopy bezrobocia wyniosła 0,8 p. proc. (5,3% w Piotrkowie Trybunalskim i 4,5% w Łodzi i Skierniewicach).

Analiza wybranych (najliczniejszych) kategorii bezrobotnych zarejestrowanych zaliczanych do „będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy” także pokazuje duże zróżnicowanie terytorialne.

W końcu grudnia 2022 r. wśród bezrobotnych zarejestrowanych było 419,7 tys. osób długotrwale bezrobotnych. Udział tej grupy w liczbie bezrobotnych zarejestrowanych wyniósł 51,7% (spadek do 2021 roku o 4,9 p. proc.). Największy udział odnotowano w województwach: lubelskim (58,2%), podkarpackim (57,8%) i podlaskim (55,8%) oraz kujawsko-pomorskim (55,7%), a najmniejszy (choć też niemały) w wielkopolskim (40,8%), lubuskim (42,1%) i pomorskim (45,6%).

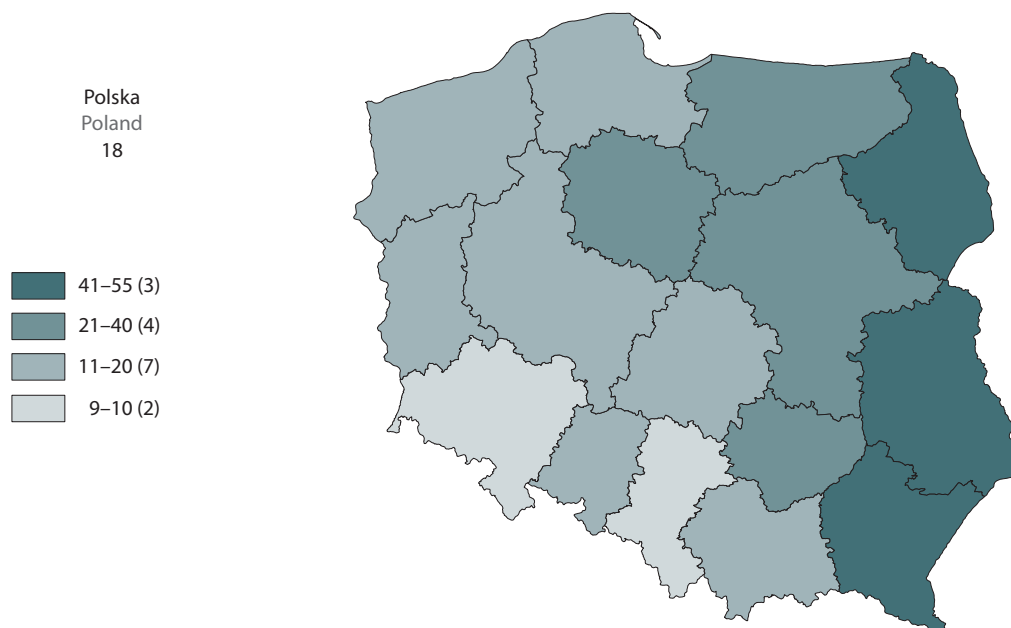
Wśród bezrobotnych zarejestrowanych 194,5 tys. stanowiły osoby do 30 roku życia. Udział tej grupy w liczbie zarejestrowanych bezrobotnych ogółem wyniósł 23,9% (o 0,4 p. proc. mniej niż w 2021 r.) i był największy w województwach lubelskim (27,7%), pomorskim i wielkopolskim (po 26,7%) oraz małopolskim (26,4%), a najmniejszy w województwach: dolnośląskim (20,3%), łódzkim (20,8%) i śląskim (21,2%) oraz zachodniopomorskim (21,3%).

W przypadku kategorii osób powyżej 50 roku życia, liczba bezrobotnych wynosiła 218,9 tys. osób, co stanowiło 27,0% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych (wzrost o 0,1 p. proc. w skali roku). Największy udział tej kategorii bezrobotnych odnotowano w województwach opolskim (30,3%), dolnośląskim (29,7%), łódzkim (29,6%) oraz zachodniopomorskim (29,4%), najmniejszy w województwach: lubelskim, pomorskim oraz kujawsko-pomorskim odpowiednio: (23,6% i 24,7% oraz 24,8%).

W końcu grudnia 2022 r. w kraju na 1 ofertę pracy zgłoszoną do urzędów pracy przypadało 18 osób bezrobotnych, wobec 15 osób w grudniu 2021 r. Najkorzystniejsza sytuacja miała miejsce w województwie śląskim i dolnośląskim (po 9 osób na 1 ofertę pracy) oraz lubuskim 11 osób przypadało na 1 ofertę pracy, natomiast najmniej sprzyjająca wystąpiła w woj. podkarpackim (55 osób na 1 ofertę pracy) oraz lubelskim i podlaskim (po 41 osób na 1 ofertę pracy).

Mapa 3.2. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na 1 ofertę pracy według województw Stan w dniu 31 grudnia 2022 r.

Map 3.2. Number of registered unemployed persons per one job offer by voivodships As of 31st December 2022

Terytorialne zróżnicowanie stopy bezrobocia rejestrowanego w okresie 2010-2022

Territorial diversity of the registered unemployment rate in the period 2010-2022

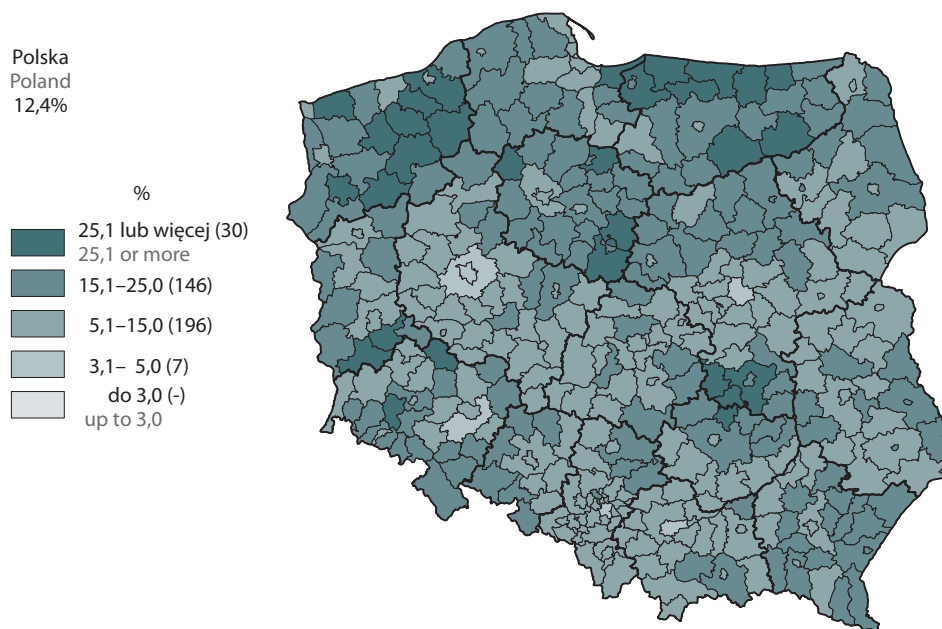
Pomiędzy rokiem 2010 a 2022 stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce spadła z 12,4% do 5,2%. W tym okresie najwyższa stopa bezrobocia rejestrowanego wystąpiła w roku 2013 i wyniosła 13,4%, a najniższa – w 2019 i 2022 roku i wyniosła po 5,2%³⁷.

Geografia bezrobocia w Polsce w okresie 2010-2022 zmieniła się, choć są obszary w naszym kraju, które i na początku i na końcu tego okresu charakteryzowały się dużo wyższą stopą bezrobocia niż przeciętna dla Polski.

Mapa 3.3. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów

Stan w dniu 31 grudnia 2010 r.

Map 3.3. Registered unemployment rate by poviats
As of 31st December 2010

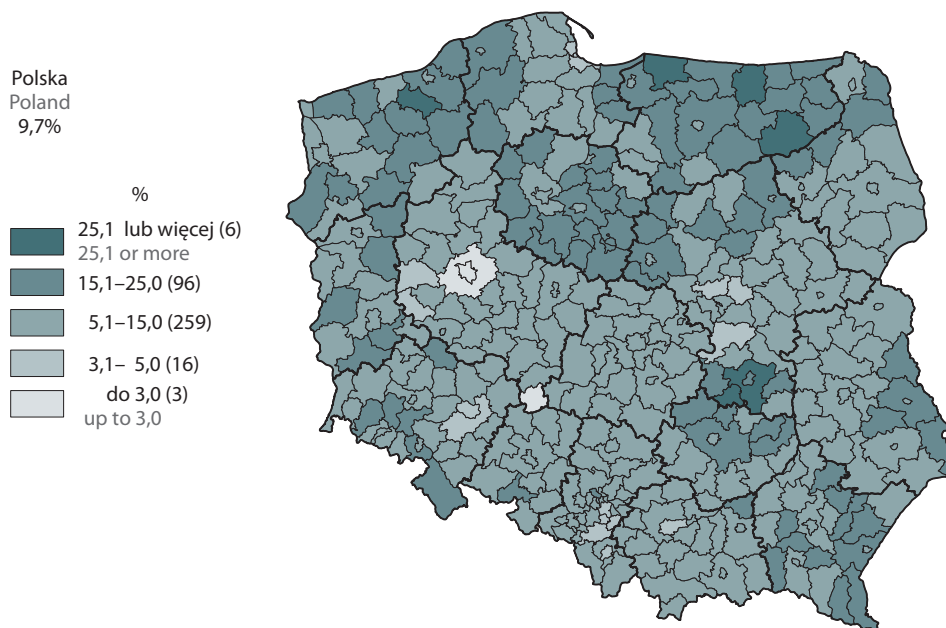
W roku 2010 w 176 powiatach lub miastach na prawach powiatu (niemal ½ ich ogólnej liczby) stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła ponad 15%. W grupie tej w 30 powiatach stopa bezrobocia rejestrowanego przekraczała 25%, a w 5 powiatach – 30%. Powiaty o najwyższej stopie bezrobocia (ponad 25%) skoncentrowane były głównie w woj. zachodniopomorskim i warmińsko-mazurskim oraz w okolicach Radomia w woj. mazowieckim i Włocławka w woj. kujawsko-pomorskim.

Z drugiej strony najniższa stopa bezrobocia rejestrowanego (do 5%) wystąpiła łącznie w 5 miastach na prawach powiatu (Warszawa – 3,5%, Poznań – 3,6%, Katowice – 3,8%, Sopot – 3,9%, Kraków – 4,7%) oraz w dwóch powiatach: poznańskim (3,5%) i wrocławskim (5,0%).

³⁷ Patrz wyjaśnienie na str. 75.

Mapa 3.4. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów Stan w dniu 31 grudnia 2015 r.

Map 3.4. Registered unemployment rate by powiats
As of 31st December 2015

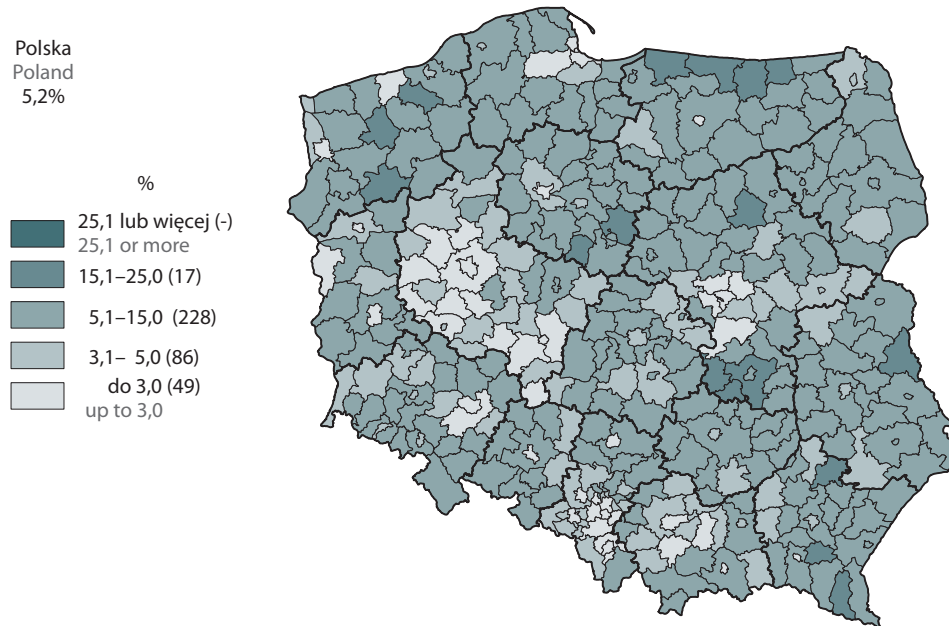
W roku 2015 liczba powiatów lub miast na prawach powiatu o stopie bezrobocia rejestrowanego powyżej 15% wyniosła 102 i była o 74 niższa niż w 2010 r. Trzeba zauważyć, że powiatów o bardzo wysokiej stopie bezrobocia rejestrowanego (ponad 25%) było 6 (o 24 mniej niż w 2010 r.). Powiaty o najwyższej stopie bezrobocia rejestrowanego (ponad 25%) skoncentrowane były głównie w woj. warmińsko-mazurskim oraz w okolicy Radomia (powiaty: radomski i szydłowiecki) w woj. mazowieckim.

Z drugiej strony do 19 (w 2010 r. – 7) wzrosła liczba powiatów lub miast na prawach powiatu o stopie bezrobocia rejestrowanego do 5%. Obok kilku największych miast oraz powiatów w ich bezpośrednim sąsiedztwie były to również powiaty: kępiński, nowotomyski i wolsztyński (w woj. wielkopolskim) oraz grójecki (w woj. mazowieckim).

Mapa 3.5. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów Stan w dniu 31 grudnia 2019 r.

Map 3.5. Registered unemployment rate by powiat
As of 31st December 2019

Geografia stopy bezrobocia rejestrowanego w 2019 r. różniła się znacząco od tej z roku 2015 i 2010. Przede wszystkim niewielka była liczba powiatów lub miast na prawach powiatu o stopie bezrobocia rejestrowanego powyżej 15% i wyniosła jedynie 17 (o 85 mniej niż w 2015 r. i o 159 mniej niż w 2010 r.). Choć powiatów o wysokiej stopie bezrobocia (ponad 15%) pozostała niewielka liczba, to nadal ich koncentracja występowała głównie w północnej części woj. warmińsko-mazurskiego oraz w okolicach Radomia w woj. mazowieckim.

Z drugiej strony w 2019 r. liczba powiatów lub miast na prawach powiatu o stopie bezrobocia rejestrowanego do 5% wyniosła 135 (o 116 więcej w stosunku do 2015 r. i 128 więcej niż w 2010 r.). Powiaty o najniższej stopie bezrobocia najliczniej wystąpiły w woj. wielkopolskim (29), śląskim (25), małopolskim (13), mazowieckim (13) i dolnośląskim (11).

Lata 2020-2022 cechowały wydarzenia, które mocno wpłynęły na sytuację społeczno-gospodarczą na świecie. Najpierw pandemia COVID-19, potem spowodowane przez Rosję wzrosty cen surowców energetycznych, a od 24 lutego 2022 r. pełnoskalowa wojna na Ukrainie wywołana rosyjską agresją, stanowiły istotne czynniki ryzyka także dla rynku pracy.

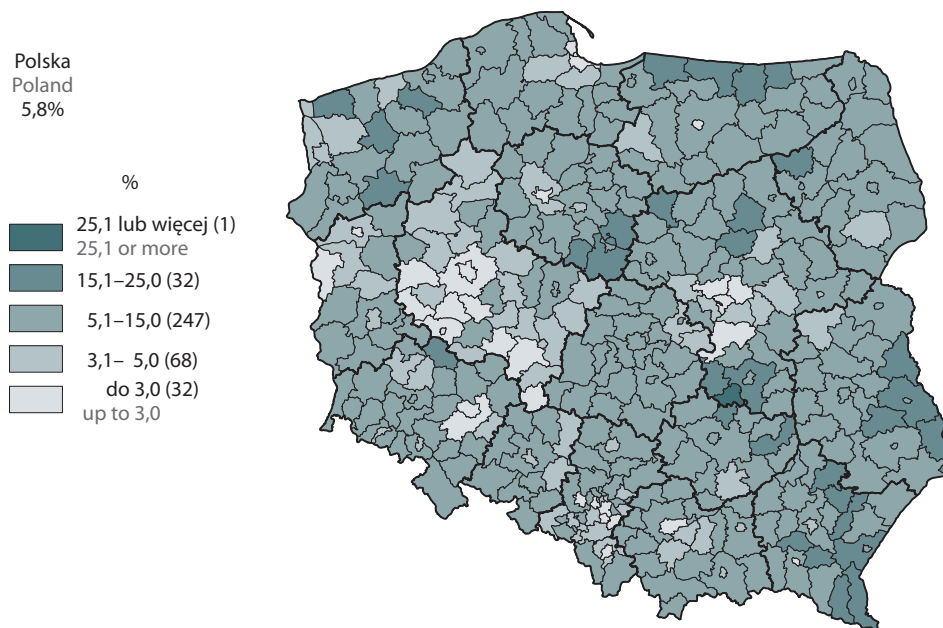
W roku 2022 geografia bezrobocia w Polsce była podobna do tej z roku 2021 i 2019, choć w niektórych wymiarach sytuacja nieco się zmieniła. Liczba powiatów lub miast na prawach powiatu, w których stopa bezrobocia była wyższa niż 15% wyniosła 22 (o 11 mniej niż w 2021 r. i o 5 więcej niż w 2019 r.)³⁸. Powiatów o stopie bezrobocia powyżej 25% zarówno w 2022 r., jak i w 2019 r. nie odnotowano (w 2021 r. dotyczyło to tylko powiatu szydłowieckiego).

W 2022 r. koncentracja powiatów o relatywnie wysokiej stopie bezrobocia rejestrowanego (tj. powyżej 15%) występowała głównie w północnej części woj. warmińsko-mazurskiego, w okolicy Radomia w woj. mazowieckim oraz w woj. zachodniopomorskim i podkarpackim.

³⁸ Dane dla 2019 r. nie są w pełni porównywalne z danymi dla lat 2021-2022 – patrz wyjaśnienie na str. 75.

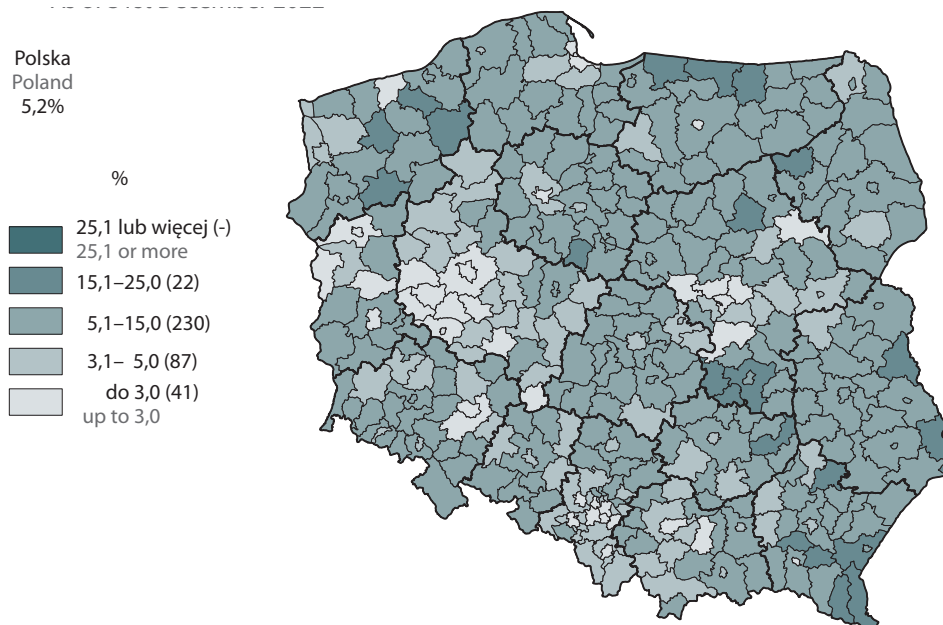
**Mapa 3.6. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów
Stan w dniu 31 grudnia 2021 r.**

Map 3.6. Registered unemployment rate by powiats
As of 31st December 2021

**Mapa 3.7. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów
Stan w dniu 31 grudnia 2022 r.**

Map 3.7. Registered unemployment rate by powiats
As of 31st December 2022

Z drugiej strony w 2022 r. liczba powiatów lub miast na prawach powiatu o stopie bezrobocia rejestrowanego do 5% wyniosła 128 (o 28 więcej niż w 2021 r. i o 7 mniej niż w 2019 r.)³⁹. Takie powiaty w największej liczbie wystąpiły, tak jak w roku 2021, w woj. wielkopolskim (29), śląskim (26), mazowieckim (12), małopolskim (11) i dolnośląskim (10).

Porównanie bezrobocia rejestrowanego z roku 2010 i 2022 wskazuje na bardzo znaczącą poprawę sytuacji na rynku pracy. Nie tylko stopa bezrobocia dla całej Polski spadła z 12,4% do 5,2%, ale jednocześnie liczba powiatów z wysoką stopą bezrobocia rejestrowanego (powyżej 15%), stanowiąca w 2010 r. 176 – prawie połowę łącznej liczby powiatów i miast na prawach powiatu, spadła do 22 w 2022 r.

Z drugiej strony powiatów o niskiej stopie bezrobocia rejestrowanego do 5% było w 2010 r. jedynie 7, a w 2022 roku już 128. Największą poprawę sytuacji na rynku pracy odnotowano w okresie 2015-2019.

W ujęciu terytorialnym w 2022 r. nadal trudna sytuacja na rynku pracy, podobnie jak w 2010 roku występowała w północnej części woj. warmińsko-mazurskiego i w okolicy Radomia woj. mazowieckim. Bardzo poprawiła się sytuacja na rynku pracy w woj. zachodniopomorskim, natomiast w woj. podkarpackim poprawa na rynku pracy była niewielka, a na tle całego kraju w 2022 r. stopa bezrobocia rejestrowanego należała tam do najwyższych w Polsce. Z drugiej strony woj. wielkopolskie w okresie 2010-2022 wyrosło na lidera niskiej stopy bezrobocia rejestrowanego i, co szczególnie istotne, niska stopa bezrobocia rejestrowanego nie ograniczała się jedynie do Poznania i pow. poznańskiego, ale w 2022 r. występowała także w wielu innych powiatach tego województwa.

3.2. Niewykorzystane potencjalne zasoby pracy⁴⁰

3.2. Unutilised potential labour resources

Opisane wcześniej poziom i natężenie bezrobocia są najczęstszymi wyznacznikami sytuacji na rynku pracy, obrazującymi stopień niedopasowania podaży pracy wobec popytu na pracę. Jednakże w kontekście coraz bardziej złożonego i dynamicznie zmieniającego się rynku pracy, pojawiania i upowszechniania się nowych form zatrudnienia (a w zasadzie nawet szerzej – form pracy), stopniowego odchodzenia od modelu pracy na pełen etat i w oparciu o umowę na czas nieokreślony – na uwagę zasługują zbiorowości znajdujące się także na pograniczu pomiędzy pracą a bezrobociem oraz bezrobociem a biernością zawodową. Zaliczane są tutaj osoby, które pomimo tego, że nie spełniają w danym momencie któregoś z warunków zaliczenia ich do osób bezrobotnych, to deklarują taki związek z rynkiem pracy, który pozwala ocenić, że stanowią potencjalne dodatkowe zasoby pracy. W efekcie osoby te stosunkowo łatwo mogłyby zmieniać swój status na rynku pracy i płynnie przechodzić do populacji bezrobotnych oraz z niej wychodzić.

Opracowanie dodatkowych zestawień opisujących te zbiorowości pozwala uchwycić i oszacować czasowe nieuwzględnienie w gronie bezrobotnych:

- z jednej strony – osób, które co prawda pracują, ale mogłyby i chcą pracować w większym wymiarze czasu niż obecnie,
- z drugiej zaś strony – osób zaliczanych w danym momencie do biernych zawodowo, niespełniających tylko jednego z restrykcyjnych międzynarodowych kryteriów definicji bezrobotnego w zakresie (1) gotowości albo (2) aktywnego poszukiwania pracy.

Pierwszą z trzech wyróżnianych kategorii stanowi populacja niepełnozatrudnionych. Pomimo tego, że są to osoby pracujące, to ich możliwości i gotowość do pracy nie są wykorzystane w pełnym zakresie – nie pracują w takim wymiarze, w jakim by chciały i mogły. Z punktu widzenia rynku pracy częścią niewykorzystanego potencjału jest dodatkowy czas, który mógłby być dobrowolnie poświęcony na pracę zawodową przez osoby, które już zaliczane są do grona pracujących.

³⁹ Dane dla 2019 r. nie są w pełni porównywalne z danymi dla lat 2021-2022 – patrz wyjaśnienie na str. 75.

⁴⁰ Por. [Zeszyt metodologiczny. Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności, GUS, 2023, Niewykorzystane potencjalne zasoby pracy \(na podstawie BAEL\). Materiał na konferencję prasową GUS w dniu 22 grudnia 2011 r. Warszawa](#) oraz [New measures of labour market attachment, Statistics in Focus, Eurostat, 2011.](#)

Drugą grupą są bierni zawodowo poszukujący pracy, ale niegotowi do jej podjęcia w najbliższym okresie, np. z uwagi na konieczność opieki nad dzieckiem czy osobą dorosłą, chorobę własną lub konieczność realizacji innych zobowiązań niepozwalających na podjęcie pracy zawodowej, w tym np. zakończenie nauki.

Trzecia zbiorowość dotyczy biernych zawodowo nieposzukujących pracy, ale gotowych do jej podjęcia. Są to osoby niepracujące, chcące pracować i gotowe do podjęcia pracy praktycznie natychmiast, jednak nie poszukują pracy np. ze względu na zniechęcenie bezskutecznością dotychczasowych poszukiwań na lokalnym rynku pracy lub z powodów wymienionych wyżej. W tym przypadku kryterium, które nie pozwala zaklasyfikować tej grupy jako bezrobotnych jest brak aktywności w poszukiwaniu pracy

KATEGORIA 1:

NIEPEŁNOZATRUDNIENI

- osoby w wieku 15-74 lata pracujące w niepełnym wymiarze czasu, które chciałyby pracować więcej godzin tygodniowo i byłyby gotowe do podjęcia pracy w takim wymiarze.

KATEGORIA 2:

BIERNI ZAWODOWO POSZUKUJĄCY PRACY, ALE NIEGOTOWI DO JEJ PODJĘCIA

- są to osoby w wieku 15-74 lata niepracujące, ale które poszukują aktywnie pracy lub mają ją znalezioną i oczekują na jej rozpoczęcie w ciągu 3 miesięcy lub dłużej – tzn. spełniają dwa z kryteriów osoby bezrobotnej, jednak nie mogą być sklasyfikowane jako bezrobotne ze względu na ograniczoną gotowość do podjęcia pracy.

KATEGORIA 3:

BIERNI ZAWODOWO NIEPOSZUKUJĄCY PRACY, ALE GOTOWI DO JEJ PODJĘCIA

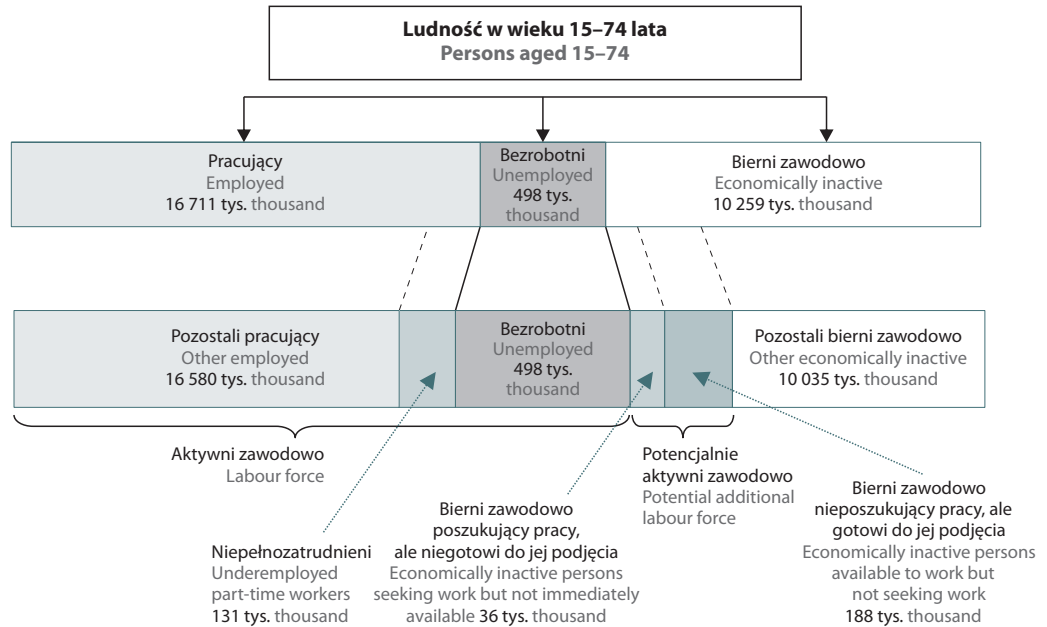
- są to osoby w wieku 15-74 lata niepracujące, które chciałyby pracować i byłyby gotowe do podjęcia pracy w okresie najbliższych dwóch tygodni, jednak nie poszukują pracy lub nie poszukują jej aktywnie lub mają znalezioną pracę, jednak oczekują na jej rozpoczęcie po 3 miesiącach.

Połączone zbiorowości osób biernych zawodowo poszukujących pracy, ale nie gotowych do jej podjęcia oraz biernych zawodowo nieposzukujących pracy, ale gotowych do jej podjęcia tworzą kategorię osób potencjalnie aktywnych zawodowo.

Natomiast suma bezrobotnych, potencjalnie aktywnych zawodowo oraz niepełnozatrudnionych daje obraz niewykorzystanych potencjalnych zasobów pracy, w tym z punktu widzenia czasu pracy, które można by stosunkowo łatwo zaktywizować.

Wykres 3.10. Podstawowe kategorie statusu osób na rynku pracy uwzględniające dodatkowe zbiorowości tworzące potencjalne zasoby pracy (dane średnioroczne za 2022 r.)

Chart 3.10. Basic categories of the status of people on the labour market including additional sub-populations creating potential labour resources (annual averages 2022)

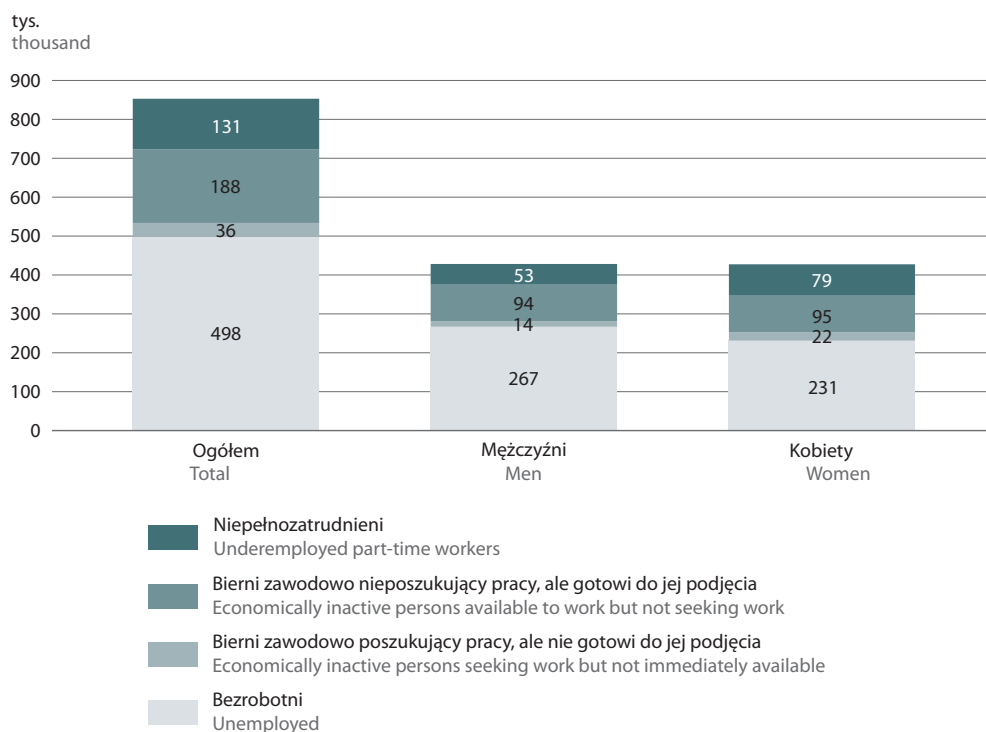

Źródło: Grafika na podstawie New measures of labour market attachment, Statistics in Focus, Eurostat, 2011. W opracowaniu wykorzystano dane BAEL, GUS

W 2022 r. osoby należące do trzech omawianych wyżej kategorii niewykorzystanych potencjalnych zasobów pracy (kategoria 1, 2 i 3) liczyły w sumie 355 tysięcy. Biorąc pod uwagę, że średnioroczna liczba bezrobotnych w 2022 r. wyniosła 498 tys., to suma niewykorzystanych w pełni potencjalnych zasobów pracy (bezrobotni + trzy „nowe” kategorie) wyniosła 853 tys. (w tym 427 tys. stanowiły kobiety).

Sama populacja potencjalnie aktywnych zawodowo (tylko kategoria 2 i 3), tj. osób, które co prawda formalnie są klasyfikowane jako biernie zawodowo, jednak w rzeczywistości pozostają na pograniczu bezrobocia, kształtowała się na poziomie 224 tys. Składająca się na nią grupa osób biernych zawodowo poszukujących pracy, ale niegotowych do jej podjęcia obejmowała 36 tys. (przeważały w niej kobiety - było ich 22 tys.), a biernych zawodowo nieposzukujących pracy, ale gotowych do jej podjęcia - 188 tys. (tutaj liczebność kobiet i mężczyzn była do siebie zbliżona: 95 tys. wobec 94 tys.). Zbiorowość osób niepełnozatrudnionych liczyła w 2022 r. 131 tys. osób (spośród których 79 tys. stanowiły kobiety).

Wykres 3.11. Niewykorzystane potencjalne zasoby pracy według płci w 2022 r. (dane średnioroczne)
 Chart 3.11. Unutilised potential labour resources by sex in 2022 (annual averages)

Warto też zwrócić uwagę na fakt, że w sytuacji, gdy obserwacja w czasie pokazuje szybkie tempo obniżającego się bezrobocia po 2013 r., to te dodatkowe zbiorowości w ramach niewykorzystanego potencjału zasobów pracy zmniejszają się w znacznie mniejszej skali. Zbiorowość bezrobotnych liczyła 1 649 tys. w 2010 r., 1 304 tys. w 2015 r., a w kolejnych latach populacja ta stopniowo zmniejszała się, do poziomu 558 tys. w 2019 r. i 498 tys. w 2022 r. (dane średnioroczne). W tym samym czasie dwie wyróżnione powyżej zbiorowości (bierni zawodowo nieposzukujący pracy, ale gotowi do jej podjęcia oraz bierni zawodowo poszukujący pracy, ale niegotowi do jej podjęcia) składające się na osoby potencjalnie aktywne zawodowo, wyniosły odpowiednio: w 2010 r. – 675 tys. i 120 tys., w 2015 r. – 590 tys. i 109 tys., w 2019 r. – 331 tys. i 74 tys., a w 2022 r. – 188 tys. i 36 tys., niepełnozatrudnieni zaś stanowili odpowiednio: w 2010 r. – 289 tys., w 2015 r. – 316 tys., w 2019 r. – 171 tys. i w 2022 r. – 131 tys.

Wykres 3.12. Niewykorzystane potencjalne zasoby pracy w latach 2010-2022 (dane średnioroczne)
 Chart 3.12. Unutilised potential labour resources in 2010-2022 (annual averages)

